

Съкратена версия на уебсайта на ЕМРСР

Въведение в съкратената версия на уебсайта на ЕМРСР

Добре дошли в съкратената версия на ЕМРСР!

Европейската мрежа за развитие на селските райони (ЕМРСР) свързва заинтересованите страни на територията на Европейския съюз (ЕС). Научете как ЕМРСР допринася за ефективно изпълнение на програмите за развитие на селските райони в държавите членки чрез генериране и разпространение на знания, както и чрез улесняване обмена на информация и сътрудничеството между селските райони в Европа. Като начало натиснете тези бутони, за да изтеглите нашето кратко въведение към ЕМРСР в PDF формат [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [el](#) [nl](#) [pt](#) [hu](#) [fi](#) [ro](#) [cs](#) [bg](#) [da](#) [et](#) [lt](#) [lv](#) [mt](#) [sk](#) [sl](#) [sv](#) [hr](#)]. Можете да намерите по-подробна информация относно целите и структурата на ЕМРСР, заинтересованите страни и бенефициери, звеното за контакт на ЕМРСР, правното основание за ЕМРСР и набор от съответни документи [онлайн](#).



Настоящото ръководство Ви предоставя подробно въведение в работата на ЕМРСР и Ви насочва към допълнителна информация в уебсайта на ЕМРСР. Ръководството има за цел да Ви предостави по-подробен преглед на работата на ЕМРСР за развитието на селските райони и да улесни работата Ви с ЕМРСР. Включили сме препратки към интернет страници с допълнителна информация за всяка тема, за да можете да разгледате онлайн по-задълбочено всичко, което Ви интересува. Уебсайтът на ЕМРСР е достъпен на следните езици: английски, френски, немски, италиански, испански и полски език. По-малък брой страници са достъпни и на гръцки, португалски, румънски, холандски, унгарски, фински, чешки и български език. Моля, имайте предвид, че има няколко препратки към външни уебсайтове, които могат да бъдат на английски или на други езици.

Настоящият документ е предназначен за заинтересованите страни, на чийто първи език уебсайтът на ЕМРСР не е достъпен. Важно е да се отбележи, че в него не се повтаря цялото съдържание на уебсайта — целта е да Ви бъдат предоставени обобщена информация за всички раздели на уебсайта и различни „входни точки“ към ресурсите онлайн. Ето защо **документът е структуриран по същия начин, както и уебсайтът на ЕМРСР, като отразява неговото съдържание към 31 декември 2013 г.**

! В по-голямата част от този документ се прави преглед на политиката за развитие на селските райони и свързаните с нея дейности на ЕМРСР през програмния период **2007—2013 г.**

! Ако Ви интересува главно **следващият програмен период (2014—2020 г.)**, преминете направо към [този раздел](#).

В целия документ използваме определени функции, които улесняват навигацията:

- [PDF -  Налична е допълнителна информация онлайн за посочената държава.
- [Зеленият цвят](#) обозначава вътрешна препратка в документа.
- [Оранжевият цвят](#) обозначава препратка към уебсайта на ЕМРСР.
- [Синият цвят](#) обозначава препратка към външен уебсайт.

Надяваме се, че този документ ще бъде полезен за Вас.

Съдържание

1. Политиката в действие

- [1.1. Обзор на политиката за развитие на селските райони](#)
 - [1.1.1. Национални стратегии](#)
 - [1.1.2. Национални и регионални програми](#)
 - [1.1.3. Оси и мерки](#)
 - [1.1.4. Изпълнение на програмата](#)
- [1.2. Политиката за развитие на селските райони в цифри](#)
 - [1.2.1. Тематични информационни документи](#)
 - [1.2.2. Информационни документи за ПРСР](#)
 - [1.2.3. Информационни документи за мерки](#)
 - [1.2.4. Таблици с мониторингови показатели на ПРСР](#)
- [1.3. База данни с проекти по ПРСР](#)
- [1.4. Подобряване на изпълнението](#)
 - [1.4.1. Типологии и определяне на целеви райони](#)
 - [1.4.2. Селско стопанство и икономика на селските райони](#)
 - [1.4.3. Осигуряване на обществени блага](#)
 - [1.4.4. Механизми за изпълнение](#)
 - [1.4.5. ЛИДЕР](#)
- [1.5. ОСП към 2020 г.](#)
 - [1.5.1. Развитие на селските райони през периода 2014—2020 г.](#)
 - [Преглед на политиката за периода 2014—2020 г.](#)
 - [Приоритети за развитие на селските райони](#)
 - [Трансфер на знания](#)
 - [Конкуентоспособност](#)
 - [Верига на храните](#)
 - [Екосистеми](#)
 - [Ефективно използване на ресурсите](#)
 - [Социално приобщаване](#)
 - [Законодателство и насоки](#)
 - [Планиране на ПРСР](#)
 - [Изпълнение на ПРСР](#)
 - [Изводи от периода 2007—2013 г.](#)
 - [Планиране и изпълнение на програми](#)
 - [Трансфер на знания и иновации](#)
 - [Предприемачество в селските райони](#)
 - [Финансови инструменти](#)
 - [Верига на храните](#)
 - [Околна среда и изменение на климата](#)
 - [Социално приобщаване](#)
 - [Водено от общностите местно развитие, ЛИДЕР и трансгранично сътрудничество](#)
 - [Мрежи и съвместни дейности в селските райони](#)
 - [Мониторинг и оценка](#)
 - [Мониторинг и оценка](#)
 - [Мрежи и съвместни дейности в селските райони](#)
 - [Водено от общностите местно развитие](#)

- [Страни кандидатки и потенциални кандидатки](#)

[1.6. Популяризиране на развитието на селските райони](#)

[2. Държави](#)

[3. Теми](#)

- [3.1. Земеделие](#)
- [3.2. Околна среда](#)
- [3.3. Обществени блага](#)
- [3.4. Предприемачество](#)
- [3.5. Млади хора и млади фермери](#)
- [3.6. Горско стопанство](#)
- [3.7. ИКТ](#)
- [3.8. Връзки между селските и градските райони](#)
- [3.9. Социални аспекти](#)
- [3.10. Трансфер на знания и иновации](#)

[4. ЛИДЕР](#)

- [4.1. Наръчник на ЛИДЕР](#)
- [4.2. База данни за местни инициативни групи \(МИГ\)](#)
- [4.3. Анализи на ЛИДЕР](#)
- [4.4. Библиотека ЛИДЕР](#)
- [4.5. Събития по ЛИДЕР](#)
- [4.6. Транснационално сътрудничество \(ТНС\)](#)

[5. Мрежи и съвместни дейности](#)

- [5.1. Информация за НМСП](#)
- [5.2. Клъстери на НМСП](#)
- [5.3. Организации на ЕС](#)
- [5.4. FARNET](#)
- [5.5. Европейска мрежа за оценка](#)
- [5.6. Наръчник за самооценка на НМСП](#)
- [5.7. Добавена стойност на съвместните дейности](#)
- [5.8. Наръчник на НМСП](#)

[6. Публикации и медии](#)

- [6.1. EU Rural Review](#)
- [6.2. Списание на ЕМРСР](#)
- [6.3. Брошури с проекти по ЕЗФРСР](#)
- [6.4. Тематични публикации](#)
- [6.5. Медийна галерия](#)

[7. Събития и срещи](#)

[8. Контакти](#)

1. Политиката в действие

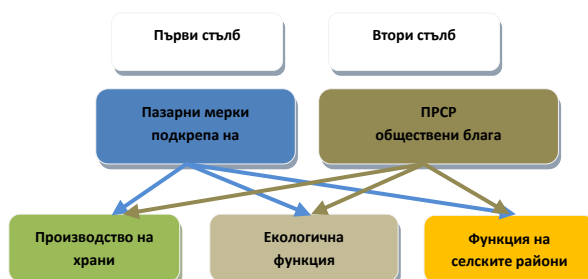
Тъй като селските райони заемат над 90 % от територията на 27-те държави — членки на Европейския съюз и в тях живее над 50 % от населението на тези държави, те са жизненоважна област от политиката. „Политиката в действие“ Ви дава възможност да разберете какво означава политиката за развитие на селските райони на практика както на европейско, така и на национално и регионално равнище. Всички нива се подкрепят от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). Можете например да намерите информация за програмите за развитие на селските райони (ПРСР), статистически данни за проследяване на техния напредък, множество свързани с тях проекти, както и да научите как анализите на Европейската мрежа за развитие на селските райони (ЕМРСР) помагат за подобряване на осъществяването на политиката, като потърсите информация в следните раздели:

- [Обзор на политиката за развитие на селските райони](#)
- [Политиката за развитие на селските райони в цифри](#)
- [База данни с проекти по ПРСР](#)
- [Подобряване на изпълнението](#)
- [ОСП към 2020 г.](#)
- [Популяризиране на развитието на селските райони](#)

1.1. Обзор на политиката за развитие на селските райони

Тъй като над половината от населението на ЕС живее извън градовете и селските райони заемат 90 % от територията на 27-те държави членки, развитието на селските райони е жизненоважна част от политиката на ЕС. Селското и горското стопанство остават от ключово значение за управлението на природните ресурси в селските райони на ЕС и са платформа за разнообразяване на икономиката в селските общности.

Основните цели на общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС са се запазили през годините, но поредица от реформи постепенно довеждат до промяна в използваните инструменти. Първоначално отделни елементи от политиката за развитие на селските райони са включени като част от ОСП. След реформата от 2000 г., която разделя ОСП на два стълба, ЕС въвежда отделна и конкретна политика за развитие на селските райони. Първият стълб на ОСП включва преките плащания и пазарните мерки, а вторият — многогодишните програми за развитие на селските райони (ПРСР). Двата стълба на ОСП се допълват взаимно при изпълнението на основните цели на ОСП.



Информация по темата:

- [Обзор на политиката за развитие на селските райони през периода 2007—2013 г.](#)
- Политиката на ЕС за развитие на селските райони през периода 2007—2013 г. [[PDF](#) [en](#)]

Преразглеждането на развитието на селските райони на ЕС беше въведено в резултат на процеса на преразглеждане на ОСП, известен като **преглед на състоянието (Health Check) на политиката на ЕС в областта на селското стопанство и развитието на селските райони**. Това доведе до въвеждането на редица промени в политиката, договорени между лидерите на ЕС през 2008 г. Прегледът на състоянието даде възможност за по-добро адаптиране на политиките към новите предизвикателства и възможности пред селските райони в Европа, като например изменението на климата и нарастващото търсене на възобновяема енергия. За да научите повече относно прегледа на състоянието на ОСП, моля щракнете [ТУК](#).

Информация по темата:

- За да видите брошурата на Комисията относно „Политика на ЕС за развитие на селските райони: отговор на предизвикателствата“, моля щракнете [тук](#) [[PDF](#) [en](#)].
- Информационен документ „Преглед на състоянието на ОСП и Европейския план за икономическо възстановяване — промени в ПРСР“ [[PDF](#) [en](#)]

Рамката на политика на ЕС за развитие на селските райони е разделена на четири нива, а именно: i) европейски стратегически насоки; ii) национални стратегии; iii) национални или регионални програми и iv) ос и мярка на интервенция. Тази структура предоставя обща референтна рамка за всяка отделна държава членка за планиране и програмиране в съответствие със стратегическите насоки на ЕС. Целта е държавите и, ако е уместно, регионите да определят стратегически приоритети за развитие на селските райони, да разработват програми и да избират мерки, които отговарят на специфичните нужди и предизвикателства за развитие на селските райони в техния регион, в рамките на общите насоки на ЕС.

Подробна информация за всяко ниво може да намерите в следните раздели:

- [Стратегическите насоки на ЕС за развитие на селските райони](#) установяват приоритетите на ЕС за периода 2007—2013 г. по трите основни цели.
- [Националните стратегически планове за развитие на селските райони](#) отразяват приоритетите на ЕС съобразно положението в съответната държава членка.
- [Националните или регионалните програми за развитие на селските райони](#) отразяват оперативните приоритети.
- [Изпълнение, мониторинг и оценка на програмите](#), мониторинг и оценка въз основа на рамката на ЕС.

На уебсайта на ЕМСРС можете да намерите допълнителна информация в [Често задавани въпроси](#) относно регулирането на развитието на селските райони.

Политиката за развитие на селските райони е стратегически подход, който определя приоритетите на ЕС за развитие на селските райони. През февруари 2006 г. Съветът прие [Стратегически насоки на ЕС за развитие на селските райони](#). Стратегическите насоки очертават приоритетите на политиката за развитие на селските райони в три ключови области, а именно: икономика, ориентирана към производство на селскостопански храни, природосъобразна и разширена икономика и население.

Насоките предоставят основа, върху която държавите членки да изготвят своите национални стратегически планове за развитие на селските райони за периода 2007—2013 г. Повече информация за [националните стратегически планове](#) можете да намерите по-долу. Националните стратегии служат за информиране на самите програми за развитие на селските райони, които са разработени около четири тематични оси на интервенция. Научете повече за националните и регионалните планове [ТУК](#).

1.1.1. Национални стратегии

Всяка държава членка разработва свой собствен **национален стратегически план** за развитие на селските райони въз основа на стратегическите насоки на ЕС, които взимат изцяло предвид конкретните обстоятелства и нужди на съответната страна. За повече информация за [стратегииите на отделните държави](#) посетете нашата интерактивна карта и изберете държавата, която Ви интересува.

Националните стратегически планове са отправна точка за подготвяне на програмите.

Стратегиите се изпълняват чрез програмите за развитие на селските райони за цялата страна или, в някои държави членки, за всеки административен район.

Националните стратегии спомагат за:

- идентифициране на областите, в които помощите от ЕС за развитие на селските райони създават най-голяма добавена стойност;
- изграждане на връзка с основните приоритети на ЕС, включително приоритетите на Лисабонската стратегия за растеж и работни места и поставените в Гьотеборг цели за устойчиво развитие,;
- осигуряване на съгласуваност с други политики на ЕС, като политиката на икономическо сближаване и политиката на опазване на околната среда;
- изпълнение на новата пазарно ориентирана обща селскостопанска политика (ОСП) и необходимото реструктуриране, до което тя води в старите и новите държави членки.

Националните стратегически планове съдържат:

- оценка на икономическото, социалното и екологичното положение и потенциала за развитие;
- избрана стратегия за съвместни действия между съответната държава членка и ЕС, демонстрираща тяхната съгласуваност със стратегическите насоки на ЕС;
- тематичните и териториалните приоритети за развитие на селските райони по всяка ос, включително основните количествени цели и подходящите показатели за мониторинг и оценка;
- списък на програмите за развитие на селските райони, изпълняващи националния стратегически план, и прогнозно разпределение на средствата от ЕЗФРСР за всяка програма;
- средствата за осигуряване на координация с останалите инструменти на общата селскостопанска политика и при необходимост – бюджета за постигане на целите за сближаване;
- описание на предвидените мерки и бюджет за създаване на националните мрежи за селските райони в държавите членки.

1.1.2. Национални и регионални програми

Държавите членки изпълняват политиката за развитие на селските райони за периода 2007—2013 г. чрез своите програми за развитие на селските райони (ПРСР). Всяка отделна държава може да има една програма за цялата си територия или набор от регионални програми. Програмите са съобразени с общите [стратегически насоки на ЕС](#) и [националния стратегически план](#) на всяка държава членка. За повече информация за програмите за развитие на селските райони на конкретни държави членки [посетете нашата интерактивна карта](#) и изберете държавата, която Ви интересува.

Независимо дали в дадена държава има една национална или няколко регионални програми, всяка програма за развитие на селските райони съдържа:

- анализ на силните и слабите страни на селските райони и избраната стратегия за тяхното преодоляване;
- обосновка на избраните приоритети с оглед на стратегическите насоки на ЕС и националния стратегически план, както и очакваното въздействие от тяхното изпълнение;
- информация относно осите и описание на предложените по всяка ос мерки, включително конкретните проверими цели и показатели, позволяващи измерване на напредъка по програмата, ефекта и постигнатите резултати;
- план за финансиране, съдържащ подробности за общия принос на ЕЗФРСР и добавените национални/регионални публични средства, планирани по години и за целия програмен период за всяка ос, както и примерно разпределяне на първоначалните суми по мерки;
- информация за взаимното допълване между тези и други мерки, финансирани чрез инструменти на общата селскостопанска политика, политиката за сближаване и инструмента на Общността за подпомагане на рибарството;
- подробности относно предвидените мерки за изпълнение на програмата, включително определянето на всички съответни органи и кратко описание на структурите за управление и контрол;
- описание на системите за мониторинг и оценка, както и състава на Комитета за мониторинг;
- подробности относно плановете за осигуряване на публичност на програмата.

Политическата рамка за развитие на селските райони предлага „меню“ от 41 различни мерки. Държавите членки избират мерките, които най-добре отговарят на нуждите на техните селски райони, след което тези мерки се включват в техните национални или регионални програми. Финансовият принос на ЕС зависи от самата мярка и от конкретния избор, направен на ниво програма. Повече информация относно мерките за развитие на селските райони може да намерите в [Регламент \(ЕО\) 1698/2005 от 20 септември 2005 г.](#) относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

За повече подробности относно отделните мерки по всяка ос щракнете върху следните препратки:

- [Ос 1 – Подобряване на конкурентоспособността на селското и горското стопанство](#)
- [Ос 2 – Подобряване на околната среда и ландшафта](#)
- [Ос 3 – Качество на живот и разнообразяване на икономиката в селските райони](#)
- [Ос 4 - ЛИДЕР](#)

За подробности относно правилата за изпълнение моля щракнете [тук](#) (Регламент (ЕО) № 1974/2006 от 15 декември 2006 г.).

1.1.3. Оси и мерки

С цел постигане на балансирана стратегия за развитие на селските райони за всяка тематична ос се изисква минимално ниво на финансиране. Предлаганото минимално финансиране от 10 %, 25 % и 10 % съответно за оси 1, 2 и 3 е гаранция за това, че всяка програма отразява поне трите основни политически цели, като процентите са достатъчно ниски, за да позволят на държавите членки или регионите висока степен на гъвкавост (55 % съфинансиране от ЕС) при избора на оста от политиката, която желаят да прилагат при своето положение и потребности. При оста ЛИДЕР е запазено минимално финансиране от 5 % (2,5 % за новите държави членки) от финансирането на ЕС за всяка програма. Разходите по ос ЛИДЕР обхващат трите тематични оси.

В политиката е предвиден набор от инструменти (мерки), от които държавите членки могат да изберат и получат финансово подпомагане от ЕС за изпълняване на интегрирани програми за развитие на селските райони. Всяка ос се изпълнява чрез това „меню“ от мерки.

Ос 1: за подобряване на конкурентоспособността на селското и горското стопанство, като включва редица мерки, насочени към човешкия и физическия капитал в селското стопанство, хранителния сектор и горското стопанство (насърчаващи трансфера на знания и иновации) и производството на качествена продукция. За да видите всички мерки по ос 1, [моля щракнете тук](#).

Ос 2: за подобряване на околната среда и ландшафта, като осигурява мерки за защита и подобряване на природните ресурси, опазване на ценни селскостопански и горски системи, както и културни пейзажи в селските райони на Европа. За да видите всички мерки по ос 2, [моля щракнете тук](#).

Ос 3: за подобряване на качеството на живот в селските райони и разнообразяване на селската икономика, като предлага подкрепа за развитието на местната инфраструктура и човешкия капитал в селските райони, за подобряване на условията за растеж и създаването на работни места във всички сектори и разнообразяване на икономическите дейности. За да видите всички мерки по ос 3, [моля щракнете тук](#).

Ос 4: основава се на опита, натрупан по метода [ЛИДЕР](#), предоставя възможности за новаторски начини за управление чрез основани на местната среда възходящи подходи към развитието на селските райони. За да видите всички мерки по ос 4, [моля щракнете тук](#).

1.1.4. Изпълнение на програмите

Управляващите органи във всяка държава членка носят основната отговорност за изпълнението на програмите за развитие на селските райони (ПРСР). Някои държави членки имат само една ПРСР, а други — няколко регионални ПРСР. Всяка ПРСР включва четири оси и меню от мерки. За да прочетете повече за осите и мерките, вижте [този раздел](#).

Достъпът на бенефициерите до финансиране, предоставено по всяка една от мерките, се определя от критерии за допустимост във всеки един случай. Пример за подобни критерии могат да бъдат местоположението на бенефициера и/или размерът на земеделското стопанство, предназначението на земята и др.

За голяма част от мерките има определени критерии за подбор. Прилагането на критерии за допустимост и подбор е важен елемент, който позволява финансирането от ЕЗФРСР да бъде насочено към осъществяване на целите на ПРСР. В повечето случаи потенциалните бенефициери кандидатстват за финансиране по една или няколко конкретни мерки. След това тези заявления се оценяват и ако са успешни, бенефициерите получават финансова помощ от ЕЗФРСР съобразно условията, договорени със съответния орган. Конкретните механизми за изпълнение са различни за различните мерки и държави членки.

Аналитичната работа на Европейската мрежа за развитие на селските райони е насочена към по-ясно разбиране на практическото изпълнение на ПРСР с цел подобрене.

- Повече информация по отделни теми търсете чрез [тематичния раздел](#).
- Повече информация по въпроси и теми на хоризонталното изпълнение търсете чрез раздела [Подобряване на изпълнението](#).

Общата рамка за мониторинг и оценка (ОРМО) предоставя единна рамка за мониторинг и оценка на всички интервенции от ПРСР за програмния период 2007—2013 г. В ОРМО е установена базата за подобряване ефективността на програмите, гарантиране на отчетност на програмите и оценка на резултатите спрямо зададените цели. ОРМО се състои от поредица документи, изготвени от Комисията и приети от държавите членки. Повече информация относно ОРМО може да намерите [тук](#).

Във всяка държава членка управляващият орган и Комитетът за мониторинг следят за изпълнението на всяка ПРСР чрез показатели за финансовото състояние, продуктите и резултатите. До 30 юни всяка година всеки управляващ орган изпраща на Европейската комисия годишен доклад по напредъка в изпълнението на ПРСР. Годишните доклади по напредъка включват:

- таблица за финансовото изпълнение на програмата и декларация за средствата, изплатени на бенефициерите по всяка мярка през календарната година;
- мониторингови таблици с количествена информация, изготвени въз основа на общите резултати и показатели за резултати.

Комисията записва всички данни от мониторинга в Информационна система за развитие на селските райони (RDIS).

ЕМРСР допринася за валидиране на мониторинговите показатели и публикува информация за напредъка по изпълнението по държави членки и ПРСР, както и за повечето отделни мерки. За повече информация за напредъка по изпълнението на ПРСР [моля щракнете тук](#).

Допълнителна информация:

- [Финансови и физически показатели на равнище ЕС-27 и държави членки](#)
- [Показатели за резултати за всяка мярка на ниво ЕС-27](#)

За повече информация относно оценката на ПРСР и ОРМО като цяло посетете уебсайта на [Европейската мрежа за оценка](#).

1.2. Политиката за развитие на селските райони в цифри

С оглед на [стратегическите насоки на ЕС](#) за периода 2007—2013 г. всички 27 държави — членки на ЕС разработиха собствени национални стратегии за развитие на селските райони въз основа на анализ на техните собствени нужди. Националните/регионалните програми за развитие на селските райони за периода 2007—2013 г. постигат националните стратегически цели чрез прилагането на мерки, съфинансирани от ЕЗФРСР.

Управляващият орган на всяка ПРСР, заедно със Комитета за мониторинг, следят за напредъка и изпълнението на програмите чрез показатели за финансовото състояние, продуктите и резултатите, свързани с мерките и определени в [общата рамка за мониторинг и оценка](#). Показателите се използват като средство, за да се оцени до каква степен са постигнати очакваните цели на ниво отделна мярка и на ниво цялостна програма.

ЕМРСР ежегодно изготвя документи, представящи напредъка по ПРСР на равнище ЕС въз основа на мониторинговите данни, предоставени от Комисията. Тези справки за моментното състояние служат като инструменти за бързо запознаване, които показват състоянието на политиката на ЕС за развитие на селските райони, в тях се подчертават връзките между ресурсите и продуктите и на заинтересованите потребители се предоставят обосновани изводи за програмите. Предоставя се информация за всички 27 държави — членки на ЕС, която обхваща 88 национални и регионални програми.

Можете да изтеглите също брошурата Политиката за развитие на селските райони в цифри. [\[PDF en fr de it es pl\]](#)

По-подробна информация за финансовите и продуктовите показатели все още може да бъде намерена в специализираните [таблици с мониторингови показатели на ПРСР](#)

1.2.1. Тематични информационни документи

Тази поредица от информационни документи дава ясна представа за дейностите на политическо ниво за развитие на селските райони по теми, като се подчертават връзките между приоритетите на политиката, мерките за прилагане и техните действителни резултати по места. В тематичните информационни документи се илюстрира накратко концептуалната рамка на дейностите на политическо ниво (приоритетите, определени на равнище ЕС, и тяхната реализация) и се описват инструментите (мерките), чрез които се осъществяват тези приоритети. В тях се посочват също потенциалните бенефициери, целевите групи и райони; предоставя се информация за цялостното разпределение и изразходване на бюджета на равнище ЕС-27; отчитат се постигнатите резултати. Накрая се включват конкретни примери за тези действия чрез описание на проекти от [базата данни](#) на проекти за развитие на селските райони на ЕМРСР.

- Тематичен информационен документ № 1 – Насърчаване на трансфера на знания и инвестиране в човешкия капитал [[PDF en](#)]
- Тематичен информационен документ № 2 – Инвестиции във физически активи и модернизация [[PDF en](#)]
- Тематичен информационен документ № 3 – Насърчаване на земеделското производство под признат етикет/стандарти за качество [[PDF en](#)]
- Тематичен информационен документ № 4 – Подкрепа за навлизането на пазара на земеделски стопанства от новите държави членки [[PDF en](#)]
- Тематичен информационен документ № 5 – Опазване на природните ресурси и земеделския ландшафт на ЕС [[PDF en](#)]
- Тематичен информационен документ № 6 – Подкрепа на горското стопанство [[PDF en](#)]
- Тематичен информационен документ № 7 – Насърчаване на разнообразяването на икономиката в селските райони [[PDF en](#)]
- Тематичен информационен документ № 8 – Подобряване на качеството на живот в селските райони [[PDF en](#)]

Подробна информация и данни за финансовите показатели и показателите за продуктите може да бъде намерена в специализираните [таблици с мониторингови показатели на ПРСР](#).

1.2.2. Информационни документи за ПРСР

В информационните документи за напредъка на ПРСР се представя моментното състояние на постигнатия напредък по всяка програма за развитие на селските райони в ЕС чрез актуална информация относно: финансовото изпълнение на програмите (направени общи публични разходи), реализирания цялостен напредък на ПРСР по отношение на резултатите (обобщена информация за най-важните мерки) и сравнение с поставените цели за периода 2007—2013 г. Информацията се предоставя на национално и регионално равнище. Налично е и обобщение за ЕС-27. Всички документи може да намерите [ТУК](#).

1.2.3. Информационни документи за мерки

В този раздел се предоставя информация за изпълнението на мерките от ПРСР във всички 27 държави — членки на ЕС. Информационните документи съдържат информация за напредъка на ниво мерки въз основа на физическите резултати (по последни налични данни) и сравнения с целите, поставени за целия програмен период 2007—2013 г.:

Ос	Мярка	Информационни документи за мерки
Ос 1	111 – Действия за професионално обучение и информация	[PDF en]
	112 - Установяване на млади фермери	[PDF en]
	113 – Ранно пенсиониране	[PDF en]
	114 – Използването на консултантски услуги	[PDF en]
	115 - Учредяване на управление, възстановяване на стопанства и консултантски услуги	Няма налични данни
	121 - Модернизация на земеделските стопанства	[PDF en]
	122 - Подобряване на икономическата стойност на горите	[PDF en]
	123 - Добавяне на стойност към земеделските и горските	[PDF en]

	продукти	
	124 - Сътрудничество за разработка на нови продукти, процеси и технологии в секторите на земеделието и храните и горското стопанство	[PDF en]
	125 - Инфраструктура, свързана с развитието и адаптирането на земеделието и горското стопанство	[PDF en]
	126 - Възстановяване на потенциала за земеделско производство	Няма налични данни
	131 - Спазване на стандартите, основани на законодателството на ЕС	Няма налични данни
	132 - Участие на земеделски производители в схеми за качество на храните	[PDF en]
	133 - Дейности по информация и насърчаване	Няма налични данни
	141 - Полупазарни селскостопански дейности	Няма налични данни
	142 - Организации на производителите	Няма налични данни
	143 - Консултиране и съвети в земеделието	Няма налични данни
	144 - Стопанства, които се реструктурират в резултат на реформа в организацията на общия пазар	Няма налични данни
Ос 2	211 - Плащания за неблагоприятни природни условия в планински райони	[PDF en]
	212 - Плащания на фермери в области с неблагоприятни природни условия, различни от планински райони	[PDF en]
	213 - Плащания по програма Натура 2000 и плащания, свързани с Директива 2000/60/ЕО	[PDF en]
	214 - Плащания за агроекология	[PDF en]
	215 - Плащания за хуманно отношение към животните	[PDF en]
	216 - Инвестиции в непроизводствени дейности	[PDF en]
	221 - Първоначално залесяване на земеделски земи	[PDF en]
	222 - Първоначално създаване на агро-лесовъдни системи върху земеделски земи	Няма налични данни
	223 - Първоначално залесяване на неземеделски земи	[PDF en]
	224 - Плащания по програма Натура 2000	[PDF en]
	225 - Плащания за опазване на околната среда в горите	[PDF en]
	226 - Възстановяване на потенциала на горското стопанство и въвеждане на превантивни мерки	[PDF en]
	227 - Инвестиции в непроизводствени дейности	[PDF en]
Ос 3	311 - Стартиране на неземеделски дейности	[PDF en]
	312 - Помощи за създаване и развитие на бизнес	[PDF en]
	313 - Насърчаване на туристически дейности	[PDF en]
	321 - Основни услуги за икономиката и селското население	[PDF en]
	322 - Обновяване и развитие на селата	[PDF en]
	323 - Съхраняване и възобновяване на селското наследство	[PDF en]
	331 - Обучение и информация	Няма налични данни

	341 – Мерки за придобиване на умения и прилагането им на практика за целите на подготовката и прилагането на стратегия за местно развитие	Няма налични данни
Ос 4	Ос 4 – Брой на местните инициативни групи	[PDF en]
	Ос 4 – Брой на проектите и бенефициерите	[PDF en]
	421 - Изпълнение на проекти за сътрудничество	[PDF en]
	431 – Осигуряване на работата на местните инициативни групи, придобиване и прилагане на умения	[PDF en]

1.2.4. Таблици с мониторингови показатели на ПРСР

Управляващият орган на Комитета за мониторинг във всяка държава членка наблюдават всяка програма за развитие на селските райони (ПРСР) чрез финансовите показатели, резултатите и показателите за резултати. До 30 юни всеки управляващ орган изпраща на Комисията годишен доклад за напредъка по изпълнението на програмата за предходната календарна година. Комисията записва всички данни от мониторинга в Информационната система за развитие на селските райони (RDIS). ЕМРСР допринася за валидирането на мониторинговите показатели и изготвянето на обобщени документи за състоянието на изпълнението на ПРСР на равнище ЕС-27. Графиките могат да бъдат разгледани [онлайн](#).

Въз основа на данните, съобщени от управляващите органи в годишните доклади за напредъка, са изготвени обобщени таблици с графики, за да се илюстрира напредъкът по изпълнението на програмите на ЕС за развитие на селските райони (ПРСР) с помощта на финансови и физически показатели (по-специално показатели за резултати). Тук можете да изтеглите резюмета за ЕС-27: Публични разходи на ПРСР [[PDF en](#)] и Резултати [[PDF en](#)].

Финансовите данни — включително общите публични разходи и приноса на ЕЗФРСР — са обобщени по държави членки и на равнище ЕС-27, за да се покаже напредъкът на разходите за ПРСР по съответната ос и мярка през годините. Направено е също сравнение с общия бюджет, отпуснат за целия програмен период 2007—2013 г. (общ бюджет след прегледа на състоянието на ОСП). Финансовите данни са пряко генерирани и предоставени от ГД „Земеделие и развитие на селските райони“.

За показателите за резултати са изготвени съвкупни данни на равнище държава членка и на европейско равнище (за всяка ос и мярка). Сравнението с целевите резултати, заложили за периода 2007—2013 г., илюстрира състоянието на изпълнението на програмите. За повече подробности относно показателите за резултатите при всяка мярка — включително разбивка по държави членки — моля, направете справка в специалната [уебстраница](#). За пълния списък на показателите на резултатите и свързаните с тях документи, моля, вижте приложение 3.3 от [Общата рамка за мониторинг и оценка \(ОРМО\)](#).

1.3. База данни с проекти по ПРСР

Тази [база данни](#) показва как средствата от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) се използват на практика от предприемачите в селските райони в целия ЕС. В нея се съдържа подробна информация за проекти за развитие на селските райони — от видовете финансирани проекти до начина за получаване на достъп до финансиране. Има проекти от всяка страна от ЕС, които обхващат всички оси на ПРСР. За да получите информацията относно вида проект, който Ви интересува, просто потърсете в таблицата с базата данни. Има над 570 достъпни проекта, които могат да бъдат търсени по мярка на ПРСР, ключова дума, държава и ПРСР, транснационално сътрудничество и други критерии.

1.4. Подобряване на изпълнението

Подобряването на изпълнението на политиката на ЕС за развитие на селските райони е основна дейност на ЕМРСР. Един от основните начини за осъществяването на това е извършването на аналитична работа, насочена към:

- повишаване на разбирането за това как политиката работи на практика;
- преценка какво работи добре и какво е необходимо да бъде подобро;
- предоставяне на информация, която да бъде използвана в процеса на вземане на решения от държавите членки и на европейско равнище.

ЕМРСР извършва аналитичната си дейност посредством различни инструменти. Те включват:

- тематични работни групи към ЕМРСР;
- целеви групи към координационния комитет на ЕМРСР и Подкомитета за ос ЛИДЕР;
- съвместни инициативи с националните мрежи за селските райони по конкретни теми;
- работни документи, изготвени специално за тематични прояви на ЕМРСР;
- текуща аналитична работа по изпълнението на ПРСР.

Анализираните теми най-общо могат да бъдат разделени на три групи:

1. Хоризонтални теми, свързани с общи въпроси относно изпълнението на ПРСР. Те са разгледани по-долу.
 - [Типологии и определяне на целеви райони](#)
 - [Връзки между земеделие и икономика на селските райони](#)
 - [Обществени блага и услуги в земеделието](#)
 - [Механизми за изпълнение на политиката на ЕС за развитие на селските райони](#)
2. Работа по конкретни теми. Повече информация може да бъде намерена в този [раздел](#).
3. ПРСР и свързани с тях мерки. Информацията е предоставена [тук](#).

Заключенията от аналитичната работа и тематичните дейности на ЕМРСР са достъпни чрез специални форуми, използват се в публикации на ЕМРСР и други механизми за разпространение на информацията. Повече информацията относно публикациите на ЕМРСР може да намерите [тук](#).

1.4.1. Типологии и определяне на целеви райони

Селските райони в ЕС са разнообразни по отношение на физически, социално-икономически, екологични и институционални фактори. Това разнообразие е един от най-големите ресурси на Европа, но въпреки това поражда предизвикателства пред много държави членки какво да бъде точното определение за селски райони. Това определение има решаващо значение за изготвяне на политика на ЕС за развитие на селските райони и осигуряване на нейното допълване с други фондове на ЕС, насочени към развитието на селските райони, особено към селските райони със специфични нужди.

Тематична работна група 1 е създадена през 2009 г., за да даде отговор на тези въпроси, като нейната работа е специално насочена към подобряване на ефективността на програмите за развитие на селските райони (ПРСР) в отговор на териториалните специфики и нуждите на селските райони. Под ръководството на Европейската комисия (Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“) групата извърши задълбочен анализ на 23 национални и 12 регионални ПРСР през програмния период 2007—2013 г.

Заклучения

Определението на ОИСР за селски райони**, предложено на държавите членки от Европейската комисия, се използва от много малка част национални и регионални ПРСР, а заключенията на работната група предполагат, че това определение може да не отговаря на нуждите на много държави членки. Вместо това държавите членки или регионите използват разнообразни териториални определения за насочване на своите мерки за развитие на селските райони. В зависимост от техния акцент тези определения могат да бъдат групирани на широка основа – като секторни (напр. селско и горско стопанство) или териториални (напр. райони, отговарящи на изискванията на мерките по ос 3). Държавите членки добре разбират нуждата от ясно разграничаване между фондовете на ЕС и необходимостта от допълване между Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и други фондове, така че да се гарантира, че нуждите за развитие на селските райони в ЕС са удовлетворени.

*(**) Според Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) като предимно селски райони се определят тези райони, в които повече от 50 % от населението живее в селски общини. Селските общини са общини с гъстота на населението под 150 жители на кв. км.*

Основни елементи на преразгледана типология на селските райони

Предвид разнообразието на селски райони в ЕС е важно всяка държава членка и всеки регион да използва подходящо определение за селски райони, както и възможността да прилага типология на селските райони, която отговаря на контекста. В този контекст се предлагат три основни елемента, които могат да се използват при определяне типологията на селските райони:

- степен на неблагоприятни природни условия;
- чувствителност по отношение на околната среда;
- неблагоприятно социално-икономическо положение.

Точното измерване на всеки от основните елементи може да се използва за създаване на индивидуални типологии, подходящи за дадена държава членка или регион. Всеки основен

елемент се състои от отделни фактори (вж. таблицата) и всеки фактор може да бъде измерен с помощта на конкретен набор от показатели.

ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРЕРАЗГЛЕДАНА ТИПОЛОГИЯ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ	
Основни елементи	Фактори
Определение на селски райони	1 Гъстота на населението
	2 Градски райони
	3 Използвана земя
Елемент 1-Неблагоприятни природни условия	4 Неблагоприятни природни условия
Елемент 2-Чувствителност по отношение на околната среда	5 Чувствителност по отношение на околната среда
Елемент 3-Неблагоприятно социално-икономическо положение	6 Демография
	7 Социално-икономически проблеми
	8 Икономическа структура
	9 Достъп до градски услуги/икономика

По този начин могат да бъдат разработени конкретни типологии, необходими за насочване на целите на политиката за развитие на селските райони. Потенциалът да се отговори на „новите предизвикателства“ на политиката за развитие на селските райони също е важен аспект за разглеждане в дадена типология. При все това показателите, свързани с тези въпроси, не се поддават на категоризация по общоприет начин.

Основни доклади

- ТРГ1 Стъпка 1 Доклад [PDF [en](#)]
- ТРГ1 Стъпка 2 Доклад [PDF [en](#)]
- ТРГ1 Окончателен доклад [PDF [en](#)], Приложение 1 [PDF [en](#)], Приложение 2 [PDF [en](#)], Приложение 3 [PDF [en](#)], Приложение 4 [PDF [en](#)]
- ТРГ1 брошура [PDF [en](#) [de](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]
- Целта на обобщения окончателен доклад е да направи основните заключения достъпни за широката публика. В него са включени раздели за всеки от основните елементи в работата на ТРГ1 (напр. употреба на определението на ОИСП, допълване и разграничаване, възможни основни елементи на бъдеща типология на селските райони): [PDF [de](#) [en](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]

Допълнителна информация, като статии и разгледани конкретни случаи, можете да намерите на тази [уебстраница](#).

1.4.2. Селско стопанство и икономика на селските райони

Тематичната работна група 2 (ТРГ2) бе създадена през март 2009 г., за да анализира връзките между земеделието и икономиката в селските райони като цяло. Нейната основна цел бе да открие и опише потенциалните полезни взаимодействия и/или конфликти между земеделието и икономиката в различни селски райони на ЕС.

Работната група, ръководена от Европейската комисия (Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“) и съставена от национални експерти, насочи своята аналитична работа към следното:

- Междутраслов анализ (input/output analysis) в 18 малки региона (NUTS 31), представляващи различни типове селски райони в ЕС;
- Преглед на шест програми за развитие на селските райони (ПРСР) и други програмни документи за периода 2007—2013 г., свързани с избраните региони.

Заклучения

Резултатите от междутрасловия анализ в 18-те региона показаха, че връзките между селското стопанство и останалата местна/регионална икономика са по-силни и положителни, отколкото може да се заключи от статистическите данни, където често селското стопанство има малък дял при формиране на местния брутен вътрешен продукт (БВП) или заетостта.

Селското стопанство е определено като фактор с ключово значение за местната икономика в 14 от 18 проучени региона, като особено силни са връзките с производството на храни, хотелиерството, кетъринга и търговията.

Важни фактори, които оказват влияние върху връзката между селското стопанство и другите сектори, са:

- природните дадености (качество на земята, климат, местни туристически атракции);
- съществуващата инфраструктура;
- общото състояние на националната икономика;
- нивото на образование и обучение, предприемаческият потенциал на местното население;
- достъпът до финансово подпомагане, свързан най-вече със сложността на процедурите за кандидатстване, размерът на финансирането и бързината на вземане на решения.





Заклучения относно политиките



Анализът на програмите за развитие на селските райони и други програмни документи в една трета от първоначално избраните 18 региона позволи да бъдат направени някои важни заключения относно провежданите политики.









- Въпреки че някои програмни документи за развитие на селските райони се позовават на значението от укрепване на връзките между селското стопанство и развитието на селските райони, подходът в тях съвсем не е последователен в това отношение. В допълнение, често не става ясно как декларираните цели се вписват в постигането на поставените приоритети/цели и мерки.
- Ниската степен на допълване между ПРСР и други програми за финансиране (на европейско, национално и регионално равнище) затруднява цялостното използване на наличните финансови ресурси в селските райони. Политиките за развитие на селските райони трябва да бъдат насочени към разработване и улесняване на цялостни подходи като отговор на сложните предизвикателства, които трябва да бъдат решени в повечето райони, особено по отношение на по-доброто използване на връзките между икономическите сектори по цялата верига.
- За да бъде подобро изпълнението на ПРСР, могат да бъдат направени промени в критериите за избор на мерки с цел ясно признаване на връзките между селското стопанство и останалите сектори.

Така например две възможности в това отношение са даването на висока оценка на проекти за разнообразяване на икономиката, които създават връзки с местното селско стопанство, при които могат да бъдат генерирани ясни мултиплициращи ефекти (напр. създаване на нови работни места, увеличаване на доходите и пр.), или по-ясно определяне на целите в областта на околната среда. Изготвянето на проекти може да бъде подобро чрез по-ефективно предоставяне на техническа помощ на потенциални инвеститори, за да се повиши жизнеспособността на проектите и да се подобрят връзките им с местното селско стопанство, както и чрез задължението да се представя маркетингов план, когато това е възможно.

Основни доклади

- TRГ2 - Подбор на региони и първоначални резултати от междутрасловия анализ [PDF 
- TRГ2 - Обобщение на първоначалните заключения от междутрасловия анализ и регионалните анализи [PDF 
- TRГ2 - Окончателни резултати от междутрасловия анализ и проведено допълнително качествено изследване в избраните региони [PDF 
- TRГ2 - Анализ на рамката за управление на програми и проекти в избраните региони [PDF 

 - Приложение 1 – Анкетни запитвания, проведени в 6 региона [PDF 
 - Приложение 2 – Примери за проекти [PDF 

- TRГ2 - Окончателен доклад [PDF 
- TRГ2 брошура [PDF      
- В доклада „Изводи за политиката от неотдавнашните изследвания“ се прави общ преглед на основните заключения в окончателния доклад, основани също на преглед на най-значимите доклади от изследванията, публикувани по отношение на темата [PDF 

Допълнителна информация, като статии и конкретни случаи, можете да намерите на тази [уебстраница](#).

1.4.3. Осигуряване на обществени блага

Обществените блага и услуги са достъпни за всеки и могат да се ползват съвместно. По определение тези блага и услуги обикновено не се предоставят чрез пазарни механизми. Примери за обществени блага, предоставяни чрез селското стопанство, са: биоразнообразие на земеделските земи, ландшафти, природни ресурси като вода и почви. В допълнение, селското стопанство оказва влияние върху икономически или социални обществени блага като развитието на жизнени и проспериращи селски общности.

В наши дни, предвид големите технологични и технически промени, през които премина селското стопанство (включващи интензивно използването на земята и изоставяне на слабоплодородните селскостопански земи), предоставянето на обществени блага вече не може да бъде прието за даденост. Необходими са политически действия, които да противодействат на тези промени и да избегнат например постоянното намаляване на множество видове и местообитания, недостига на вода, горските пожари, ерозията на почвата, както и масовото преселване на хора от селските райони към градовете.

Широката общественост все повече осъзнава, че селскостопанската политика и политиката за развитие на селските райони имат голям потенциал да допринесат за предоставянето на обществени блага.

В началото на 2009 год. бе създадена тематична работна група 3 (ТРГЗ) „Обществени блага и публична интервенция“, която да разгледа въпроса за обществените блага и да проучи как политиката на ЕС за развитие на селските райони допринася за тях. ТРГЗ, съставена от национални експерти и представители на неправителствени организации и ръководена от Европейската комисия (Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“), бе подпомогната от аналитичната работа на научни експерти.

През декември 2010 г. се проведе заключителен [семинар](#). Целта на семинара бе да представи резултатите от работата на групата пред широк кръг заинтересовани страни и да изясни понятието за обществени блага пред по-широка аудитория. На семинара бе демонстрирано, че концептуалната рамка за обществените блага предлага общи основи за обсъждане на общата селскостопанска политика (ОСП) и развитието на селските райони.

Заключения

- Развитието на селските райони като част от общата селскостопанска политика предлага набор от ефективни мерки за насърчаване на прилагането на екологосъобразни системи за селскостопанско производство, управленски практики и инвестиции, благоприятни за предоставяне на обществени блага.
- Част от тези мерки, по-специално агроекологичните мерки, създават положителни вторични ефекти върху дейностите в селските райони, като стимулират заетостта, туризма и производството на продукти с добавена стойност.
- Развиването на уменията и познанията на земеделските стопани, като обучение по техники за управление на околната среда или съвети за устойчиво използване на ресурсите, се оказаха особено ефективни за постигане на промяна в поведението.
- Необходимо е мерките, които трябва да бъдат подбрани и приложени съгласно местните нужди, да бъдат грижливо подготвени. С оглед гарантиране на ефективно и прозрачно прилагане на тези мерки е много важно да има създадена работеща система за мониторинг и оценка.
- Най-значимите мерки, които допринасят за предоставяне на екологични обществени блага в областта на селското стопанство, са агроекологичните мерки. Те насърчават услугите в областта на околната среда и използването на екологосъобразни земеделски практики. Успехът на такива мерки зависи от тяхната гъвкавост и потенциал да бъдат адаптирани към местните нужди.

Основни доклади

- Доклад за дейността на ТРГЗ — ноември 2010 г. [[PDF](#) [PDF](#) [en](#)]
- Концептуална рамка на ТРГЗ [[PDF](#) [en](#)]
- Окончателен доклад на ТРГЗ [[PDF](#) [en](#)]
- Брошура на ТРГЗ [[PDF](#) [en](#) [de](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]
- Обобщаващ доклад — макар и „технически“ по съдържание, докладът има за цел да представи по кратък и достъпен начин заключенията на ТРГ 3 пред целевата аудитория [[PDF](#) [en](#)].

Допълнителна информация, като статии и конкретни случаи, можете да намерите на тази [уебстраница](#).

1.4.4. Механизми за изпълнение

Политиката на Европейския съюз за развитие на селските райони се прилага съвместно от Европейската комисия и държавите членки. Комисията отговаря за одобряване на програмите за развитие на селските райони (ПРСР), както и за гарантиране на стабилно финансово управление на фондовете на Общността. Държавите членки определят националните правни и административни процедури, за да гарантират правилното използване на предоставения им от ЕС бюджет.

Ежедневното прилагане на политиката е отговорност на националните власти. Изпълнението на ПРСР може да бъде допълнително делегирано на регионално или подрегионално равнище. Поради тази причина, управлението и изпълнението на политиката за развитие на селските райони се осъществява на различни нива със значителни различия между страните. Механизмите за изпълнение могат да бъдат разглеждани като поредица от процеси и процедури, които гарантират превръщане на целите на политиката в конкретни действия на място.

Тематична работна група 4 (ТРГ4) е създадена, за да съдейства за осигуряване на възможно най-ефективна система за изпълнение на политиката на ЕС за развитие на селските райони. Мандатът на работната група е да прави преглед на изпълнението на програмите за развитие на селските райони в ЕС, да набелязва аспектите, които функционират добре, и тези, които биха имали нужда от подобрения, както и да преценява какви конкретни подобрения могат да бъдат направени.

Групата проучи различните механизми за изпълнение, използвани по време на различни етапи от цикъла на програмиране и цялата верига на изпълнение (на равнище ЕС, на национално, регионално, подрегионално равнище, на равнище бенефициери):

- стратегическият подход и определянето на цели;
- процесът на програмиране и финансовите аспекти;
- процедурите за изпълнение и организационната структура (включително конкретни аспекти като: ЛИДЕР, мониторинг и оценка, контрол)
- функционирането на принципа на партньорството
- осигуряването на допълване и координиране с други политики на ЕС.

Заключения

Заклученията от дейността на работната група са обобщени в окончателен доклад, който включва обобщение на разгледаните конкретни случаи по теми, редица добри практики на изпълнение, приложени в целия ЕС, и заключения, в които са посочени шест възможни области за подобряване на изпълнението на програмата на ЕС за развитие на селските райони, а именно:

- По-добър акцент върху целите на политиката и подобрена съгласуваност между отделните нива от веригата на изпълнение.
- Предлагане на по-малко на брой и по-опростени мерки, с по-голяма гъвкавост при тяхното прилагане.

- Разработване и прилагане на специфични правила за ЛИДЕР.
- Подобряване на правилата за изпълнение (включително процесите на кандидатстване и осъществяване на контрол).
- Допълнително подобряване на процеса по мониторинг и оценка като подкрепящ инструмент за изготвяне и осъществяване на политиката.
- Подобряване на координацията и обмена на информация.

Резултатите и заключенията на ТРГ4 бяха обсъдени по време на семинара на ЕМРСР „[Подобряване на изпълнението на програмите на ЕС за развитие на селските райони](#)“, който се проведе в Брюксел на 9 декември 2011 г.

Основни доклади

- Окончателен доклад [[PDF](#) [en](#)]
- Окончателен доклад - обобщение и заключения [[PDF](#) [en](#)]
- Брошура на ТРГ4 [[PDF](#) [de](#) [en](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]

Допълнителна информация, като статии и разгледани конкретни случаи, можете да намерите на тази [уебстраница](#).

1.4.5. ЛИДЕР

ЛИДЕР (абrevиатура от израза на френски Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale, в превод „Връзки между дейностите за развитие на икономиката в селските райони“) е подход за развитие на местните райони, основан на териториален принцип, който позволява на местните участници да развият даден район, използвайки неговия собствен потенциал за развитие. Подходът ЛИДЕР бе една от четирите оси на политиката на ЕС за развитие на селските райони за периода 2007–2013 г. Той е основополагащ елемент в аналитичната дейност на ЕМРСР. Раздела за ЛИДЕР можете да разгледате [тук](#).

1.5. ОСП към 2020 г.

Политиката на ЕС за развитие на селските райони се променя постоянно в отговор на възникващите предизвикателства в селските райони. Проведеният най-скоро процес за реформи, придружаващ един по-мощен процес на общата селскостопанска политика на ЕС (ОСП), бе завършен през 2013 г. с приемането на [основните законодателни актове за 2014–2020 г.](#) В този раздел са изложени становищата, предоставени в рамките на открит дебат относно бъдещето на общата селскостопанска политика (ОСП), организирана от Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ към Европейската комисия. Той съдържа също информация, имаща отношение към [програмите за развитие на селските райони за периода 2014–2020 г.](#)

Преди да определи началните политически насоки за ОСП на 12 април 2010 г., европейският комисар по въпросите на селското стопанство и развитието на селските райони Дачиан Чолош обяви открит дебат относно бъдещето на ОСП, като покани за участие всички заинтересовани граждани и организации в ЕС. Като начало на дебата Европейската комисия предложи следните въпроси, отнасящи се до развитието на селските райони:

1. Какви трябва да бъдат целите на бъдещата политика за развитие на селските райони?
2. По какъв начин инструментите на политиката могат да станат по-ефикасни?
3. Как да бъде подобро управление на политиката?

На 14 април 2010 г. се проведе извънредна среща на координационния комитет на Европейската мрежа за развитие на селските райони (ЕМРСР), на която членовете на комитета бяха поканени да започнат открит дебат относно ОСП в техните съответни държави и организации. Членовете на комитета трябваше да изпратят своите коментари до 3 юни 2010 г. Повече информация относно получените отговори, изброени по държави, както и изготвено обобщение, може да намерите [тук](#).

Въз основа на получените резултати от този дебат на 18 ноември 2010 г. Европейската комисия представи Съобщение „[ОСП към 2020 г.](#)“, в което се очертават възможностите за бъдещото развитие на ОСП.

На 12 октомври 2011 г. Комисията представи пакет от [законодателни предложения](#) за периода 2014—2020 г.

Предложенията включват проект за регламент, който обхваща подкрепата за развитие на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). Това ново предложение за ЕЗФРСР се базира на основните принципи на ОСП за развитие на селските райони и е съобразено със стратегията за растеж „Европа 2020“.

След консултации и политическа договореност между Европейската комисия и държавите — членки на ЕС (в Съвета) и Европейския парламент, през декември 2013 г. бяха приети и публикувани четирите [основни регламента](#) на реформираната ОСП.

Повече основна информация относно открития дебат може да намерите на следните линкове:

- Реч на комисар Дачиан Чолош „Бъдещето на европейската селскостопанска политика — покана за открит дебат“, април 2010 г. [[PDF en](#)] [[fr](#)]
- Въпроси относно аспектите на развитието на селските райони [[PDF en](#)]
- Презентация на координационния комитет на ЕМРСР относно открития дебат относно ОСП след 2013 г., април 2010 г. [[PDF en](#)]
- Обобщение на коментарите, получени чрез ЕМРСР (13 юли 2010 г.) [[PDF en](#)]

Повече информация относно процеса на реформиране на общата селскостопанска политика 2014—2020 г. и по-широкия дебат относно ОСП можете да намерите на официалната уебстраница на [Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ към Европейската комисия](#).

1.5.1. Развитие на селските райони през периода 2014—2020 г.

[Порталът на ЕМРСР за развитие на селските райони](#) създава мост между програмните периоди 2007—2013 г. и 2014—2020 г. Той се основава на натрупания опит и знания с цел да направлява изготвянето и изпълнението на бъдещите програми за развитие на селските райони. Ще намерите съдържанието на тези ресурси, възпроизведени тук в тяхната цялост (с изключение на новините и последните събития); ако желаете да разгледате портала на английски език, това ръководство Ви помага да разглеждате интерфейса [[PDF en](#)].

- [Преглед на политиката 2014—2020 г.](#)
 - [Приоритети на развитието на селските райони](#)

- [Трансфер на знания](#)
- [Конкурентоспособност](#)
- [Верига на храните](#)
- [Екосистеми](#)
- [Ефективно използване на ресурсите](#)
- [Социално приобщаване](#)
- [Законодателство и насоки](#)
- [Планиране на ПРСР](#)
- [Изпълнение на ПРСР](#)
- [Извлечени поуки от периода 2007—2013 г.](#)
 - [Програмиране и изпълнение](#)
 - [Трансфер на знания и иновации](#)
 - [Предприемачество в селските райони](#)
 - [Финансови инструменти](#)
 - [Верига на храните](#)
 - [Околна среда и климатични промени](#)
 - [Социално приобщаване](#)
 - [ВОМР, ЛИДЕР и транснационално сътрудничество](#)
 - [Съвместни действия за развитие на селските райони](#)
 - [Мониторинг и оценка](#)
- [Мониторинг и оценка](#)
- [Съвместни действия за развитие на селските райони](#)
- [Водено от общностите местно развитие \(ВОМР\)](#)
- [Страни кандидатки и потенциални кандидатки](#)

Преглед на политиката за периода 2014—2020 г.

В [стратегията „Европа 2020“](#) се посочва, че бъдещият икономически растеж в ЕС следва да бъде интелигентен, устойчив и приобщаващ. Тя е фокусирана върху пет амбициозни цели в областта на заетостта, иновациите, образованието, намаляването на бедността и климатичните промени/енергията и в нея се определят специфични [водещи цели](#) в тези области.

В съответствие с „Европа 2020“ и общите цели на ОСП (Съобщение на Европейската комисия относно ОСП към 2020 г. [[PDF](#) ^{en}]) могат да бъдат идентифицирани три дългосрочни цели на политиката на ЕС за развитие на селските райони през периода 2014—2020 г.:

- подобряване на конкурентоспособността на селското стопанство;
- устойчиво управление на природните ресурси и действия за климата;
- балансирано териториално развитие на селските райони.

За целите на управлението на политиката за развитие на селските райони чрез програмите за развитие на селските райони (ПРСР) тези широки цели са описани по-подробно чрез **6 приоритета**, [обяснени подробно по-долу](#):

1. [Насърчаване на трансфера на знания в земеделието, горското стопанство и селските райони](#)
2. [Повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопански дейности и подобряване на жизнеспособността на стопанствата](#)
3. [Организиране на веригата на храните и управление на риска в земеделието](#)

4. [Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависими от селското и горското стопанство](#)
5. [Насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в секторите на селското стопанство, храните и горското стопанство](#)
6. [Насърчаване на социалното приобщаване, намаляване на бедността и икономическо развитие в селските райони](#)

От своя страна всеки приоритет на ПРСР идентифицира специфични области на интервенция (приоритетни области). Приоритетите на ПРСР и приоритетните области създават основата за разработване на програмите и пускане в действие на подкрепата от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) за развитието на селските райони в ЕС. Успоредно с ЕЗФРСР допълнителна подкрепа за селските райони се предоставя от още няколко фонда на ЕС, а именно: Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ), Кохезионния фонд (КФ) и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР).

С цел да осигури по-голяма европейска добавена стойност и да се насърчат максимално полезните взаимодействия, през периода 2014—2020 г. всички **европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове)** ще съсредоточат подкрепата си за постигането на водещите цели на стратегията „ЕС 2020“ и ще бъдат координирани чрез **обща стратегическа рамка (ОСР)**.

Общите разпоредби на структурните фондове ([вж. основните законодателни актове за Европейските структурни и инвестиционни фондове](#) – ЕСИ за периода 2014—2020 г.) поставят всички ЕСИ фондове на обща законодателна платформа, която хармонизира и опростява правилата, когато това е възможно и целесъобразно. В тях се определят 11 тематични цели [[PDF](#) [en](#)], в които са отразени приоритетите на стратегията „ЕС 2020“. **В Договор за партньорство** ще бъде заложен общият стратегически подход на ЕС за всяка държава членка, който ще определя как държавите членки ще координират различните политики и използването на ЕСИ фондовете (повече информация за договорите за партньорство — или споразуменията за партньорство — може да намерите [тук](#)).

Стратегия „Европа 2020“	
Обща стратегическа рамка (ОСР)	
Обхваща ЕАВ, ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд и ЕФМДР и отразява ЕС 2020 чрез общи тематични цели, предмет на ключови дейности за всеки от фондовете	
Договор за партньорство	
Национален документ, в който се очертава предназначението на фондовете при изпълнението на целите на стратегията „ЕС 2020“	
Политика за развитие на селските райони: ЕЗФРСР	Други ЕСИ фондове (ЕФРР, ЕСФ, КФ, ЕФМДР) Иновации, околна среда и изменение на климата като хоризонтални цели
6 приоритета	
1. Насърчаване на трансфера на знания и иновациите в земеделието, горското стопанство и селските райони	4. Възстановяване, опазване и подобряване на екосистемите, зависещи от земеделието и горското стопанство
2. Подобряване на конкурентоспособността на всички видове земеделие и жизнеспособността на стопанствата	5. Насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подкрепа на промяната към нисковъглеродна и устойчива на климата икономика в земеделието, хранително-вкусовата промишленост и горското стопанство

3. Насърчаване на организацията на веригата на храните и управление на риска в земеделието

6. Насърчаване на социалното приобщаване, намаляване на бедността и осигуряване на икономическо развитие в селските райони

Програма(и) за развитие на селските райони

Политиката за развитие на селските райони ще запази своята характерна идентичност в тази рамка и ще функционира съгласно специален регламент (Регламент № 1305/2013 относно подпомагане на развитието на селските райони [[PDF^{en}](#)]) и общите разпоредби за финансирането и управлението на ОСП като цяло (Регламент № 1306/2013 относно “хоризонтални” въпроси като финансиране и контрол на ОСП [[PDF^{en}](#)]).

(Повече информация относно процеса на реформиране на ОСП през периода 2014—2020 г. може да бъде намерена в [раздела "ОСП към 2020 г."](#))

Приоритети за развитие на селските райони

1. Трансфер на знания - Насърчаване на трансфера на знания в селското стопанство, горското стопанство и селските райони

Приоритетът накратко

Знанията, уменията и иновациите са незаменима основа на устойчивото развитие. Развитието на селските райони се ползва отдавна с отлична репутация във връзка със стимулирането на иновациите.

Насърчаването на трансфера на знания и иновациите е **междусекторен приоритет** за програмния период 2014—2020 г. Мерките по отношение на трансфера на знания или инвестициите в знания са заложили в програмите на държавите членки с цел насърчаване на иновациите и те ще продължат да бъдат достъпни за периода 2014—2020 г. [Европейското партньорство за иновации \(ЕПИ\) за селскостопанска производителност и устойчивост](#) е основният нов елемент за взаимосвързаност на съществуващите политики с цел насърчаване на сътрудничеството между партньорите и изграждане на мостове между научните изследователи и предприятията в селските райони.

Повече информация относно приоритетната тема можете да намерите тук [[PDF^{en}](#)]

Сфери на дейност

1. Насърчаване на иновациите и базата от знания в селските райони.
2. Засилване на връзките с научноизследователската дейности и иновациите в селското и горското стопанство.
3. Насърчаване на ученето през целия живот и професионалната квалификация в секторите на селското и горското стопанство.

Извлечени поуки от периода 2007—2013 г.

Препратки към съответната дейност на ЕМРСР, осигуряваща по-задълбочено разбиране за това как да бъде подкрепен трансферът на знания и иновации чрез ефективно планиране и изпълнение на ПРСР.

- Брой 16 на Rural Review: Трансфер на знания и иновации в политиката за развитие на селските райони (май 2013 г.) [[PDF en](#)] В този брой на EU Rural Review се прави обзор на моментното състояние на съществуващото разбиране за иновациите в развитието на селските райони и се обръща внимание на бъдещите предизвикателства и възможности. Целта е да се споделят идеи и да се засили интеграцията на обмена на знания и иновации в бъдещата политика за развитие на селските райони.
- [Порталът „Трансфер на знания и иновации“](#) е ресурс, който предоставя разнообразна информация за институциите, примерите за проекти и инициативите, насърчаващи трансфера на знания и иновации в селските райони.
- Резултатите от работата на целевата група на ЕМРСР, която търси начини за насърчаване на приоритета „Трансфер на знания и иновации“ в програмите за развитие на селските райони през периода 2014—2020 г., са представени в следните документи:
 - В доклада за фаза I [[PDF en](#)] и в обобщението [[PDF en](#)] са включени констатациите от първата работна фаза (от юли до декември 2012 г.). Към тях има и две отделни приложения:
 - Приложение 1 – Събрани примери, подкрепящи трансфера на знания и иновации [[PDF en](#)];
 - Приложение 2 – Информационен документ [[PDF en](#)].
 - В докладите за фаза II се обобщават констатациите от втората работна фаза (от февруари до юни 2013 г.):
 - Доклад за посредничество при иновациите [[PDF en](#)] и приложение 2 относно изследвания материал и данните за участниците, подкрепящи иновациите [[PDF en](#)]
 - Доклад относно оперативните групи на ЕПИ [[PDF en](#)]
- Брой 2 на Rural Review: Творчество и иновации в развитието на селските райони на ЕС (декември 2009 г.) [[PDF en](#)] [[fr](#)] [[es](#)] [[de](#)] [[it](#)] [[pl](#)] [[hr](#)]. В този брой на EU Rural Review се описват различни видове иновации и примери за творчески подход в селските райони на ЕС.

Подготовка за периода 2014—2020 г.

Препратки към ресурси на ЕС и държавите членки, чрез които се подпомага изготвянето и изпълнението на програмите за приоритетите в развитието на селските райони за периода 2014—2020 г.

- [Ръководен документ за прилагането на ЕПИ в програмите за развитие на селските райони \(проект, юли 2013 г.\)](#), ГД „Земеделие и развитие на селските райони“
- [Европейското партньорство за иновации \(ЕПИ\) за селскостопанска производителност и устойчивост](#)
- [Семинар на тема „Програмиране на иновациите: как да използваме по най-ефикасния начин наръчника за развитие на селските райони за прилагането на ЕПИ“](#), Мадрид 26—27 юни 2013 г.
- [Материали и презентации от конференцията за трансфер на знания на Teagasc през 2013 г.](#), Дъблин, 12, 13 и 14 юни 2013 г.
- [Конференция на тема „ЕПИ за селскостопанска производителност и устойчивост – приоритети и механизми за изпълнение“](#), Брюксел, 19 ноември 2012 г.
- [Конференция на тема „Подобряване на иновациите и резултатите от научноизследователската дейност в селското стопанство на ЕС“](#), Брюксел, 7 март 2012 г.

Примери за изпълнение на ПРСР

Потърсете актуални примери за проекти в рамките на ЕЗФРСР (например за консултантски услуги, трансфер на знания или иновации), проучвания на конкретни случаи и илюстрации за успешно изпълнение на ПРСР в този **достъпен за изтегляне файл във формат [Excel](#)**.

2. Конкуренетоспособност - Повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и подобряване на жизнеспособността на стопанствата

Приоритетът накратко

Различни фактори представляват заплаха за приходите на земеделските стопанства; ето защо всички земеделски стопани трябва да се стремят да повишават своята конкурентоспособност. В някои случаи е необходимо реструктуриране. Като се има предвид, че само 6 % от земеделските стопани са на възраст под 35 години, необходимо е повече млади хора да се насърчават да вложат своята енергия и идеи в сектора на селското стопанство.

Сфери на дейност

1. Улесняване на реструктурирането на земеделските стопанства, изправени пред големи структурни предизвикателства (по-специално стопанства с ниска степен на пазарно участие или пазарно ориентирани стопанства, работещи в конкретни сектори, или земеделски стопанства, които се нуждаят от разнообразяване на селскостопанските дейности)
2. Създаване на условия за балансиране на възрастовата структура в сектора на селското стопанство.

Извлечени поуки от периода 2007—2013 г.

Препратки към съответната дейност на ЕМРСР, осигуряваща по-задълбочено разбиране за това как да бъде подкрепена конкурентоспособността чрез ефективно разработване и изпълнение на ПРСР.

- Брой 5 на Rural Review: „Изграждане на конкурентоспособност на селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост и горското стопанство на ЕС“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] обръща специално внимание на подкрепата за селското и горското стопанство и хранително-вкусовата промишленост на ЕС чрез съчетаване на конкурентоспособност и многофункционалност.
- [Местно производство на храни и къси вериги на доставки](#) е въвеждаща страница към темата със съответните препратки към действията на ЕС за насърчаване на селскостопанските продукти, проучвания и примери за проекти.
- Брой 12 на Rural Review: „Местно производство на храни и къси вериги на доставки“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] илюстрира как ПРСР допринасят за насърчаването на местното производство на храни и късите вериги на доставка.
- В библиотека „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема [Къси вериги на доставки](#)

- Брошурата с проекти на ЕЗФРСР, свързани с храните [[PDF en fr de it es pl](#)], съдържа примери, които илюстрират обхвата на ползите в държавите членки от свързани с храните дейности за развитие на селските райони в рамките на ОСП.
- [Портал "Млади хора и млади фермери"](#) предлага актуална информация и ресурси относно подкрепата, предлагана на млади фермери и млади хора в селските райони на ЕС. "[Тематичната инициатива за младите хора](#)" на ЕМРСР обръща по-специално внимание на начините за подобряване на подкрепата в ПРСР за проектите на млади хора.
- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР относно младите фермери и младите хора в селските райони на Европа [[PDF en](#)] се съдържат подбрани примери за проекти, илюстриращи начините, по които ЕЗФРСР може да помогне за осигуряване на възможности за развитие на младите фермери и младите хора в селските райони на Европа.

Примери за изпълнение на ПРСР

Потърсете актуални примери за проекти в рамките на ЕЗФРСР (например относно конкурентоспособността, младите фермери или качеството на селскостопанските продукти), проучвания на конкретни случаи и илюстрации за успешно изпълнение на ПРСР в този **достъпен за изтегляне файл във формат Excel**.

3. Верига на храните — Организиране на веригата на храните и управление на риска в земеделието

Приоритетът накратко

Когато позицията на земеделските производители във веригата за доставки на храни е относително слаба, те могат да се организират така, че да подобрят възможностите си за приходи. Начин за това са местните пазари и късите вериги за доставки. Необходими са инструменти за управление на риска, за да се помогне на земеделските производители да се справят по-добре с несигурността, идваща от проблеми, предизвикани от климата, болестите по животните и непостоянството на пазара.

Сфери на дейност

1. По-добро интегриране на първичните производители във веригата на храните чрез схеми за качество, популяризиране на местните пазари и къси вериги за доставки, организации на производители и организации между отделни сектори.
2. Подкрепа за управлението на риска в стопанствата.

Извлечени поуки от периода 2007—2013 г.

Препратки към съответната дейност на ЕМРСР, осигуряваща по-задълбочено разбиране на това как да бъде подкрепено организирането на веригите за храни и управлението на риска чрез ефективно разработване и изпълнение на ПРСР.

- [Местно производство на храни и къси вериги на доставки](#) е въведение към темата със съответните препратки към действията на ЕС, проучвания и примери за проекти за улесняване на късите вериги за доставки и насърчаване на местното селскостопанско производство.

- Брой 12 на Rural Review: „Местно производство на храни и къси вериги на доставки“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] илюстрира как ПРСР допринасят за насърчаването на местното производство на храни и късите вериги за доставка
- В библиотека „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема [Къси вериги на доставка](#)
- Проведен беше [семинар на координационния комитет относно финансовите инструменти](#) за повишаване на осведомеността сред заинтересованите от развитието на селските райони страни относно възможностите и съображенията при създаването и използването на финансовите инструменти в програмите за развитие на селските райони през следващия програмен период (2014—2020 г.).
- Брошурата с проекти на ЕЗФРСР, свързани с храните [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)], съдържа примери, които илюстрират обхвата на ползите в държавите членки от дейностите по развитие на селските райони, свързани с храните, в рамките на ОСП.
- Брой 13 на Rural Review: „Финансови инструменти за развитие на селските райони: нови възможности за преодоляване на икономическата криза“ (октомври 2012 г.) [[PDF](#) [en](#)] представя възможности, опит и предизвикателства при изпълнението на политиката на ЕС за развитие на селските райони.
- Раздел [Финансиране в селските райони](#) предоставя информация за работата на работната група за финансиране в селските райони, сформирана в рамките на тематичната инициатива на НМСР „Предприемачество в селските райони“.
- В библиотека „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема [Инструменти за финансиране на местно равнище](#)

Подготовка за периода 2014—2020 г.

Препратки към ресурсите на ЕС и държавите членки, чрез които се подпомага изготвянето и изпълнението на програмите за приоритетите в развитието на селските райони за периода 2014—2020 г.

- Европейската комисия проведе [конференция на тема "Местно земеделие и къси вериги за доставка"](#) с цел намиране на по-добри начини да се отговори на нуждите на малките стопанства и насочване на схемите за подкрепа към тях в контекста на реформата на ОСП

Примери за изпълнение на ПРСР

Потърсете актуални примери на проекти в рамките на ЕЗФРСР (например проекти, свързани с производство на местни храни, управление на риска и природни бедствия), проучвания на конкретни случаи и илюстрации за успешно изпълнение на ПРСР в този ***достъпен за изтегляне файл във формат Excel***.

4. Екосистеми - Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горското стопанство

Приоритетът накратко

Околната среда е все още до голяма степен подложена на вредни въздействия. Например, счита се, че само 17 % от местообитанията в ЕС и 11 % от екосистемите са в задоволително състояние, в някои водни басейни продължават да съществуват излишъци на хранителни

вещества (макар и в други да е постигнат напредък), а проблеми с качеството има при 45 % от почвите в ЕС. Тези предизвикателства трябва да бъдат отстранени и да се засили положителният принос на селското и горското стопанство за опазването на околната среда.

Сфери на дейност

1. Възстановяване и опазване на биологичното разнообразие (в т.ч. в области, включени в „НАТУРА 2000“, и земеделски области с висока природна стойност) и състоянието на европейския ландшафт.
2. Подобряване на управлението на водите.
3. Подобряване на управлението на почвите.

Извлечени поуки от периода 2007—2013 г.

Препратки към съответната дейност на ЕМРСР, осигуряваща по-задълбочено разбиране за това как да бъдат подобрени екосистемите чрез ефективно разработване и изпълнение на ПРСР.

- [Семинар на ЕМРСР на тема „Разработване на качествени мерки за опазване на околната среда и климата за ПРСР за периода 2014—2020 г.“](#), организиран от ЕМРСР като част от подготвителните дейности за новия програмен период 2014—2020 г. Резултатите от семинара предоставят информация за ефективните оценки на нуждите и определянето на приоритети, подбора на мерките, разработването и изпълнението, както и ефективното предоставяне на услуги в областта на околната среда.
- В брой 15 на Rural Review: „Дейности по опазване на околната среда чрез политиката за развитие на селските райони“ (април 2013 г.) [[PDF](#) [en](#)] се разглежда как политиката за развитие на селските райони подкрепя предоставянето на услуги за опазване на околната среда в селските райони на ЕС.
- В [Услуги за опазване на околната среда](#) се предоставя препратка към тематичната страница на целевата група за дейности по опазване на околната среда, която е установила аспекти от ключово значение за изпълнението на услугите за опазване на околната среда и е предоставила набор от препоръки за разработването и изпълнението на бъдещите програми за развитие на селските райони (за периода 2014—2020 г.). Обобщение на доклада на целевата група [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]
- Брошурата на ЕЗФРСР с проекти за услуги за опазване на околната среда [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] съдържа широк набор от различни услуги за опазване на околната среда, които могат да бъдат подпомогнати чрез ЕЗФРСР и финансовата подкрепа, достъпна за програмите за развитие на селските райони (ПРСР) на държавите—членки на ЕС.
- В раздел [Обществени блага и публична интервенция](#) се представят резултатите и констатациите на съответната тематична работна група, която проучва възможностите на политиката за развитие на селските райони да допринесе за осигуряването на обществени блага в селските райони чрез селското стопанство, включително биологичното разнообразие в земеделските земи и природните ресурси като водите и почвите.
- В Тематична работна група 4: Колективни подходи към схемите за агроекология [[PDF](#) [en](#)] са обсъдени съществуващите колективни подходи към договорите за агроекологични дейности.
- Брошурата на тема „Обществени блага и публична интервенция в селското стопанство“: [[PDF](#) [en](#) [de](#) [fr](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] се основава на работата, извършена от

тематичната работна група за обществени блага, свързана с обсъждането на въпроси относно обществените блага и изследване на приноса на политиката на ЕС за развитието на селските райони.

- Брой 7 на Rural Review: „Обществени блага и развитие на селските райони“ (март 2011 г.): [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [es](#) [it](#) [pl](#)] е посветен на ролята на политиките на ЕС в областта на селското стопанство и развитието на селските райони за осигуряването на обществени блага в селските райони в Европа.
- В брошурата с проекти на ЕЗФРСР за „зелен“ растеж: [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] се представят конкретни случаи за проекти по ПРСР на ЕС, чрез които се илюстрира и се обяснява на практика как селските райони на Европа могат да се възползват от възприемането на екологично устойчиви подходи за развитие.
- В изследването на тема „[Запазване на биологичното разнообразие и местообитанията чрез мерките, прилагани в рамките на общата селскостопанска политика](#)“ се разглежда ролята на ОСП за поддържане на биологичното разнообразие и свързаните с него услуги на екосистемите чрез селското стопанство и как тази роля може да се засили в бъдеще, за да допринесе за постигане на целите на ЕС в областта на биологичното разнообразие.

Примери за изпълнение на ПРСР

Потърсете актуални примери за проекти по ЕЗФРСР (например относно биологичното разнообразие, горските екосистеми или подпочвените води), проучвания на конкретни случаи и илюстрации на успешно изпълнение на ПРСР в този **достъпен за изтегляне файл във формат Excel**.

5. Ефективност на ресурсите — Насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в секторите на селското стопанство, храните и горското стопанство

Приоритетът накратко

Във всички сектори на икономиката е необходим интелигентен и устойчив растеж за управлението на оскъдните ресурси. Енергията и водата трябва да се използват по-ефективно в селското стопанство (земеделските стопанства съставляват около 24 % от общото потребление на вода в ЕС), като същевременно се намаляват емисиите на парникови газове и се осигурява поглъщане на въглерода. Селското стопанство и другите сектори в селските райони могат да доставят основни суровини, които да се използват в биоикономиката.

Сфери на дейност

1. Повишаване на ефективността при потреблението на вода в селското стопанство.
2. Повишаване на ефективността при потреблението на енергия в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост.
3. Улесняване на доставките и използването на възобновяеми източници на енергия, на странични продукти, отпадъци и остатъци и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката.
4. Намаляване на емисиите на азотен оксид и метан от селското стопанство.

5. Стимулиране на поглъщането на въглерода в сектора на селското и горското стопанство.

Извлечени поуки от периода 2007—2013 г.

Препратки към съответната дейност на ЕМРСР, осигуряваща по-задълбочено разбиране за това как ще бъде осъществен преход към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика чрез ефективно планиране и изпълнение на ПРСР.

- [Семинар на координационния комитет на тема „Разработване на качествени мерки за опазване на околната среда и климата за ПРСР за периода 2014—2020 г.](#) беше организиран от ЕМРСР като част от подготвителните дейности за новия програмен период 2014—2020 г. Резултатите от семинара предоставят информация за направените оценки на нуждите и определените приоритети, подбора, разработването и изпълнението на мерки, както и ефективното предоставяне на услуги в областта на околната среда.
- [Действия във връзка с изменението на климата](#) предоставя препратка към аналитичния преглед, направен от ЕМРСР през 2010 г. за установяване на мерките, заложиени по отношение на изменението на климата в ПРСР на равнище държави членки.
- Брой 4 на Rural Review: „Развитието на селските райони и изменението на климата“ (май 2010 г.), [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] разяснява приноса на политиката за развитие на селските райони за програмата от мерки на ЕС във връзка с изменението на климата.

Подготовка за периода 2014—2020 г.

Препратки към ресурсите на ЕС и държавите членки, чрез които се подпомага изготвянето и изпълнението на програмите за приоритетите в развитието на селските райони за периода 2014—2020 г.

- [Изследване OSCAR – Оптимални стратегии за действие по отношение на промените в климата в селските райони](#)

Примери за изпълнение на ПРСР

Потърсете актуални примери за проекти в рамките на ЕЗФРСР (например въздействие върху околната среда, напояване или компостиране), проучвания на конкретни случаи и илюстрации за успешно изпълнение на ПРСР в този **достъпен за изтегляне файл във формата Excel**.

6. Социално приобщаване — Насърчаване на социалното приобщаване, намаляване на бедността и икономическо развитие в селските райони

Приоритетът накратко

Сред около 14 % от населението в преобладаващо селските райони в ЕС нивото на заетост е повече от два пъти по-ниско от средното за ЕС, а в някои региони брутният вътрешен продукт (БВП) на глава от населението е нисък. Много може да бъде направено, за да се помогне за създаването на по-голямо разнообразие от качествени работни места и по-добро цялостно развитие по места, включително чрез информационни и комуникационни технологии (ИКТ).

Сфери на дейност

1. Улесняване на разнообразяването, създаване на нови малки предприятия и разкриване на работни места.
2. Стимулиране на местното развитие в селските райони.
3. Подобряване на достъпа до информационните и комуникационните технологии (ИКТ), и на тяхното използване и качество в селските райони.

Извлечени поуки от периода 2007—2013 г.

Препратки към съответната дейност на ЕМРСР, осигуряваща по-задълбочено разбиране за това как да бъде подкрепено социалното приобщаване чрез ефективно планиране и изпълнение на ПРСР.

- Брой 6 на Rural Review: „Заетост и социално приобщаване“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] обръща специално внимание на насърчаването на заетостта и борбата с бедността в селските райони и подобряването на качеството на живот.
- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР относно социалното приобщаване [[PDF](#) [en](#)] са описани редица примери за съфинансирани от ЕЗФРСР проекти за социално приобщаване в селските райони на Европа,.
- [Портал "Млади хора и млади фермери"](#) предлага полезна информация и ресурси за подкрепа на младите фермери и младите хора в селските райони на ЕС. По-специално чрез „[Тематичната инициатива за младите хора](#)“ на ЕМРСР се търсят начини за подобряване на подкрепата на ПРСР за проекти, свързани с младите хора.
- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР относно младите фермери и младите хора в селските райони на Европа [[PDF](#) [en](#)] се съдържат подбрани примери за проекти, илюстриращи начините, по които ЕЗФРСР може да помогне за осигуряване на възможности за развитие на младите фермери и младите хора в селските райони на Европа.
- [Социално селско стопанство](#) е съвместна тематичната инициатива на националните мрежи за селските райони, създадена с цел да идентифицира и анализира възможностите и пречките пред националните/регионалните ПРСР през периода 2007—2013 г. при изпълнението на дейностите за социално селско стопанство/грижи за околната среда в 27-те държави — членки на ЕС.
- [Социални аспекти на предприемачеството в селските райони](#)
- В библиотеката на портал „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема „[Включване на специални целеви групи](#)“
- В библиотеката на портал „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема „[Социални услуги и селско стопанство](#)“
- В библиотеката на портал „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема „[Социално предприемачество](#)“
- Този раздел дава информация за приложението на [ИКТ](#) в селските райони.
- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР относно информационните и комуникационните технологии (ИКТ) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] се подчертава, че ИКТ са важен инструмент за „отключване“ на потенциала на селските райони, който ги превръща в по-привлекателни места за живот, работа и туризъм.
- Брой 10 на Rural Review: „Предприемачество в селските райони“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] разглежда по-подробно как политиката на ЕС в областта на селското стопанство и развитието на селските райони помага за насърчаване на предприемачеството в селските райони.

Примери за изпълнение на ПРСР

Потърсете актуални примери за проекти по ЕЗФРСР (например за социални услуги, равни възможности или обновяване на села), проучвания на конкретни случаи и илюстрации за успешно изпълнение на ПРСР в този **достъпен за изтегляне файл във формат Excel**.

Законодателство и насоки

Изпълнението на политиката на ЕС за развитие на селските райони за периода 2014—2020 г. ще се регулира от редица законодателни актове, които отразяват не само рамката, определена от общия стратегически подход за [европейските структурни и инвестиционни фондове](#), но и тази на реформираната [обща селскостопанска политика](#).

В допълнение към това Договорът от Лисабон, и по-специално Договорът за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), въведе нови правила за оправомощаване на Европейската комисия да приема актове за изпълнение и делегирани актове, чрез които да се регулират по-подробно дадени аспекти на политиката.

Накрая ЕК (в [тесни консултации с държавите членки](#)) ще представи редица технически документи, за да предостави насоки на държавите членки и регионите на етапа на програмиране и изпълнение на някои въпроси, свързани с политиката (например технически документи и информационни документи относно мерките).

В този раздел се очертават многобройните равнища на законодателството, което ще оказва влияние върху политиката за развитие на селските райони и по-конкретно върху определянето и изпълнението на бъдещите ПРСР.

Щракнете върху бутоните по-долу, за да получите пряк достъп до законодателните актове, засягащи политиката за развитие на селските райони в периода 2014-2020 г., и различни ресурси за ЕМРСР и насочващи документи от ЕС и държавите членки.

Регламенти на ЕС за периода 2014—2020 г.

В този раздел се предоставят линкове към правните текстове, които са от значение за ЕМРСР и изпълнението на ПРСР през периода 2014—2020 г.

- Регламент (ЕС) № 1310/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно определяне на някои преходни разпоредби във връзка с подпомагането на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) [[PDF](#) ^{en}]. В този регламент се определят преходни правила за запълване на празнината между два многогодишни програмни периода.
- Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) [[PDF](#) ^{en}]. Това е основният акт за определяне на специфичните правила, свързани с ЕЗФРСР, при изготвянето на програми за развитие на селските райони.
- Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело

и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета [PDF]. „Регламентът за общите разпоредби“ предвижда създаването на общ набор от основни правила, приложими към всички структурни инструменти, включително ЕЗФРСР.

- Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика [PDF ^{en}] В т.нар. „Хоризонтален регламент“ относно ОСП се предвиждат правила за финансово управление за двата фонда на ОСП: Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ), който финансира пазарните мерки и преките плащания, и ЕЗФРСР, който финансира подкрепата за развитие на селските райони. В него се обединяват правилата за кръстосано съответствие, консултантските системи в селското стопанство и мониторинга и оценката на ОСП.

Ресурси и ръководни документи

Препратки към съответната дейност на ЕМРСР и наличните насочващи документи от ЕС и държавите членки, които подкрепят подготовката и изпълнението на ПРСР и мерките.

- Информация относно [Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост](#) и насочващ документ за прилагането на ЕПИ в програмите за развитие на селските райони (проект от юли 2013 г.) [PDF ^{en}], ГД „Земеделие и развитие на селските райони“.
- [Целева група на ЕМРСР за трансфер на знания и иновации](#): доклад с констатациите от първата работна фаза (от юли до декември 2012 г.) [PDF ^{en}] и обобщение [PDF ^{en}]
- [„Тематичната инициатива за младите хора“](#) на ЕМРСР обръща по-специално внимание на начините за подобряване на подкрепата в ПРСР за проектите, свързани с младите хора.
- Проведен беше [семинар на координационния комитет относно финансовите инструменти](#) за повишаване на осведомеността сред заинтересованите от развитието на селските райони страни относно възможностите и съображенията при изготвянето и използването на финансовите инструменти в програмите за развитие на селските райони през следващия програмен период (2014—2020 г.).
- Брой 13 на Rural Review: „Финансови инструменти за развитие на селските райони: нови възможности за преодоляване на икономическата криза“ (октомври 2012 г.) [PDF ^{en}] представя възможности, опит и предизвикателства при изпълнението на политиката на ЕС за развитие на селските райони.
- [Семинар на ЕМРСР на тема „Разработване на качествени мерки за опазване на околната среда и климата за ПРСР за периода 2014—2020 г.“](#) беше организиран от ЕМРСР като част от подготвителните дейности за новия програмен период 2014—2020 г. Резултатите от семинара предоставят информация за направените оценки на нуждите и определените приоритети, подбора, разработването и изпълнението на мерки, както и за ефективното предоставяне на услуги в областта на околната среда.
- В брой 15 на Rural Review: „Дейности по опазване на околната среда чрез политиката за развитие на селските райони“ (април 2013 г.) [PDF ^{en}] се разглежда как политиката за развитие на селските райони подкрепя предоставянето на услуги за опазване на

- околната среда в селските райони на ЕС и осигурява практически „инструментариум“ за лицата, отговорни за разработването и изпълнението на следващото поколение ПРСР.
- В [Услуги за опазване на околната среда](#) се предоставя линк към тематичната страница на целевата група за дейности по опазване на околната среда, която е установила аспекти от ключово значение за предоставянето на услугите за опазване на околната среда и е предложила набор от препоръки за разработването и изпълнението на бъдещите програми за развитие на селските райони (за периода 2014—2020 г.). *Обобщение на доклада на целевата група* [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]
 - [Изследване OSCAR – Оптимални стратегии за действие по отношение на изменението на климата в селските райони](#)
 - Среща на експертната група по делегираните актове и актовете за изпълнение за европейските структурни и инвестиционни фондове: делегиран акт (версия 1) [[PDF](#) [en](#)] и акт за изпълнение (версия 1) [[PDF](#) [en](#)] относно системата за управление и контрол.
 - Среща на експертната група по делегираните актове и актовете за изпълнение за европейските структурни и инвестиционни фондове: делегиран акт (версия 2) [[PDF](#) [en](#)] и акт за изпълнение (версия 2) [[PDF](#) [en](#)] относно финансовите инструменти.
 - Среща на експертната група по делегираните актове и актовете за изпълнение за европейските структурни и инвестиционни фондове: Система за категоризация и проследяване на изменението на климата в рамките на политиката на сближаване [[PDF](#) [en](#)](** този информационен документ включва елементи, които имат отношение само към политиката на сближаване. Елементите, които имат отношение към ЕЗФРСР и ЕФМДР, следва да бъде предмет на обсъждане на по-късен етап*).

За специфични ресурси и насоки относно Водено от общностите развитие/ЛИДЕР щракнете [ТУК](#).

За специфични ресурси и насоки относно мониторинга и оценката на ПРСР щракнете [ТУК](#).

За специфични ресурси и насоки относно мрежите за развитие на селските райони щракнете [ТУК](#).

Планиране на ПРСР

Изготвянето на национални и регионални програми за развитие на селските райони (ПРСР) е многоетапен процес, който включва различни действащи лица. ПРСР трябва да отразяват стратегическите цели, определени на национално равнище и очертани в споразуменията за партньорство (СП). Те на свой ред се основават на общата стратегическа рамка (ОСР), която координира интервенцията на структурните и инвестиционните фондове на европейско равнище (за преглед на политическата рамка за периода 2014—2020 г. щракнете [ТУК](#)).

В целия процес се разчита на активното участие на икономическите и социалните партньори и гражданското общество, с които се провеждат консултации по време на подготовката както на СП, така и на ПРСР.

С публикуването на законодателните предложения за периода 2014—2020 г. по отношение на бъдещата [политика на сближаване](#) и [общата селскостопанска политика](#) (октомври 2011 г.) Европейската комисия постави началото на процес, който в крайна сметка ще доведе до официалното приемане на ПРСР за периода 2014—2020 г. Друго приложимо законодателство за периода 2014—2020 г. може да намерите [ТУК](#).

Предвидени срокове за приемането на ПРСР за периода 2014—2020 г.			
2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Приемане на законодателните предложения на ЕК за периода 2014—2020 г.	Обсъждане на предложенията на ЕК в Съвета и в Европейския парламент	- Приемане на основните актове (включително ОСР и регламентите за ЕЗФРСР) - Приемане на актове за изпълнение и на делегирани актове	- Представяне на СП и ПРСР (*) - Официално приемане на СП и ПРСР (**)
	Неофициални преговори и консултации относно СП и ПРСР		Официални преговори и консултации относно СП и ПРСР
(*) СП (Споразумение за партньорство) в срок от 4 месеца след приемането на основни разпоредби; ПРСР в срок от 3 месеца след приемането на СП.			
(**) В срок до 4 месеца за СП и 6 месеца за ПРСР от тяхното официално представяне (ПРСР следва да бъдат приети едва след като ЕК одобри СП).			
Източник: адаптиран от Европейската комисия – ГД „Регионална политика“			

Тъкмо в този контекст се осъществява подготовката на ПРСР в държавите — членки на ЕС и в регионите. Успешното разработване на ПРСР се основава на стратегически решения за това какво и как да бъде подкрепено чрез: i) задълбочен анализ на контекста (SWOT анализ); ii) подробна оценка на нуждите; iii) определяне на приоритетите и областите на интервенция, избор на съответните мерки, както и разпределяне на финансовите ресурси въз основа на очакваните резултати.

1. Общ SWOT анализ на програмната област: - Конкурентоспособност на хранително-вкусовата промишленост - Околна среда и климат - Социално-икономическо положение на селските райони	2. Подробна оценка на нуждите: - Според приоритетните области и областите на съсредоточаване на усилията	3. Стратегически отговор: - Избор на съответните приоритетни области - Определяне на цели - Планиране на мерки, резултати, финансови ресурси
Консултация с партньорите		
Източник: работен документ на ГД „Земеделие и развитие на селските райони“, озаглавен „Елементи на стратегическото програмиране за периода 2014—2020 г.“		

Разгледайте **таблото за оценка на ПРСР** (*актуализирано през ноември 2013 г.*), за да се запознаете с етапа на подготовката на ПРСР в държавите членки [PDF [enr](#)].

Подготовка на ПРСР за периода 2014—2020 г.

Препратки към съответната дейност на ЕМРСР и други ресурси в подкрепа на стратегическото програмиране и подготовката на бъдещите ПРСР.

- По време на [семинара относно успешното планиране](#) бе направен преглед на резултатите от подготвителната дейност на ЕМРСР за периода **2014—2020 г.** Семинарът се фокусира върху начините, по които натрупаните знания и опит, както и междусекторните приоритети, свързани с иновациите, околната среда и изменението на климата, могат да бъдат включени в бъдещите ПРСР. Разгледани бяха и различните стъпки, необходими за подобряване на разработването на програмите и тяхното изпълнение през следващия програмен период. Резултатите и заключенията от семинара са обобщени в документа „Фактори за успеха на новите програми за развитие на селските райони“ [[PDF en](#)].
- Семинар на тема [Стратегическо планиране и мониторинг и оценка на ПРСР за периода 2014—2020 г.](#)
- Работен документ „Елементи на стратегическото планиране за периода 2014—2020 г.“ [[PDF en](#)], изготвен от ГД „Земеделие и развитие на селските райони“ към ЕК във връзка със семинара на ЕМРСР на тема „Успешно програмиране“ по ЕЗФРСР за периода 2014—2020 г., Брюксел, 6—7 декември 2012 г.
- Извличане на максимални ползи от Вашата ПРСР: Насоки за предварителна оценка на ПРСР за 2014—2020 г. – проект, август 2012 г. [[PDF en](#)] – Тези насоки от Европейската мрежа за оценка следва да подпомагат управляващите органи и оценителите на ПРСР в процеса на планиране и провеждане на предварителната оценка на ПРСР за периода 2014—2020 г.
- Проведен беше [семинар на координационния комитет относно финансовите инструменти](#) за повишаване на осведомеността сред заинтересованите от развитието на селските райони страни относно възможностите и съображенията при изготвянето и използването на финансовите инструменти в програмите за развитие на селските райони през следващия програмен период (2014—2020 г.).
- Целевата група за [трансфер на знания и иновации](#) анализира начина, по който програмите за развитие на селските райони (ПРСР) поддържат трансфера на знания и иновации на практика в рамките на политиката за периода 2007—2013 г., и предостави препоръки на държавите членки относно насърчаването на трансфера на знания и иновации през следващия програмен период.
- [Семинар на тема „Програмиране на иновациите: как да се използва най-ефективно ръчничъкът за развитие на селските райони за прилагането на ЕПИ“](#), Мадрид, 26—27 юни 2013 г.
- В [Услуги за опазване на околната среда](#) се предоставя препратка към тематичната страница на целевата група за дейности по опазване на околната среда, която е установила аспекти от ключово значение за изпълнението на услугите за опазване на околната среда и е предоставила набор от препоръки за разработването и изпълнението на следващото поколение програми за развитие на селските райони (за периода 2014—2020 г.). Обобщение на доклада на целевата група [[PDF en](#)] [[fr](#)] [[de](#)] [[it](#)] [[es](#)] [[pl](#)]
- В брой 15 на Rural Review „Дейности по опазване на околната среда чрез политиката за развитие на селските райони“ (април 2013 г.) [[PDF en](#)] се разглежда как политиката за развитие на селските райони подкрепя предоставянето на услуги за опазване на околната среда в селските райони на ЕС. Той осигурява „инструментариум“ за лицата, участващи в процеса на изготвяне и изпълнение на ПРСР за периода 2014—2020 г.
- [Семинарът на ЕМРСР на тема „Разработване на качествени мерки за опазване на околната среда и климата за ПРСР за периода 2014—2020 г.“](#) беше организиран от ЕМРСР като част от подготвителните дейности за новия програмен период 2014—

2020 г. Резултатите от семинара предоставят информация за направените оценки на нуждите и определените приоритети, подбора, разработването и изпълнението на мерки, както и ефективното предоставяне на услуги за опазване на околната среда.

Ресурси и ръководни документи

Достъпни технически и ръководни документи от ЕС и държавите членки относно подготовката на СП и ПРСР за периода 2014—2020 г., както и консултации със заинтересовани страни.

- Работен документ на службите на Комисията относно принципа на партньорство в усвояването на фондовете от общата стратегическа рамка — елементи за Европейски кодекс за поведение за партньорство [[PDF](#) ^{en}]
- Среща на експертната група по делегираните актове и актовете за изпълнение за европейските структурни и инвестиционни фондове: проект на споразумение и насоки за съдържанието на споразумението за партньорство (версия 3) [[PDF](#) ^{en}]
- [Документи със становище](#) на ЕК, които запознават държавите членки със становищата на службите на Комисията по отношение на основните предизвикателства и приоритетите за финансиране за периода 2014—2020 г. и установяват рамка за диалог между ЕК и всяка държава членка относно разработването на СП и програмите.
- [Тематична инициатива](#) на малтийската НМСР за справяне с предизвикателствата при разработването на ПРСР за периода 2014—2020 г.
- [Принос](#) на френската НМСР към процеса на консултации на национално равнище за СП за периода 2014—2020 г.

Изпълнение на ПРСР

Подобряването на качеството на програмите на ЕС за развитие на селските райони (ПРСР) е съществен елемент от мисията на ЕМРСР. В този раздел се предоставят ресурси за подкрепа на бъдещото изпълнение на ПРСР. Те включват редовно актуализиране на аналитичната дейност на ЕМРСР, фокусирана върху разбирането на практическото функциониране на политиката и идентифицирането на онези аспекти, които функционират добре, и това, което може да се подобри, както и предоставяне на идеи, които да помогнат за вземането на информирани решения на равнище държави членки и на европейско равнище.

Разделът също така включва съответните ресурси на ЕМРСР, в т.ч. обобщения на извлечени поуки от изпълнението през периода 2007—2013 г., изводи за жизнения цикъл на финансираните по ЕЗФРСР проекти и примери за успешно изпълнение на ПРСР.

Извлечени поуки от периода 2007—2013 г.

Препратки към работата на ЕМРСР и обобщени документи, свързани с изпълнението на ПРСР.

- [Семинарът за подобряване на изпълнението на ПРСР](#) беше организиран въз основа на резултатите от работата на тематична работна група 4 „Механизми за изпълнение на политиката за развитие на селските райони на ЕС“ на ЕМРСР, в който бяха идентифицирани онези аспекти, които функционират добре от гледна точка на изпълнението на ПРСР и какво може да бъде подобро в бъдеще.

- [Тематичната работна група по механизмите за изпълнение](#) направи преглед на опита, събран по време на изпълнението на програмите за развитие на селските райони в ЕС, с цел да бъдат установени онези аспекти, които функционират добре, онези, които могат да изискват подобрене, и конкретните подобрения, които биха могли да бъдат направени. *Окончателен доклад – Обобщение и заключения* [[PDF](#) [en](#)]
- [Услуги за опазване на околната среда](#) предоставя препратка към тематичната страница на целевата група за дейности по опазване на околната среда, която е установила аспекти от ключово значение за изпълнението на услугите за опазване на околната среда и е предоставила набор от препоръки за разработването и изпълнението на бъдещите Програми за развитие на селските райони (за периода 2014—2020 г.). Обобщение [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]
- В брой 15 на Rural Review: „Дейности по опазване на околната среда чрез политиката за развитие на селските райони“ (април 2013 г.) [[PDF](#) [en](#)] се разглежда как политиката за развитие на селските райони подкрепя предоставянето на услуги за опазване на околната среда в селските райони на ЕС. Идеята е да се представи „инструментарий“ на лицата, отговорни за разработването и бъдещото изпълнение на следващото поколение програми за развитие на селските райони (за периода 2014—2020 г.).
- [Семинар на координационния комитет на тема „Разработване на качествени мерки за опазване на околната среда и климата за ПРСР за периода 2014—2020 г.“](#) беше организиран от ЕМРСР като част от подготвителните дейности за новия програмен период 2014—2020 г. Резултатите от семинара предоставят информация за направените оценки на нуждите и определените приоритети, подбора, разработването и изпълнението на мерки, както и за ефективното предоставяне на услуги за опазване на околната среда.
- Тематичната работна група по [типологиите и определянето на целевите райони](#) допринася за точното определяне на понятието за селски райони в ЕС, което е от решаващо значение за разработването на политиката за селските райони на ЕС и за осигуряване на взаимно допълване с други фондове на ЕС, насочени към развитието на селските райони.
- [Тематичната работна група по селското стопанство и икономиката като цяло](#) анализира връзките между селското стопанство и икономиката като цяло в селските райони, за да идентифицира и очертае потенциалните взаимодействия и/или конфликтите между земеделието и икономиката на селските райони в различните селски райони на ЕС.
- В раздел [Обществени блага и публична интервенция](#) се представят резултатите и констатациите на съответната тематична работна група, която проучва възможностите на политиката за развитие на селските райони да допринася за осигуряването на обществени блага в селските райони чрез селското стопанство, включително биологичното разнообразие в земеделските земи и природните ресурси като водите и почвите.
- [Тематичната инициатива за младите хора](#) на ЕМРСР обръща по-специално внимание на начините за подобряване на подкрепата в ПРСР за проектите на млади хора.

Примери за изпълнение на ПРСР

В този раздел се съдържат примери за проекти по ЕЗФРСР, проучвания на конкретни случаи и илюстрации за успешно изпълнение на ПРСР, които могат да служат за насочване на бъдещите мерки за изпълнение на ПРСР.

Примери за изпълнение на програма за развитие на селските райони (от конкретните случаи, разгледани от [тематичната работна група по механизмите за изпълнение](#)):

- Моделът на договор за глобално земеделие в Каталуня, Испания [[PDF](#) [en](#)]
- Процес на консултации за подготовка на националния стратегически план и ПРСР в Австрия [[PDF](#) [en](#)]
- Интегрирани проекти за верига на доставки в региона Емилия-Романя, Италия [[PDF](#) [en](#)]
- Стратегически подход и разработване на програми в Дания [[PDF](#) [en](#)]
- Определяне и изпълнение на комуникационна стратегия във Франция [[PDF](#) [en](#)]
- Подобряване на процедурите за кандидатстване в Полша [[PDF](#) [en](#)]

Изводи от периода 2007—2013 г.

В този раздел се предоставя избор на ключови ресурси, достъпни от уебсайта на ЕМРСР. Той включва препратки към: резултати от тематичен анализ, извлечени поуки от успешни инициативи, ръководни документи, резултати от събития, публикации, аудио-визуални материали и други ресурси, създадени от или с приноса на ЕМРСР по време на програмния период 2007—2013 г. Това съдържание е особено важно за програмите за развитие на селските райони (ПРСР) през периода 2014-2020 г.

Планиране и изпълнение на програми

- На [семинара за успешно планиране](#) беше направен преглед на резултатите от семинарите на ЕМРСР, проведени през 2012 г. Семинарът се фокусира върху начините, по които натрупаните знания и опит, както и междусекторните приоритети, свързани с иновациите, околната среда и изменението на климата, могат да бъдат включени в бъдещите ПРСР. Разгледани бяха и различните стъпки, необходими за подобряване на разработването на програми и тяхното изпълнение през следващия програмен период.
- [Семинарът за подобряване на изпълнението на ПРСР](#) беше организиран въз основа на резултатите от работата на тематична работна група 4 „Механизми за изпълнение на политиката за развитие на селските райони на ЕС“ на ЕМРСР, в който беше установено кои аспекти функционират добре при изпълнението на ПРСР и какво може да бъде подобро в бъдеще.
- [Тематичната работна група по типологиите и определянето на целевите райони](#) допринася за точното определяне на понятието за селски райони в ЕС, което е от решаващо значение за разработването на политиката за селските райони на ЕС за разработване и осигуряване на взаимно допълване с други фондове на ЕС, насочени към развитието на селските райони.
- [Тематичната работна група по селското стопанство и икономиката като цяло](#) анализира връзките между селското стопанство и икономиката като цяло в селските райони, за да идентифицира и очертае потенциалните взаимодействия и/или конфликтите между селското стопанство и икономиката на селските райони в различните селски райони на ЕС.
- [Тематичната работна група по механизмите за изпълнение](#) направи преглед на опита от изпълнението на програмите за развитие на селските райони в ЕС, за да установи аспектите, които функционират добре, и онези, които може да се нуждаят от подобряване, както и какви конкретни подобрения могат да бъдат направени.

- В [Тематичните информационни листи](#) се дава ясна картина на интервенционните мерки на политиката за развитие на селските райони по теми, като се подчертават връзките между приоритетите на политиката, мерките за изпълнение и действителните резултати от тях, постигнати на място.
- В [Информационните листи за ПРСР](#) се представя информация за постигнатия цялостен напредък по изпълнението на всяка програма за управление на селските райони в ЕС.
- В [таблиците с мониторингови показатели на ПРСР](#) е показан постигнатият напредък по отношение на финансовите показатели и показателите за продуктите спрямо заложените цели в ПРСР за периода 2007—2013 г.
- В [базата данни с проекти по ПРСР](#) се дават примери за успешно изпълнени проекти по ПРСР в целия ЕС.

Трансфер на знания и иновации

- Rural Review 16: „Трансфер на знания и иновации в политиката за развитие на селските райони“ (май 2013 г.) [[PDF](#) [en](#)] В този брой на EU Rural Review се прави обзор на моментното състояние на съществуващото разбиране за иновациите в развитието на селските райони и се обръща внимание на бъдещите предизвикателства и възможности. Целта е да се споделят вижданията и да се засили интеграцията на обмена на знания и иновации в бъдещата политика за развитие на селските райони.
- [Целевата група за трансфер на знания и иновации](#) анализира как програмите за развитие на селските райони (ПРСР) подкрепят трансфера на знания и иновации на практика в рамките на политиката за периода 2007—2013 г. и предоставя препоръки за държавите членки как да насърчават трансфера на знания и иновации през следващия програмен период.
- [Ресурсът за трансфер на знания и иновации](#) има ясно структурирано съдържание със съответната информация за проекти, инициативи, институции и библиотека, създадени с цел да се улесни проактивното сътрудничество и ангажираност, което насърчава трансфера на знания и иновации в рамките на селските общности.
- [Примери за проект и инициативи](#) в областта на трансфера на знания и иновации
- Брой 2 на Rural Review: „Творчество и иновации в развитието на селските райони на ЕС“ (декември 2009 г.) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] В този брой на EU Rural Review се описват различни видове иновации и примери за творчески подход в селските райони на ЕС.

Предприемачество в селските райони

- Окончателен доклад на тематичната инициатива на ЕМРСР на тема „Предприемачество в селските райони“ [[PDF](#) [en](#)]
- В брой 10 на Rural Review: „Предприемачество в селските райони“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] се разглежда подробно как политиката на ЕС в областта на селското стопанство и развитието на селските райони помага за насърчаване на предприемачеството в селските райони.
- Брой 5 на Rural Review: „Изграждане на конкурентоспособност на селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост и горското стопанство на ЕС“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] обръща специално внимание на подкрепата за селското стопанство, горското стопанство и хранително-вкусовата промишленост на ЕС чрез съчетаване на конкурентоспособност и многофункционалност.

- [Насоки](#), предоставени като инструмент за изграждане на капацитет за предприемачите в селските райони.
- [Събития, обучения и работни групи](#) за изграждане на капацитет за предприемачите в селските райони.
- Библиотеката за предприемачеството в селските райони предоставя материали от [общи ресурси](#) и примери за проекти.
- Брой 9 на Rural Review: „Горското стопанство и развитието на селските райони“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] се фокусира върху връзките между политиката за развитие на селските райони и селските райони, като включва и успешни проекти и практически опит по места.
- Брошурата с проекти по ЕЗФРСР в горското стопанство [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] представя поредица от статии за това как може да се използва ЕЗФРСР с цел развитие на устойчиво разнообразие от горски ресурси в ЕС.

Финансови инструменти

- Проведен беше [семинар на координационния комитет относно финансовите инструменти](#) за повишаване на осведомеността сред заинтересованите от развитието на селските райони страни относно възможностите и съображенията при изготвянето и използването на финансовите инструменти в програмите за развитие на селските райони през следващия програмен период (2014—2020 г.).
- Брой 13 на Rural Review: „Финансови инструменти за развитие на селските райони: нови възможности за преодоляване на икономическата криза“ (октомври 2012 г.) [[PDF](#) [en](#)] представя възможности, опит и предизвикателства при изпълнението на политиката на ЕС за развитие на селските райони.
- Раздел [Финансиране на селските райони](#) предоставя информация за работата на работната група по финансиране на селските райони, организирана по тематична инициатива „Предприемачество в селските райони“ на НМСР.
- В библиотеката „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема [Инструменти за финансиране на местно равнище](#).

Верига на храните

- [Местно производство на храни и къси вериги на доставки](#) – въвеждаща страница към темата със съответните линкове към действията на ЕС за насърчаване на земеделски продукти, проучване и примери за проекти.
- Rural Review 12: „Местно производство на храни и къси вериги на доставки“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] илюстрира как ПРСР допринасят за насърчаването на местното производство на храни и късите вериги на доставки
- В библиотеката за „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема къси [вериги на доставки](#)
- Брошурата с проекти по ЕЗФРСР, свързани с храните [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)], съдържа примери, които илюстрират обхвата на ползите в държавите членки от дейностите по развитие на селските райони, свързани с храните, в рамките на ОСП.

Околна среда и изменение на климата

- [Семинар на ЕМРСР на тема „Разработване на качествени мерки за опазване на околната среда и климата за ПРСР за периода 2014—2020 г.“](#) беше организиран от ЕМРСР като част от подготвителните дейности за новия програмен период 2014—2020 г. Резултатите от семинара предоставят информация за направените оценки на нуждите и определените приоритети, подбора, разработването и изпълнението на мерки, както и за ефективното предоставяне на услуги за опазване на околната среда.
- В брой 15 на Rural Review: „Дейности по опазване на околната среда чрез Политиката за развитие на селските райони“ (април 2013 г.) [[PDF](#) [en](#)] се разглежда как политиката за развитие на селските райони подкрепя предоставянето на услуги за опазване на околната среда в селските райони на ЕС.
- В [Услуги за опазване на околната среда](#) се предоставя препратка към тематичната страница на целевата група за дейности по опазване на околната среда, която е установила аспекти от ключово значение за изпълнението на услугите за опазване на околната среда и е предоставила набор от препоръки за разработването и изпълнението на бъдещите програми за развитие на селските райони (за периода 2014-2020 г.). Обобщение на [доклада на целевата група](#) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]
- Брошурата на ЕЗФРСР с проекти за услуги за опазване на околната среда [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] съдържа широк набор от различни услуги за опазване на околната среда, които могат да бъдат подпомогнати чрез ЕЗФРСР и финансовата подкрепа, достъпна за програмите за развитие на селските райони (ПРСР) на държавите — членки на ЕС.
- В раздел [Обществени блага и публична интервенция](#) се представят резултатите и констатациите на съответната тематична работна група, която проучва възможностите на политиката за развитие на селските райони да допринесе за осигуряването на обществени блага в селските райони чрез селското стопанство, включително биологичното разнообразие в земеделските земи и природните ресурси като водите и почвите.
- В тематична работна група 4: „Колективни подходи към схемите за агроекология“ [[PDF](#) [en](#)] са обсъдени съществуващите колективни подходи към договорите за агроекологични дейности.
- Брошурата на тема „Обществени блага и публична интервенция в селското стопанство“: [[PDF](#) [en](#) [de](#) [fr](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] се основава на работата, извършена от тематичната работна група за обществени блага, в която са обсъдени въпроси, свързани с обществените блага, и е изследван приносът на политиката на ЕС за развитието на селските райони.
- Rural Review 7: „Обществени блага и развитие на селските райони“ (март 2011): [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] е посветен на ролята на политиките на ЕС в областта на селското стопанство и развитието на селските райони за осигуряването на обществени блага в селските райони в Европа.
- Брошурата с проекти на ЕЗФРСР за „зелен“ растеж: [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] представя проучване на случаи на проекти по ПРСР на ЕС, чрез които се илюстрира и обяснява на практика как селските райони на Европа могат да се възползват от възприемането на екологично устойчиви подходи за развитие.
- [Изменение на климата/Действия, свързани с климата](#) предоставя препратка към аналитичния преглед, направен от ЕМРСР през 2010 г. за проверка на мерките, заложили по отношение на изменението на климата в ПРСР на равнище държави членки.

- Брой 4 на Rural Review: „Развитието на селските райони и изменението на климата“ (май 2010 г.), [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] обяснява приноса на политиката за развитие на селските райони към мерките на ЕС по отношение на изменението на климата.

Социално приобщаване и икономическо развитие на селските райони

- [Порталът „Млади хора и млади фермери“](#) предлага полезна информация и ресурси за подкрепата за младите фермери и младите хора в селските райони на ЕС. По-конкретно, [тематичната инициатива за младите хора](#) на ЕМРСР разглежда начини за подобряване на подкрепата в ПРСР за проектите на млади хора.
- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР относно социалното приобщаване [[PDF](#) [en](#)] са описани редица примери за съфинансирани по ЕЗФРСР проекти за социално приобщаване в селските райони на Европа.
- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР относно младите фермери и младите хора в селските райони на Европа [[PDF](#) [en](#)] се съдържат подбрани примери за проекти, илюстриращи начините, по които ЕЗФРСР може да помогне за осигуряване на възможности за развитие на младите фермери и младите хора в селските райони на Европа.
- Брой 6 на Rural Review: „Заетост и социално приобщаване“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] обръща специално внимание на насърчаването на заетостта и борбата с бедността в селските райони и подобряването на качеството на живот.
- [Социално селско стопанство](#) е съвместна тематичната инициатива на НМСР, създадена с цел да идентифицира и анализира възможностите и пречките пред националните/регионалните ПРСР през периода 2007—2013 г. при изпълнението на дейностите за социално селско стопанство/грижи за околната среда в 27-те държави — членки на ЕС.
- На семинара на ЕМРСР на тема „[Полупазарни земеделски стопанства в ЕС](#)“ бе оценена ситуацията и политиките, насочени към полупазарните земеделски стопанства на територията на ЕС.
- [Социални аспекти на предприемачеството в селските райони](#)
- В библиотеката на портал „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема ["Приобщаване на специални целеви групи"](#)
- В библиотеката на портал „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема ["Социални услуги и селско стопанство"](#)
- В библиотеката на портал „Предприемачество в селските райони“ се съдържат материали и примери за проекти на тема ["Социално предприемачество"](#)
- Този раздел предоставя информация за приложението на [ИКТ](#) в селските райони.
- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР относно информационните и комуникационните технологии (ИКТ) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] се подчертава, че ИКТ са важен инструмент за „отключване“ на потенциала на селските райони, който ги превръща в по-привлекателни места за живот, работа и туризъм.

Водено от общностите местно развитие, ЛИДЕР и трансгранично сътрудничество

- Третото [събитие по ЛИДЕР 2013 г.: Изграждане на мостове към бъдещето](#), беше организирано с цел да бъде подкрепен процесът на успешно програмиране на воденото от общностите местно развитие (известно като ЛИДЕР в рамките на ЕЗФРСР) на национално и местно равнище.

- Информация относно [семинарите на тема „Водено от общностите местно развитие“](#), организирани от ГД „Земеделие и развитие на селските райони“ и звеното за контакт на ЕМРСР, в контекста на 10-та Европейска седмица на регионите и градовете — Дни на отворените врати. Целта бе да се обсъди подготовката, разработването, изпълнението и управлението на стратегиите за местно развитие (СМР), да се създаде разбиране за това как съвместните дейности може да се използват като инструмент за мобилизиране на действащите лица и широко да се популяризира добавената стойност на транснационалното сътрудничество между местните райони.
- [Семинар на тема „Водено от общностите местно развитие“](#) беше организиран от ЕМРСР с цел да се обменят информация и идеи за бъдещия програмен период и да се установят нуждите на заинтересованите лица в този контекст и възможната роля на мрежите в подготвителната фаза.
- Като част от целта да се разгледа прилагането на ЛИДЕР в рамките на ЕС и да се идентифицират добри практики, които могат да бъдат превърнати в препоръки за подобряване на прилагането на ЛИДЕР, [целева група 4 за разработване на по-добри стратегии за местно развитие](#) има за цел да анализира двата ключови аспекта на стратегиите за местно развитие — изготвяне и изпълнение.
- Като част от наръчника за ЛИДЕР разделът за [местните инициативни групи \(МИГ\)](#) предоставя практическа и полезна информация за различни аспекти, свързани със създаването на МИГ.
- Разделът за [разработване и изпълнение на стратегии](#) предоставя насоки по въпроси, свързани с разработването и изпълнението на стратегии за местно развитие.
- Брой 11 на Rural Review: „ЛИДЕР и сътрудничеството“ (април 2012 г.) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [es](#) [it](#) [pl](#)] се фокусира върху взаимосвързката между два ключови елемента на подхода ЛИДЕР - стратегиите за местно развитие и сътрудничеството.
- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР за ЛИДЕР [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [ee](#)] се илюстрира и подчертава добавената стойност на ЛИДЕР.
- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР за други фондове на ЕС [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] се илюстрира как ЕЗФРСР може да функционира успоредно с други източници на финансиране в селските райони.
- [Речник на специфичните термини в транснационалното сътрудничество](#)
- В [Правила и процедури на държавите членки за транснационалното сътрудничество](#) се предоставя информация за МИГ и други участващи лица от вида на МИГ, които се интересуват от участие в транснационално сътрудничество.
- В раздел [Осъществяване на транснационалното сътрудничество](#) се предоставя информация относно аспекти, свързани с управлението на проекти за транснационално сътрудничество.
- Информативни раздели за ролята на мониторинга и оценката като част от последващите действия за подобряване на изпълнението на проекти за транснационално сътрудничество.
- [Ръководство за транснационално сътрудничество](#)

Мрежи и съвместни дейности в селските райони

Съвместните дейности в практиката: опит и поуки

- [Семинарът на координационния комитет на тема „Бъдещето на съвместните дейности в селските райони“, Брюксел, 17 септември 2012 г.](#), и резултатите от семинара [PDF ^{en}] предоставят информация за бъдещето на европейските мрежи за развитието на селските райони.
- В брой 14 на Rural Review: „Мрежи и съвместни дейности в политиката за развитие на селските райони“ (декември 2012 г.), [PDF ^{en}] се посочва, че мрежите са ефективно средство за информиране, вдъхновяване и оправомощаване на местните хора в селските общности.
- [Мрежите като средство на политиката за развитие на селските райони](#) за стимулиране и споделяне на нови идеи, които допринасят за изпълнението на политиката за развитие на селските райони.
- В [поуките, извлечени от ЕМРСР](#), се представят някои от основните етапи и постиженията на ЕМРСР през периода 2008—2012 г.
- В [поуките, извлечени от НМСР](#), се представят важни и полезни уроци, извлечени от опита на НМСР през периода 2007—2013 г., които могат да бъдат използвани през бъдещия програмен период 2014—2020 г.
- В [Национални мрежи за селските райони - разнообразие от подходи](#) се представя практическят опит и възможностите за обучение, създадени от огромното разнообразие от подходи на НМСР за съвместни действия в селските райони.
- Като част от поуките, извлечени от НМСР, [създаването на общо разбиране за общите политики](#) дава примери за редица методи и техники, използвани от НМСР за обединяване на групи, организации и отделни лица с цел създаване на общо разбиране за политиката, както вертикална, така и хоризонтална, в групите от заинтересовани лица.
- В [използване на извлечените поуки](#) се предоставят препратки към опита и поуките, извлечени през програмния период 2007—2013 г. от ЕМРСР, НМСР и други мрежи, които могат да се използват през следващия програмен период 2014—2020 г.
- В [ефективно участие на заинтересованите лица](#) се представят примери за редица методи и техники, използвани от НМСР за приобщаване на съществуващите и потенциалните групи заинтересовани лица в ПРСР, които са подходящи за тях.
- [Улесняване на обмена на практики и опит](#) представлява набор от приложими на практика, представени по подходящ начин и достъпни за широка аудитория полезни инструменти за обучение на други заинтересовани лица.
- В [подкрепа за сътрудничеството и съвместни действия](#) се дават примери за постигнати успехи, които илюстрират как НМСР помагат на хора, групи и организации да намерят потенциални партньори, заедно да разработват идеи и заедно да работят по съвместни проекти.
- [Изграждане на капацитет за мрежите в селските райони](#) е семинар, организиран от ЕМРСР с цел да допринесе за изграждането на капацитета на националните и регионалните мрежи и да осигури ценна възможност за лицата, които участват в най-ранните етапи на създаване на НМСР, да се срещнат с други участници в развитието на селските райони в целия ЕС.

Инструменти за самооценка на националните мрежи за селските райони

- Използваните от НМСП съществуващи инструменти за самооценка включват набор от практически инструменти за самооценка, които вече се използват от НМСП
- Ръководството за разработване на проучвания, въпросници и формуляри за обратна връзка предоставя някои общи ръководни документи, които могат да се използват от НМСП и които засягат подготовката на проучвания за събиране и оценка на становища и мнения на заинтересованите страни и участниците в различни съвместни дейности.
- Поглед отвъд самооценката на НМСП е раздел с препратки и публикации, които показват полезни източници на вдъхновение, методики и уроци за НМСП, които могат да представляват интерес да погледнете отвъд стандартния процес на самооценка на дейностите на НМСП.
- Профилите за самооценката на НМСП предоставят информация за общия подход за самооценка на избрани НМСП.
- Потенциалните инструменти за подпомагане на самооценката на НМСП е набор от насочващи документи за самооценка на дейността в НПО и мрежите за социална промяна, които съдържат практически примери и съвети, които биха могли да бъдат от полза за самооценката на НМСП.

Мониторинг и оценка

Мониторингът и оценката са важни елементи на планирането, разработването и изпълнението на програмата за развитие на селските райони (ПРСР). **Оценката** е от съществено значение за правилното оценяване на нуждите на селските райони и играе важна роля при определянето на бъдещата стратегия на програмата и най-добрия подбор на мерки по ПРСР. Оценката позволява също да бъде оценено въздействието на политиката и подкрепя ефективността на изпълнението. **Мониторингът** е важен за текущото оценяване на програмите и осигурява данни за своевременното коригиране на изпълнението на програмата. Мониторингът и оценката са от особено значение по време на икономическа криза, когато нараства необходимостта от ефикасно и ефективно използване на публичните средства.

През програмния период 2014—2020 г. за първи път се създава обща рамка за мониторинг и оценка на цялостната ОСП. Въз основа на натрупания опит Европейската комисия предлага да се опрости процесът на мониторинг и оценка на ПРСР. Целта е да се осигури надеждна и навременна информация, която позволява да се извърши подходяща оценка, проследяване и като крайна цел — по-добро изпълнение на ПРСР.

Допълнителна информация във връзка с мониторинга и оценката на ПРСР и политиката на ЕС за развитие на селските райони може да бъде намерена на уебсайта на [Европейската мрежа за оценка на развитието на селските райони](#) и в [раздела на уебсайта на Европейската комисия](#), посветен на мониторинга и оценката за ОСП след 2013 г.

ЕМРСР изготвя [таблици с мониторингови показатели на ПРСР](#), в които се показва напредъкът по отношение на публичните разходи и показателите за резултатите на ПРСР на ЕС за периода 2007—2013 г.

Оценка и самооценка на националните мрежи за селските райони

Избрани препратки към съответната дейност, извършена от ЕМРСР във връзка с оценката и самооценката на НМСР.

- [Съществуващите инструменти, използвани от НМСР за самооценка](#), съдържат набор от практически инструменти за самооценка, които вече се използват от НМСР.
- [Профилите за самооценка на НМСР](#) предоставят информация за общия подход за самооценка на избрани НМСР.
- [Ръководството за разработване на проучвания, въпросници и формуляри за обратна връзка](#) предоставя някои общи ръководни документи, които могат да се използват от НМСР и които засягат подготовката на проучвания за събиране и оценка на становища и мнения на заинтересованите страни и участниците в различни съвместни дейности.
- [Поглед отвъд самооценката на НМСР](#) е раздел с препратки и публикации, които показват полезни източници на вдъхновение, методики и уроци за НМСР, които могат да представляват интерес да погледнете отвъд стандартния процес на самооценка на дейностите на НМСР.
- [Потенциални инструменти за подпомагане на самооценката на НМСР](#) е набор от насочващи документи за самооценка на дейността в НПО и мрежите за социална промяна, които съдържат практически примери и съвети, които биха могли да бъдат от полза за самооценката на НМСР.

Оценка на ТНС

Препратки към съответната дейност, извършена от Европейската мрежа за оценка и ЕМРСР за оценяване на LEADER и транснационалното сътрудничество (ТНС).

- Раздели с информация за ролята на [мониторинга](#) и [оценката](#) като част от последващите действия, необходими за подобряване на изпълнението на проекти за ТНС [PDF [en](#)].

Мрежи и съвместни дейности в селските райони

Мрежите и съвместните дейности са широко признати и се приемат като ключови инструменти за подпомагане и насърчаване на устойчивото развитие на селските райони. Създаването на мрежи се е доказало като полезен инструмент за повишаване на участието на заинтересованите страни на различни етапи от изпълнението на програмата за развитие на селските райони (ПРСР). На етапа на планиране на ПРСР това често се използва като инструмент за събиране на всички заинтересовани страни, за да обсъдят съответните предложения за политики. На етап изпълнение на политиката мрежите подпомагат работата на различните заинтересовани страни за развитие на селските райони чрез създаване на възможности за обмен на идеи, информация и знания. Когато изпълнението на ПРСР навлезе в по-напреднал етап, мрежите играят важна роля в разпространението на добри практики и допринасят за подобряване на политиката за развитие на селските райони.

През програмния период 2014—2020 г. ролята на съвместните дейности ще се засили чрез създаването на мрежи в областта на развитието на селските райони на европейско и на национално равнище.

Работата в мрежа на равнище ЕС — чрез Европейската мрежа за развитие на селските райони — обединява националните мрежи [за селските райони](#), организациите и администрациите, които работят в областта на развитието на селските райони, с цел:

- повишаване на участието на всички заинтересовани страни в осъществяването на политиката;
- подобряване на качеството на ПРСР и подкрепа за тяхното оценяване;
- информиране на широката общественост относно ползите от политиката за развитие на селските райони и
- насърчаване на иновациите в селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и селските райони.

Мрежата на Европейското партньорство за иновации и нейната [служба](#) подпомагат [ЕПИ за селскостопанска производителност и устойчивост](#) и съвместните дейности на оперативните групи, консултантските служби и научните изследователи. Повече информация за съвместните дейности и мрежите като инструмент на политиката за развитие на селските райони през периода 2014—2020 г. можете да намерите [тук](#).

Поуки от периода 2007—2013 г.

Препратки към съответната дейност на ЕМРСР за разбиране на съвместните дейности в мрежи като инструмент на политиката за развитие на селските райони въз основа на опита на европейско и на национално равнище.

- В брой 14 на Rural Review 14: „Мрежи и съвместни дейности в политиката за развитие на селските райони“ [[PDF en](#)] се посочва, че мрежите са ефективно средство за информиране, вдъхновяване и оправомощаване на местните хора в селските общности.
- В [поуки, извлечени от ЕМРСР](#), се посочват някои от основните етапи и постиженията на ЕМРСР през периода 2008—2012 г.
- В [поуки, извлечени от НМСР](#), се представят важни и полезни поуки, извлечени от опита на НМСР през периода 2007—2013 г., които могат да служат като основа през следващия програмен период 2014—2020 г.
- В [Национални мрежи за селските райони — разнообразие на подходите](#), се представят практическият опит и възможностите за обучение, създадени от огромното разнообразие от подходи на НМСР за съвместни действия в селските райони.
- [Мрежите като средство на политиката за развитие на селските райони](#) за стимулиране и споделяне на нови идеи, които допринасят за осъществяването на политиката за развитие на селските райони.
- [Изграждане на капацитет за мрежите в селските райони](#) е семинар, организиран от ЕМРСР с цел да допринесе за изграждането на капацитет на националните и регионалните мрежи и да осигури ценна възможност за онези, които участват в най-ранните етапи на създаване на НМСР, да се срещнат с други участници в развитието на селските райони в целия ЕС.
- [Профилите на самооценка на НМСР](#) предоставят информация за общия подход за самооценка на избрани НМСР.

- [Потенциални инструменти за подпомагане на самооценката на НМСП](#) е набор от насочващи документи за самооценка на дейността в НПО и мрежите за социална промяна, съдържащи практически примери и съвети, които биха могли да бъдат от полза за самооценката на НМСП.
- [Принципи и практики на съвместните дейности](#) предоставя ресурси и допълнителни материали относно предисторията и основните въпроси във връзка със създаването и управлението на НМСП.
- [Наръчникът на НМСП](#) е динамичен онлайн ресурс, който има за цел да отговори на потребностите от информация/насочване на звената за подкрепа на мрежите (ЗПМ), управляващите органи (УО) и други съответни заинтересовани страни от НМСП за укрепване и засилване на финансираните от ЕЗФРСР мрежи на селските райони
- [Ръководството за разработване на проучвания, въпросници и формуляри за обратна връзка](#) предоставя някои общи ръководни документи, които могат да се използват от НМСП и които засягат подготовката на проучвания за събиране и оценка на становища и мнения на заинтересованите страни и участниците в различни съвместни дейности.

Добавената стойност на съвместните дейности: примери от периода 2007—2013 г.

По-долу са описани примери на съвместните дейности в мрежа, проучвания на конкретни случаи и илюстрации за успешни съвместни дейности.

- Създаването на общо разбиране за общите политики осигурява примери за обхвата на методите и техниките, използвани от НМСП за обединяване на групи, организации и отделни лица с цел създаване на общо разбиране както за хоризонтални, така и за вертикални политики в групите от заинтересовани лица.
- Ефективното участие на заинтересованите страни осигурява примери за редица методи и техники, използвани от НМСП за включване на съществуващите и потенциалните групи от заинтересовани лица в ПРСР, които са най-подходящи за тях.
- Сътрудничеството и съвместните действия предоставят примери за постигнати успехи, които илюстрират как НМСП помагат на хора, групи и организации да намерят потенциални партньори, заедно да разработват идеи и заедно да работят по съвместни проекти.
- Улесняването на обмена на добри практики и опит представлява набор от приложими на практика полезни инструменти за обучение за други заинтересовани лица, представени по подходящ начин и достъпни за широката аудитория.
- Обменът на опит и ноу-хау е набор от съвместни дейности, които дават възможност и улесняват хора, групи и организации да споделят своите знания и опит лично и посредством набор от инструменти за споделяне от разстояние.
- Подкрепата за сътрудничество и съвместни действия е набор от примери за съвместни действия, които илюстрират как НМСП помагат на хора, групи и организации да намерят потенциални партньори, заедно да разработват идеи и заедно да работят по съвместни проекти.

Подготовка за периода 2014—2020 г.

Разгледайте тази страница за полезни инструменти и ресурси относно съвместните дейности през програмния период 2014—2020 г.

- Презентация на Европейската комисия на 19-та среща на националните мрежи за селските райони, проведена на 12 септември 2013 г. в Гданск, Полша, в която са

представени първоначалните насоки за съвместните дейности през програмния период 2014—2020 г. [[PDF](#) [en](#)].

Водено от общностите местно развитие

От стартирането му през 1991 г. от Европейската комисия като общностна инициатива, подходът [LEADER](#) се превърна в един от основните инструменти на политиката за развитие на селските райони, към който бе проявен голям интерес в рамките на ЕС и извън него, не само в селските райони, но също така и в градските и крайбрежните райони. През новия програмен период воденото от общностите местно развитие (ВОМР) бе предложено като инструмент за включване на гражданите на местно равнище в разработването на мерки за справяне със социалните, екологичните и икономическите предизвикателства. Очаква се ВОМР да улесни прилагането на интегрирани подходи сред европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕФРР, ЕСФ, ЕЗФРСР и ЕФМДР). Държавите членки трябва да конкретизират в своя договор за партньорство как възнамеряват да подкрепят ВОМР и да посочат в кои програми и области може да се използва ВОМР. Въпреки че ВОМР не е задължително за ЕФРР, ЕСФ и ЕФМДР, то е задължително за ЕЗФРСР. По този начин се поддържат ключови компоненти на ЛИДЕР, като например местни инициативни групи, стратегии за местно развитие и обхват на области и население.

Новият подход за ВОМР позволява подкрепата от типа на ЛИДЕР да бъде по-добре съгласувана с подкрепата на местното развитие, осигурявана от други фондове на ЕС, и трябва да укрепи връзките между селските, градските и рибарските райони. По-подробна информация относно ВОМР можете да намерите в [специалния раздел](#) на уебсайта на ЕМРСР.

Ако желаете да научите повече за ВОМР, моля запознайте се с информацията по-долу:

[Поуки от периода 2007—2013 г.](#)

Избрани препратки към съответната дейност на ЕМРСР, които позволяват по-задълбочено разбиране на подходите ЛИДЕР и ВОМР към развитието на селските райони.

- Брой 11 на Rural Review: „ЛИДЕР и сътрудничеството“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] се фокусира върху взаимовръзката между два ключови елемента на подхода ЛИДЕР — стратегиите за местно развитие и сътрудничеството.
- [Целевата група за изпълнение на възходящия подход на ЛИДЕР](#) беше създадена с цел да се опишат моделите за прилагане на ЛИДЕР, да се идентифицират основните трудности и добри практики при прилагането на ЛИДЕР и да се обмислят възможни решения.
- [Целевата група за запазване на иновационния/експерименталния характер на ЛИДЕР](#) анализира въпросите, свързани с определянето на обхвата на иновациите за LEADER и примерите за добри практики при разработването и изпълнението на условията за допустимост за иновационни проекти и схеми за подкрепа на иновациите.
- [Целевата група за прилагане на мярката за сътрудничество в ЛИДЕР](#) анализира въпросите, свързани с елемента на транснационалното сътрудничество (ТНС) на ЛИДЕР.
- [Целевата група за по-добри стратегии за местно развитие](#) беше създадена, за да анализира двата ключови аспекта на стратегиите за местно развитие — определяне и прилагане.

- Третото [събитие по ЛИДЕР за 2013 г.: Изграждане на мостове към бъдещето](#), беше организирано с цел да бъде подкрепен процесът на успешно програмиране на воденото от общностите развитие на национално и местно равнище.
- [Библиотека ЛИДЕР](#) предоставя информация и документацията относно ЛИДЕР II, ЛИДЕР+ и програмата ЛИДЕР за периода 2007—2013 г.
- [Базата данни на местната инициативна група \(МИГ\)](#) осигурява ресурси за всички регистрирани МИГ, включително техните цели и данни за контакт, в края на програмния период 2007—2013 г.
- [Ръководство за транснационално сътрудничество \(ТНС\)](#) предоставя линкове с информация с цел подкрепа на заинтересованите МИГ в процеса на подготовката и изпълнението на проекта за ТНС.
- [Правила и процедури на държавите членки във връзка с ТНС](#) предоставя информация, насочена към МИГ и други подобни участници, заинтересовани от създаването на проекти за ТНС.
- Като част от Наръчника на ЛИДЕР разделът за [местните инициативни групи \(МИГ\)](#) предоставя практическа и полезна информация за различни аспекти, свързани със създаването на МИГ.
- Раздел [Разработване и прилагане на стратегии](#) от Наръчника на ЛИДЕР предоставя насоки по въпроси, свързани с разработването и прилагането на стратегии за местно развитие.
- [Водено от общностите местно развитие в раздел „Теми“ на уебсайта на ЕМРСР](#)
- Видеоматериал: [ЛИДЕР напред - подходът ЛИДЕР към развитието на селските райони](#)
- Видеоматериал: [Принципите на ЛИДЕР](#)

Примери за прилагането на ЛИДЕР

По-долу можете да намерите примери за проекти по ЛИДЕР и за транснационално сътрудничество, проучвания на конкретни случаи и илюстрации за успешно изпълнение на ПРСР

- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР по ЛИДЕР [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [ee](#)] се илюстрира и подчертава добавената стойност на ЛИДЕР чрез конкретни примери за проекти, финансирани по ЕЗФРСР.
- В поредицата с информационни документи „По-добри практики по ЛИДЕР за стратегии за местно развитие в ЕС“ са описани актуални примери, прилагани на практика от управляващите органи и местните инициативни групи по време на прилагането на подхода ЛИДЕР през периода 2007—2013 г. В поредицата се подчертава кои аспекти функционират успешно на етапа на разработването и прилагането на стратегиите за местно развитие (СМР). За по-подробна информация използвайте препратките към всеки от информационните листи по-долу:
 - Многоетапна процедура за подбор на МИГ (Финландия) [[PDF](#) [en](#)]
 - Многоетапна схема за кандидатстване с проекти и постоянен мониторинг (Обединено кралство) [[PDF](#) [en](#)]
 - Ясни правила и методики за гарантиране на интегрирането на много сектори в местните стратегии (Гърция) [[PDF](#) [en](#)]
 - Осигуряване на лесна измеримост на целите на СМР, за да бъде установена добавената стойност на ЛИДЕР (Ирландия) [[PDF](#) [en](#)]
 - Списъци за МИГ за проверка на подготовката на техните стратегии за местно развитие (Швеция) [[PDF](#) [en](#)]

- Подкрепа на независимостта на МИГ и вземането на обективни решения (Финландия) [[PDF en](#)]
- Процес за оценяване между МИГ (Финландия) [[PDF en](#)]
- Повишаване на привлекателността на ЛИДЕР в регионален аспект (Франция) [[PDF en](#)]
- Интегриране на корпоративната социална отговорност в проекти по ЛИДЕР (Испания) [[PDF en](#)]
- Интегриране на СМР в по-широк аспект на териториалното планиране (Испания) [[PDF en](#)]
- По-добър мониторинг и оценяване на ЛИДЕР (Италия) [[PDF en](#)]
- Използване на методики за участие за разработване на качествени стратегии за местно развитие (Италия) [[PDF en](#)]

Намерете вдъхновяващи [примери за проекти по ЛИДЕР и проекти за ТНС, подкрепени в рамките на ПРСР за периода 2007—2013 г.](#)

Подготовка за периода 2014—2020 г.

Полезна информация относно подготовката за разработване и изпълнение на програми за ВОМР в селските райони и извън тях.

- Информация относно [Кохезионната политика на ЕС за периода 2014—2020 г.](#)
- [Инициативи, свързани с прилагането на ВОМР](#), включително извън селските райони.
- Информация относно [семинарите на тема „Водено от общностите местно развитие“](#), организирани от ГД „Земеделие и развитие на селските райони“ и звеното за контакт на ЕМРСР в контекста на 10-та Европейска седмица на регионите и градовете — Дни на отворените врати. Целта бе да се обсъди подготовката, разработването, изпълнението и управлението на стратегиите за местно развитие (СМР), да се създаде разбиране за това как съвместните дейности могат да се използват като инструмент за мобилизиране на действащите лица и широко да се популяризира добавената стойност на транснационалното сътрудничество между местните територии.
- Фактологичните документи относно „Водено от общностите местно развитие“ [[PDF en](#)] (от ГД „Регионална политика“) подчертават ключовите елементи на бъдещия подход.
- Основната цел на общите насоки на генералните дирекции „Земеделие и развитие на селските райони“, „Заетост, социални въпроси и равни възможности“, „Морско дело и рибарство“ и „Регионална политика“ към Европейската комисия по отношение на воденото от общностите местно развитие в европейските структурни и инвестиционни фондове [[PDF en](#)] (29 април 2013 г.) е да помогнат на органите в държавите членки да създадат условия за ефективното използване на ВОМР в своите споразумения за партньорство и да го разработят в съответните си програми.
- Семинар на тема [„Водено от общностите местно развитие по линия на европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014—2020 г.“](#), проведен на 6 февруари 2013 г., предостави насоки и съвети за ВОМР във връзка с програмните аспекти в рамките на параметрите на общата стратегическа рамка за периода 2014—2020 г.
- Семинар на тема [„Водено от общностите местно развитие“](#) беше организиран от ЕМРСР с цел да се обменят информация и идеи за бъдещия програмен период и да се установят нуждите на заинтересованите лица в този контекст, както и възможната роля на мрежите в подготвителната фаза.

- Информация относно [Тематичната инициатива на НМСР за ВОМР](#), която служи основно като форум за обмен на информация между националните мрежи за селските райони.
- Семинар на тема [„Финансиране на ЛИДЕР/ВОМР: Възможности и съответни практики“](#) беше проведен на 12 ноември 2013 г. като част от дейностите на ЕМРСР за подпомагане на подготовката за програмния период 2014—2020 г. На семинара бяха очертани конкретни предизвикателства пред финансирането на ЛИДЕР/ВОМР и бяха и идентифицирани ефективни механизми за финансиране по отношение на ЛИДЕР/ВОМР, както и начини за тяхното интегриране в съответните механизми за осъществяване на политиките.

Страни кандидатки и потенциални кандидатки

Този раздел предоставя подобрена информация за страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС от последните новини във връзка с присъединяването до събитията и инициативите за съвместни дейности, които формират бъдещата политика за развитие на селските райони. Към момента има пет официални страни кандидатки за членство в ЕС: Исландия, Черна гора, бивша югославска република Македония, Сърбия и Турция, както и три потенциални страни кандидатки: Албания, Босна и Херцеговина, Косово*. Обща информация за тези държави или за свързаните с тях присъединителни процеси към ЕС може да бъде намерена в специалния раздел на [уебсайта на ГД „Разширяване“](#).

Чрез [ИППРСР](#) (Инструмент за предприсъединителна помощ за развитие на селските райони) страните кандидатки и потенциални кандидатки получават помощ за прилагането на *достиженията на правото на ЕС* във връзка с общата селскостопанска политика и устойчивото адаптиране на земеделския сектор и селските райони в държавата кандидатка.

[Профили на страните](#)

Връзки към подробна информация за страните от уебсайта Europa (ГД „Земеделие и развитие на селските райони“):

- Профили на страните кандидатки:
 - [Бивша югославска република Македония](#);
 - [Исландия](#);
 - [Черна гора](#);
 - [Сърбия](#);
 - [Турция](#).
- Профили на потенциалните страни кандидатки:
 - [Албания](#);
 - [Босна и Херцеговина](#);
 - [Косово*](#)

** Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.*

Мрежи за развитие на селските райони

Налични ресурси и информация за новите национални мрежи за селските райони и други съвместни дейности в селските райони в страните кандидатки и потенциални кандидатки.

- Семинар за създаването и развитието на националните мрежи за селските райони в страните кандидатки се проведе в Брюксел на 11 ноември 2010 г. Всички презентации от семинара могат да бъдат изтеглени от [уебсайта на ЕМРСР](#).
- Съюзът на гражданските сдружения [Мрежа за развитие на селските райони в бившата югославска република Македония](#) – (МРСР) беше учреден през март 2010 г. в Скопие като движение, организирано на национално равнище за изразяване на становището на селските общности в Република Македония. Мрежата също така е член на [Европейската асоциация за развитие на селските райони по подхода ЛИДЕР — ELARD](#)
- [Мрежа за подкрепа за развитието на селските райони в Сърбия](#)

Събития

Избрани събития, които помагат за прецизиране на политиката за развитие на селските райони и за насърчаване на изграждането на капацитет.

- [КОНФЕРЕНЦИЯ НА ИПП 2013 г. - Инструмент за предприсъединителна помощ \(2014—2020 г.\)](#)
- Семинар относно [ЛИДЕР в програмите преди и след присъединяването](#)
- Семинар относно [Мерки за развитие на селските райони за ИПП II/ИППРСР за периода 2014—2020 г.](#)
- Семинар относно [ИППРСР: извлечени поуки и перспективи за следващия програмен период](#)
- Многонационален семинар относно [ИПП за развитие на селските райони \(ИППРСР\) след 2013 г.](#)
- Семинар относно [Мерки по ИППРСР — селски туризъм](#)
- Семинар относно [Програма за ИППРСР \(мерки и приложения\)](#)
- [Регионален семинар относно ИППРСР](#)
- Семинар относно [основните принципи на програмирането на ИППРСР](#)
- Семинар относно [Програма за мониторинг и оценяване на ИППРСР](#)
- Първи регионален семинар за съвместни дейности за проект на Организацията на ООН за прехрана и земеделие (FAO)/секторната работна група (СРГ): „Оптимизиране на политиките в областта на селското стопанство и за развитие на селските райони в държавите от Югоизточна Европа за присъединяване към ЕС“, 15—16 септември 2012 г., Водице, Хърватия
- Втори регионален семинар за съвместни дейности по проекта на FAO/СРГ: „Оптимизиране на политиките в областта на селското стопанство и за развитие на селските райони в държавите от Югоизточна Европа за присъединяване към ЕС“, 22—24 май 2013 г., Бар, Черна гора
- Първи национален семинар за съвместни дейности по проекта на FAO/СРГ „Оптимизиране на политиките за земеделие и развитие на селските райони на държавите от Югоизточна Европа за присъединяване към ЕС“ успешно реализиран в региона, 7—15 февруари 2013 г., Албания, Черна гора и Босна и Херцеговина
- Втори национален семинар за съвместни дейности по проекта на FAO/СРГ: „Оптимизиране на политиките в областта на селското стопанство и за развитие на

селските райони в държавите от Югоизточна Европа за присъединяване към ЕС“, 1—7 септември 2013 г., в Сърбия, Македония и Косово*.

- Подготовка на среща през 2013 г. [[PDF en](#)], 4—7 септември 2013 г., в Босна и Херцеговина
- Форум за селскостопанската политика 2013 г.: „Нови перспективи за земеделието и развитието на селските райони в Югоизточна Европа за устойчиво бъдеще“, 15 – 18 октомври 2013 г., Прищина, Косово*.

Инициативи и проекти

Информация за инициативи и проекти, които подкрепят политиката и дейностите за развитие на селските райони

- Инициативата ЛИДЕР - Сърбия е работното име на финансиран от ЕС проект с официално наименование „Изграждане на капацитет за установяването и прилагането на инициативата на ЛИДЕР в Република Сърбия“. Важен резултат от проекта е Наръчникът за прилагане на ЛИДЕР, който съдържа практически насоки за установяването на подхода ЛИДЕР в Сърбия.
- [„Граждани на Европа“ \(“Gradjani za Europu”\)](#) е инициатива на неправителствени организации в Босна и Херцеговина. Членовете на инициативата са активни в три основни области, включително развитие на селските райони и селското стопанство в Босна и Херцеговина, и допринасят за засилване на ролята на гражданското общество в процеса на европейската интеграция. За повече информация относно „Граждани на Европа“ посетете [официалния уебсайт](#) на инициативата.

Насоки и техническа подкрепа

Избрани ресурси и документи, които предоставят насоки за процеса на присъединяване, и по-специално по въпросите за развитие на селските райони.

- В брошурата „ИПП – Нов акцент на помощта на ЕС за разширяване“ [[PDF en](#)] се описва какво представлява ИПП, защо е създаден, как функционира и какви са ползите от него за ЕС и страните, които желаят да се присъединят към ЕС.

1.6. Популяризиране на развитието на селските райони

Популяризирането осигурява важна подкрепа за изпълнението на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), като помага на държавите — членки на ЕС да насърчават политиката за развитие на селските райони.

Всяка програма за развитие на селските райони на ЕС трябва да включва план за действие по отношение на популяризирането. Това е от жизненоважно значение, за да се гарантира, че бенефициерите са информирани и знаят как да получат достъп до наличните средства, а също така европейските граждани да могат да се запознаят с конкретните ползи, генерирани от политиката на ЕС за развитие на селските райони.

Комуникационен подход

Популяризирането на ЕЗФРСР следва да отразява цялостния комуникационен подход на Европейската комисия, който се основава на три основни принципа:

1. Изслушване на обществеността — като взема предвид техните възгледи и опасения; комуникацията е диалог, а не еднопосочна улица. Нейната цел не е само да се информират гражданите на ЕС, но и гражданите да изразят своите мнения, така че Европейската комисия да разбере техните идеи и опасения.
2. Разясняване как политиките, програмите и проектите оказват въздействие върху ежедневието на хората по начин, който хората разбират и приемат, ако от гражданите се иска да следват политическото развитие на европейско равнище.
3. Свързване с хората на местно равнище — обръщане към тях в тяхната национална или местна среда чрез техните предпочитани медии.

Дейностите на ЕЗФРСР във връзка с популяризирането, както на европейско, така и на национално равнище, следва да бъдат в съответствие с цялостната комуникационна стратегия на Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ към Европейската комисия. С назначаването на Комисията през 2010 г. беше установена нова стратегия и съгласувана с предизвикателствата пред комуникацията за периода 2010—2015 г., основно реформата на общата селскостопанска политика (ОСП) и новия програмен етап за 2014—2020 г. Намирането и събирането на конкретни примери и успешни случаи сред разнообразието от теми и държави членки е от ключово значение за ефективната комуникация както с бенефициерите, така и с широката общественост.

Разпространение на примери за проекти

ЕМРСР разпространява съответните примери за проекти от ПРСР, които се изпълняват в цяла Европа, чрез много и различни средства, сред които:

- [Брошурите с проекти по ЕЗФРСР](#), набор с примери за ПРСР на различна тематика и публикувани на 6 езика
- **База данни с проекти на ПРСР**, която обединява примери за проекти от всичките 27 държави членки в сбит формат тип „пощенска картичка“.

Тематична инициатива на НМСР

ЕМРСР стартира тематична инициатива на НМСР, свързана с популяризирането, с цел да насърчи обмена на най-добри практики по начина, по който държавите членки обикновено разпространяват информация за своите ПРСР и за ЕЗФРСР. Освен това инициативата има за цел да представи пред по-широка аудитория постиженията и предизвикателствата при осъществяването на политиките за развитие на селските райони на местно равнище, като използва широк спектър от продукти, инструменти, публикации, кампании, които са достъпни в цяла Европа и които са били финансирани по линия на ЕЗФРСР.

Конкретните резултати от тази инициатива са следните:

- Провеждане на специализирана 12-та среща на НМСР, посветена на комуникациите, на 28 юни 2011 г. [Щракнете тук](#)
- Провеждане на специализирана конференция „Представяне на развитието на селските райони на гражданите“ в Милано на 17—18 ноември, с помощта на италианската НМСР. [Щракнете тук](#)
- Създаване на мрежа от експерти по комуникациите в областта на развитието на селските райони на равнище държави членки.

- Съвместно участие на НМСП в изложенията „[Международна „зелена“ седмица в Берлин](#)“ и „[Международно земеделско изложение Париж](#)“
- Публикуване на [Брошура на ЕМРСР за комуникациите](#), в която се показва значението на комуникациите като инструмент за концентриране на усилията на ПРСР върху новите предизвикателства и насърчаване на по-голямо използване на възможностите на ЕЗФРСР.

[В онлайн ресурсите за популяризиране на развитието на селските райони](#) се предоставят примери за финансирана от ЕЗФРСР информация и инструменти за публичност, използвани на равнище държави членки и на равнище ЕС за насърчаване на програмите за развитие на селските райони и за подобряване на тяхната ефективност.

Инструментите за популяризиране и материалите за публичност са важни за предаването на ключови послания на заинтересованите страни в областта на развитието на селските райони и на широката общественост. Те повишават осведомеността относно целите, приоритетите, възможностите за финансиране и примерите за проекти, подпомагани от ЕЗФРСР в различните държави — членки на ЕС. Всички материали на тази [уебстраница](#) са предоставени от националните мрежи за селските райони, управляващите органи, местните инициативни групи и т.н., и редовно се добавят много други. Всеки комуникационен продукт се предоставя с кратки справки за неговото заглавие, цена, създател, дата на публикуване и т.н., както и кратко резюме на съдържанието и предвидената целева аудитория.

2. Държави

Всички държави членки са изготвили национални стратегии за развитие на селските райони и програми за развитие на селските райони (ПРСР) за цялата страна или за отделни региони. Интерактивната карта на ЕС на уебсайта на ЕМРСР Ви предоставя достъп до разнообразна информация за всяка държава членка:

- *Информация за ПРСР*
Тези страници представят кратък преглед на това как развитието на селските райони се управлява във всяка страна, обобщение на целите на политиката за развитие на селските райони, съответните документи и организации.



Австрия	Информация за ПРСР
Белгия	Информация за ПРСР
България	Информация за ПРСР
Хърватия	Информация за ПРСР
Кипър	Информация за ПРСР
Чешка република	Информация за ПРСР
Дания	Информация за ПРСР
Естония	Информация за ПРСР
Финландия	Информация за ПРСР
Франция	Информация за ПРСР
Германия	Информация за ПРСР
Гърция	Информация за ПРСР
Унгария	Информация за ПРСР

Ирландия	Информация за ПРСР
Италия	Информация за ПРСР
Латвия	Информация за ПРСР
Литва	Информация за ПРСР
Люксембург	Информация за ПРСР
Малта	Информация за ПРСР
Нидерландия	Информация за ПРСР
Полша	Информация за ПРСР
Португалия	Информация за ПРСР
Румъния	Информация за ПРСР
Словакия	Информация за ПРСР
Словения	Информация за ПРСР
Испания	Информация за ПРСР
Швеция	Информация за ПРСР
Обединено кралство	Информация за ПРСР
Мартиника, Гваделупа, Гвиана, Реюнион (Франция)	Информация за ПРСР
Канарски острови (Испания)	Информация за ПРСР
Азорски острови, Мадейра (Португалия)	Информация за ПРСР

Национални мрежи за селските райони

За всяка национална мрежа за селските райони се предоставя информация за участниците в мрежата, организационната структура и дейностите на мрежата, основните приоритети и взаимодействието с други мрежи/страни.

Национален орган

Данни за контакт с националните министерства на земеделието на всички държави — членки на ЕС могат да бъдат намерени [тук](#).

Управляващ орган

Управляващият орган се определя от държавата членка и може да бъде публичен или частен субект, който да отговаря за управлението на програмите за развитие на селските райони на национално или регионално равнище. Подробна информация за контакт с всички управляващи органи може да бъде намерена [тук](#).

Разплащателна агенция

Разплащателните агенции са ведомства или органи на държавата членка, отговарящи за проверката на допустимостта на исканията и мониторинг на процедурата за разпределение на помощта, както и за гарантиране на съответствието на всички плащания с правилата на Общността. Списък на разплащателните агенции по държави е наличен [тук](#).

База данни на МИГ

Местните инициативни групи (МИГ) са в основата на прилагането на [подхода ЛИДЕР](#). Те носят отговорност за разработването на местни стратегии, за подкрепата на съвместните дейности на заинтересованите страни и оценката и одобрението на отделните проекти по ЛИДЕР. Тази [база данни](#) съдържа обобщена информация за регистрираните МИГ, които са функционирали в края на програмния период 2007—2013 г., както и техните цели и данни за контакт.

Информационни листи за ПРСР

В информационните листи за напредъка на ПРСР се представя моментното състояние на постигнатия напредък от всяка програма за развитие на селските райони в ЕС чрез актуална информация относно: финансовото изпълнение на програмите (направени общи публични разходи), реализирания цялостен напредък на ПРСР по отношение на резултатите (обобщена информация за най-важните мерки) и сравнение с поставените цели за периода 2007—2013 г. Информацията се предоставя на национално и регионално равнище. Налично е и обобщение за ЕС-27.

Проекти по ПРСР

Тази достъпна за изтегляне база данни показва как ЕСФРСР се използва на практика и се дават подробни примери за различни видове проекти, включително за тяхното финансиране от всяка държава — членка на ЕС, и обхващането на всички оси на ПРСР.

Освен това в [раздел „Държави“](#) се предоставя информация за държавите, които желаят да се присъединят към ЕС. За подробна информация относно държавите кандидатки и потенциални кандидатки посетете [тази страница](#).

3. Теми

Предизвикателствата пред развитието на селските райони в Европа са толкова разнообразни и сложни, колкото и самите селски райони, и засягат взаимосвързани социално-икономически, финансови, екологични и технически въпроси. ЕМРСР понастоящем фокусира аналитичната си дейност върху набор от важни теми: от изменението на климата до предприемачеството в селските райони, от социалното приобщаване до иновациите. Тук имате възможност да изследвате тези теми и тяхното въздействие върху разработването и изпълнението на политиката за развитие на селските райони.

Щракнете върху препратките по-долу, за да разгледате раздела:

- [Земеделие](#)
- [Околна среда](#)
- [Предприемачество](#)
- [Млади хора и млади фермери](#)
- [Горско стопанство](#)
- [ИКТ](#)
- [Връзки между селските и градските райони](#)
- [Социални аспекти](#)
- [Трансфер на знания и иновации](#)

3.1. Земеделие

Земеделието е основен източник на безпокойство за ЕМРСР. В този раздел се обръща специално внимание на изследванията на малките стопанства, полупазарните стопанства, земеделието в планинските райони, производството на местни храни и късите вериги на доставки.

Малки стопанства

Малките стопанства винаги са имали ключово значение за селското стопанство в ЕС. Те играят важна роля при производството и поддържането на жизнеспособни селски райони. Малките стопанства поддържат местните селски общности и предоставят важни социални, културни и екологични услуги (обществени блага), като също така създават продукти с добавена стойност, особено под формата на местни специалитети. Поради това настоящото положение и последиците от структурните промени върху тяхното оцеляване са от голямо значение за селските райони в ЕС. Последните две разширявания — от 2004 г. и 2007 г. — доведоха до включването в ЕС на милиони малки и полупазарни стопанства. Тяхното интегриране на пазарите е слабо и конкурентоспособността им се поставя под въпрос. От друга страна, те се намират в селски райони, които често са най-нестабилни и необлагодетелствани.

На 8—9 юли 2011 г. в Краков, Полша, се проведе конференцията на високо равнище „Настоящото и бъдещето на малките стопанства в Европейския съюз“. Тя бе организирана от Университета за земеделие в Краков, Института за развитие на селските райони и земеделието към Полската академия на науките във Варшава, Малополската асоциация за земеделски консултантски услуги, Центъра за земеделски консултантски услуги в Брвинов (клон в Краков) и кабинета на члена на Европейския парламент Czesław Siekierski. Конференцията се счита за продължение на семинара на ЕМРСР относно полупазарните стопанства, проведен през октомври 2010 г. в Сибиу, Румъния. Резюме за конференцията в Краков може да бъде изтеглено тук [[PDF en](#)].

Съвместната инициатива на националните мрежи за селските райони от ЕМРСР относно късите вериги на доставки е особено актуална за малките стопанства. Повече информация за тази инициатива може да бъде намерена по-долу.

Полупазарни стопанства

Дебатът за малките стопанства придоби особено значение след последните две разширявания на ЕС-27 през 2004 г. и 2007 г., в резултат на които броят на натуралните и полупазарните стопанства в ЕС се увеличи от три пъти — до 11 млн. Свидетелство за нарастващия интерес към тази област е участието на около 140 души в семинара „Полупазарните стопанства в ЕС: състояние и перспективи“, проведен в Сибиу, Румъния, от 13 до 15 октомври 2010 г. Дискусиите допринесоха да се подобри разбирането за нуждите и възможностите на полупазарните стопанства и тяхното взаимодействие с обществото и околната среда.

За целите на семинара бе изготвен документ с предварителна информация за полупазарните стопанства в ЕС, който може да бъде изтеглен във [формат PDF](#): [en](#) [fr](#) [de](#) [ro](#) [pl](#) [bg](#).

За повече информация относно семинара за полупазарните стопанства [щракнете тук](#).

Земеделие в планинските райони

Планинските селски райони са изправени пред особени предизвикателства и имат специфични нужди в сравнение с другите селски райони. В контекста на настоящата ОСП на ЕС тези райони са посочени като [необлагодетелствани райони](#). Те са оценени като такива, защото като цяло се отличават с характерен кратък вегетационен период (поради тяхното разположение на места с висока надморска височина) или стръмни склонове на ниска надморска височина или комбинация от двете.

Такива условия представляват предизвикателство пред селското стопанство и икономиката в тези райони. ЕС има разработени специални инструменти за подкрепа, насочени към планинските селски райони, които включват мерки в областта на политиката за развитие на селските райони.

Като част от общия процес на преразглеждане, проведен от ГД „Земеделие и развитие на селските райони“ към Европейската комисия, звеното за контакти на ЕМРСР предприе преглед на помощта за планинските райони и планинско земеделие, която се предоставя в момента от ПРСР. Резултатите от прегледа са изложени в следните доклади:

- Работен документ на службите на Европейската комисия „Пикова производителност“ (Peak Performance) [[PDF en](#)]
- Преглед на планинското земеделие от ЕМРСР (работен документ) [[PDF en](#)]

Нови форми на специална подкрепа за планинските райони са предложени за [следващия програмен период на политиката на ЕС за развитие на селските райони \(2014—2020 г.\)](#). Това включва възможност за създаване на подпрограми, специално насочени към развитието на планинските райони като част от ПРСР. Вижте новите предложения [тук](#).

Допълнителна информация за планинските райони в ЕС и развитието на селските райони може да намерите [тук](#):

- [Euromontana](#) (член на ЕМРСР) насърчава съживяване на планинските райони, интегрирано и устойчиво развитие и високо качество на живот.
- Европейската агенция по околната среда е подготвила полезна информация за нуждите от управление на земята на планинските екосистеми в ЕС. Може да прочетете доклада на агенцията [тук](#).
- Потърсете в [базата данни с проекти по ПРСР](#) проекти, свързани с планинските райони.

Местно производство на храни и къси вериги на доставки

Важната роля на производството на храни за развитието на селските райони в ЕС е подчертана от Европейската комисия в нейния [преглед на политиката за популяризиране на селскостопанските продукти](#). През 2011 г. бяха направени предложения за актуализиране на тази политика. Те насочиха вниманието към факта, че „ЕС разполага с изключително разнообразно кулинарно наследство, което трябва да бъде използвано в пълна степен.“ Подходите на партньорство за укрепване на пазарите на храни местно производство са се доказали като ефективен инструмент за развитие на селските райони. Резултатите от подобни проекти за реализиране на местните храни могат да допринесат за заздравяване на основите на икономиката в селските райони по устойчив начин. Например, като работят заедно в съвместни проекти за реализиране на местни храни, различните бизнес участници могат да намерят нови начини да продават повече от своята продукция и да привличат нов тип клиенти. По този начин има възможност да се изградят по-силни връзки между местното земеделие, туризъм и предлагането на хранителни продукти.

Освен това консумирането на местни хранителни продукти в селските райони води до намалено транспортиране на хранителни стоки. Това може да създаде икономически, екологични и социални ползи като икономии на разходи за транспорт, намаляване на емисиите от изгорели газове, по-малко износване на пътищата в селските райони, по-малко задръствания и свързаната с това подобрена пътна безопасност. Бизнесът в селските райони

може да извлече множество ползи за своето развитие от т. нар. „къси вериги на доставки“. Например намаляването на броя на участниците във верига на доставки между производителя на суровини и крайния потребител може да увеличи получавания от производителите дял от крайната цена. Намаляването на броя на участниците по веригата може също така да доведе до по-ниски разходи за потребителите и да направи установяването на произхода на суровините по-лесно за всички. Преките продажби (от производители на крайните потребители) са най-късите вериги на доставки. Финансовите мерки в наръчника на ЕЗФРСР за подкрепа включват възможности за улесняване на късите мрежи за доставка. Те се отнасят най-вече до земеделския и хранителния сектор, но могат да се използват и от други предприятия в селските райони.

Повече информация можете да намерите тук:

- Интересно проучване на късите вериги на доставки, извършено от италианската мрежа за селските райони [[PDF](#) [en](#)].
- Потърсете в брошурата на ЕМРСР примери за финансирани от ЕЗФРСР проекти за производство на местни храни и изграждане на къси вериги на доставки [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].

3.2. Околна среда

Вторият „стълб“ на ОСП, който се отнася до развитието на селските райони, съдържа много важни разпоредби за доброто състояние на околната среда, които помагат да бъдат променени тенденциите във връзка с предизвикателствата пред биоразнообразието, емисиите от парникови газове, качеството на почвата и водата и опазването на ландшафта. Конкретната цел на **ос 2 от Регламента за ЕЗФРСР** е „подобряване на околната среда и околния ландшафт, като се предложат мерки за защита и увеличаване на природните ресурси, както и за опазване на ценни системи за земеделие и горско стопанство и културни ландшафти в селските райони на Европа“. Значението на подобряване състоянието на околната среда чрез политиката на ЕС за развитие на селските райони е видно от фактите, че:

- предложеният минимален процент за финансиране за ос 2 е 25 % (в сравнение с 10 % за ос 1 и 3)
- Агроекологичната мярка (мярка 214) е единствената задължителна мярка и следователно се прилага във всички 88 ПРСР на територията на ЕС.

Изменение на климата

Изменението на климата е както заплаха, така и възможност за селското стопанство, горското стопанство и селските райони в Европа. Повече информация относно изменението на климата и селското стопанство може да намерите [тук](#).

Програмите за развитие на селските райони (ПРСР) на регионално и национално равнище помагат до голяма степен за справяне с причините и последиците от изменението на климата. Преди провеждането на прегледа на състоянието на общата селскостопанска политика (ОСП) и изготвянето на Европейския план за икономическо възстановяване (ЕПИВ) през 2008 г., първоначалните ПРСР за програмния период 2007—2013 г. включваха широк набор от мерки, които пряко и косвено бяха от полза за трите основни измерения на действията в областта на климата — смекчаване, приспособяване и възобновяема енергия.

Предоставянето на допълнителни финансови ресурси за действия по изменението на климата, произтичащи от проверката на състоянието на ОСП, и изготвянето на ЕПИВ, както и последващите поправки в ПРСР, допринасят за по-нататъшно намаляване на емисиите от парникови газове от европейското селско стопанство. Увеличаването на бюджета също така ще повиши способността на Европа да се справи с последиците от изменението на климата. През 2010 г. ЕМРСР направи преглед, за да установи какво е мястото на изменението на климата в ПРСР на държавите членки. Резултатите от прегледа са достъпни по-долу във вид на резюмета за всяка държава членка, както и резюме за всички 27 държави — членки на ЕС, на тази [уебстраница](#).

Можете да гледате също видеоматериал относно действията за смекчаване на изменението на климата в селските райони на Европа на този [линк](#).

Услуги за опазване на околната среда

Целевата група за дейности по опазване на околната среда на ЕМРСР, чиято дейност започна през декември 2011 г. и завърши в началото на 2013 г., установи някои аспекти, които са от ключово значение за изпълнението на дейностите по опазване на околната среда в максимална степен, и предложи набор от препоръки за разработването и изпълнението на бъдещите програми за развитие на селските райони (за периода 2014—2020 г.). Тези препоръки се основават на данни, извлечени от съществуващия опит (47 примера от 15 държави членки), различните подходи за изпълнение и факторите за успех, както и от посещенията на място и поредица дискусии със заинтересованите страни в областта на околната среда в целия ЕС.

Можете да намерите редица документи, имащи отношение към резултатите, на уебсайта на ЕМРСР:

- Обобщение на окончателния доклад на целевата група за дейностите по опазване на околната среда [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]
- Окончателен доклад на целевата група за дейностите по опазване на околната среда [[PDF](#) [en](#)]
- Примери за дейности по опазване на околната среда, подкрепени от ПРСР [[PDF](#) [en](#)]
- Предварителен документ, определящ контекста и целите на работата на целевата група [[PDF](#) [en](#)]
- [Уебстраница](#) на семинара на координационния комитет на тема „Изисквания към качеството на мерките за опазване на околната среда и климата в ПРСР за периода 2014—2020 г.“
- EU Rural Review на тема „Дейности по опазване на околната среда чрез политиката за развитие на селските райони“ (април 2013 г.) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)]
- Брошура с проекти по ЕЗФРСР на тема „Опазване на околната среда“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]

Важна инициатива, предприета от ЕМРСР и пряко свързана с услугите в областта на околната среда, е създаването на тематична работна група 3 „Обществени блага и публична интервенция“. Повече информация може да намерите в [раздел Политиката в действие](#) в този документ.

През април 2011 г. на семинар, организиран от тематична работна група 4 на ЕМРСР, се събраха експерти с конкретен опит в откриване и преодоляване на предизвикателства, присъщи на прилагането на колективни подходи към агроекологични дейности [[PDF en](#)].

Звеното за контакти на ЕМРСР подготви и направи презентация на тема „Състояние на агроекологичните плащания“, свързана с мярката на ОСП за агроекологичните плащания, по време на есенната конференция на Cedia, проведена в Брюксел от 30 септември до 1 октомври 2010 г. [[PDF en](#)].

Информация относно напредъка на всички мерки по ПРСР, включително мерките от значение за околната среда, може да намерите онлайн в раздел [Политиката за развитие на селските райони в цифри](#).

Значителен брой примери за проекти, включващи предоставяне на услуги в областта на околната среда, можете да намерите в [базата данни с проекти](#) на ЕМРСР.

3.4. Предприемачество

Предприемачество в селските райони

Насърчаването и засилването на предприемачеството е един от най-важните подходи за преодоляване на икономическите проблеми на селските общности и привлича отново вниманието с драматичния икономически спад в много държави — членки на ЕС. Ресурсите, достъпни онлайн, Ви позволяват да намерите информация по широк кръг от въпроси, свързани с предприемачеството в селските райони. Тук ще намерите избрани ресурси, които обхващат много аспекти на предприемачеството в селските райони, включително различни документи (доклади, консултативни документи, информационни материали, документи с насоки, брошури и други, свързани с тази тема), подходи, аспекти и дейности, предприети от различни заинтересовани страни.

- [Библиотеката относно предприемачеството в селските райони](#) съдържа богат набор от документи и публикации, свързани с предприемачеството в селските райони.
- [Инструментите за изграждане на капацитет](#) осигуряват подкрепа за създаването и развитието на предприятия в селските райони.
- В [съвместните действия на НМСР](#) можете да намерите информация относно съвместните действия в определени области на предприемачеството в селските райони, към които НМСР са изразили общ интерес.
- Получавате също достъп до [примери за сътрудничество по проекти](#), реализирани от държавите членки.

Финансиране в селските райони

Ограниченият достъп до финансова подкрепа, включително до кредити и рисков капитал, е една от най-големите пречки за развитие на предприемачеството и предприятията в селските райони на Европейския съюз (ЕС). „Финансовото изключване“ на бизнеса в селските райони е добре документирано през последните години и се свързва със смесица от общоикономически и специфични за тези райони фактори.

ЕМРСР създаде работна група за финансиране в селските райони (РГФСР) през април 2011 г. по време на единадесетата среща на националните мрежи за селските райони (НМСР), организирана в Бад Шандау, Германия (повече подробности може да намерите [ТУК](#)). РГФСР представлява съвместни действия на НМСР в рамките на тематичната инициатива на НМСР за предприемачество в селските райони. Общата цел на тази инициатива е да се идентифицират и насърчат жизнеспособни стратегии и действия в отговор на икономическите промени в селските региони. През май—юни 2011 г. РГФСР проведе проучване на съществуващите инструменти за финансиране в селските райони и представи резултатите по време на семинар в Брюксел, който се проведе на 29 юни 2011 г. Доклад за напредъка на работата на групата (междинен доклад) и план за последващи действия бяха представени на тринадесетата среща на НМСР, която се проведе на 10 ноември 2011 г. в Хага, Нидерландия. Допълнителна информация за срещата може да намерите [ТУК](#).

Съгласно окончателния доклад [[PDF](#) [en](#)] относно тематичната инициатива на ЕМРСР за предприемачеството в селските райони акцентът за осигуряване на достъп до финансиране е върху микро-, малки и средни предприятия в селските райони. Заключениеята в окончателния доклад, както и дискусии относно настоящи и бъдещи законодателни предложения относно механизми за финансов инженеринг, бяха представени и обсъдени по време на четиринадесетата среща на НМСР, която се проведе на 2 февруари 2012 г. в Солун, Гърция. Повече информация за срещата може да намерите [ТУК](#).

Латвийската национална мрежа за селските райони организира семинар с подкрепата на звеното за контакти на ЕМРСР на тема „Улесняване на достъпа до финансиране за микропредприятията в селските райони“, който се проведе на 28 юни 2012 г. в Рига, Латвия. Основната цел на този семинар беше да събере различни заинтересовани страни със специален интерес към достъп до кредитиране в селските райони. Семинарът предостави уникална възможност за участие на заинтересованите страни в допълнителни дискусии, които допринасят за определяне на начини за подобряване на настоящите и бъдещите правила за финансов инженеринг. Повече информация за срещата може да намерите [ТУК](#).

[Координационният комитет организира семинар](#) за финансов инженеринг на 26 октомври 2012 г. Целта на този семинар бе да повиши осведомеността сред заинтересованите страни в селските райони относно възможностите и съображенията, свързани със създаването и използването на инструменти за финансов инженеринг, които да подобрят потенциала на ЕЗФСР да подпомага развитието на селските райони в Европа. Презентациите и дискусиите представят опита от различни политики и фондове на ЕС и подчертават основните уроци, научени от ръководителите на финансови инструменти на местно, регионално и национално равнище. Семинарът представя актуална информация относно разпоредбите за финансовите инструменти в контекста на общата стратегическа рамка, включително бъдещите промени в регламентите и тяхното въздействие. Повече информация за семинара може да намерите [ТУК](#).

Можете да намерите още много интересни дискусии относно финансирането в селските райони в брой 13 на EU Rural Review „Финансови инструменти за развитие на селските райони: нови възможности за преодоляване на икономическата криза“, който е достъпен [ТУК](#).

Повече основна информация и препратки относно финансирането в селските райони може да намерите [ТУК](#).

3.5. Млади хора и млади фермери

Демографската промяна и намаляването на населението в селските райони представляват значителни проблеми в повечето държави — членки на ЕС и оказват силно влияние върху икономическите резултати в много селски райони. Подпомагането на продължителното присъствие на младите хора в селските райони е с висок приоритет за политиката на ЕС за развитие на селските райони.

Ролята на младите фермери, които са едва 6 % от активното земеделско население на ЕС, е от решаващо значение за поддържане на жизнеспособността на селските райони. Подкрепата на ЕС за младите фермери включва специална мярка „Създаване на млади фермери“, финансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). Тази помощ може да помогне да се преодолеят специфичните предизвикателства, пред които са изправени младите хора, опитващи се да се установят в сектора на селското стопанство, като ги насърчава да останат да живеят и работят в селските райони, създава нови възможности за работа и насърчава развитието на услуги, които могат да допринесат за цялостно подобряване на социалната и икономическата жизнеспособност на селските райони.

В много държави — членки на ЕС съществува широк спектър от други дейности за подпомагане на младите хора в селските райони. Тези дейности включват обучение, създаване на услуги и подкрепа за по-добър обмен на информация. Този [раздел на уебсайта](#) предлага актуална информация и ресурси за подкрепата, предлагана на младите фермери и младите хора в селските райони на ЕС:

- В [Библиотеката за млади хора](#) се прави преглед на проекти и инициативи на широк спектър от институции и организации, чиято дейност в Европа е насочена към подобряване на потока от информация за младите хора в селските райони.
- В [Библиотеката за млади фермери](#) се предлага конкретна информация за редица институции и организации, както и за инициативи и проекти, осигуряващи подкрепа за младите фермери в Европа.
- От 2012 г. в [тематичната инициатива „Млади хора и млади фермери“](#) на ЕМРСР се разглеждат най-добрите методи за подобряване на начините, по които младите хора и младите фермери могат да се възползват от подкрепата на ЕЗФРСР.

3.6. Горско стопанство

Горите и другите залесени площи заемат повече от 40 % от територията на ЕС. Те осигуряват препитание на милиони работници, предприемачи и собственици на гори. Горските стопани, заедно със земеделските стопани, са основните ползватели на земи в ЕС и допринасят значително за икономическия растеж, създаване на работни места и просперитет, особено в селските райони. Като цяло горите изпълняват множество икономически, екологични и социални функции; те също така са източник на възобновяема енергия и допринасят за борбата с изменението на климата.

Тематична инициатива на националните мрежи за селските райони относно горското стопанство

Началото на тематичната инициатива за горското стопанство е дадено през декември 2009 г. Целта е да създаде работна среда на НМСР, която насърчава обмена на опит и добри практики, които са от значение за подобряване на изпълнението на мерките, насочени към

горското стопанство по програмите за развитие на селските райони на ЕС през периода 2007—2013 г. Основният обхват и очакваните резултати от инициативата бяха определени по време на първото заседание на работната група в Брюксел (декември 2009 г.), на която първоначална група от 5 НМСР положи основите за по-нататъшно сътрудничество. Интересът към инициативата впоследствие нарасна и в момента общият брой на участниците в нея е 10.

Като част от аналитичната работа, извършена в рамките на инициативата, звеното за контакти на ЕМРСР оказва съдействие за изготвяне на информационен документ [PDF [en](#)], в който се прави преглед на изпълнението на свързаните с горите мерки в програмите за развитие на селските райони за периода 2007—2013 г. в избрани държави членки. Националните мрежи за селските райони допринесоха за събирането и прегледа на информацията от отделните страни. Мрежите също така определиха три основни области на интерес, в рамките на които да определят и осъществяват съвместни дейности. Те бяха представени заедно с останалите предложения за съвместни дейности на десетата среща на НМСР (Единбург, септември 2010 г.) [PDF [en](#)]. За повече информация можете да изтеглите обобщението на съвместните дейности в рамките на тематичната инициатива за горското стопанство [PDF [en](#)].

Конкретни теми и съвместни дейности

Един от акцентите е обменът на добри практики за използване на горска биомаса за производство на енергия (по-конкретно за отопление) на местно равнище. Дейностите по тази тема се ръководят от финландската НМСР и на тях бе посветен семинар, който се проведе на 25—27 септември 2011 г. в Пункахарю (Финландия). Допълнителна информация може да бъде намерена [тук](#).

Друг акцент е многофункционалната роля на горите, т.е. обществените блага и услуги, осигурявани от горите. Дейностите по тази тема започнаха с учебно посещение, организирано от испанската мрежа за селските райони през октомври 2010 г. Централно място в посещението бе отделено на дъбовите гори dehesa в Южна Испания (Андалусия), където участниците разгледаха някои от възможностите за разнообразяване на икономиката, предлагани от горите.

Резултатите от учебното посещение [PDF [en](#)] доведоха до провеждането на международен семинар на тема „Управление на екологичните обществени блага“, организиран от НМСР на Валония в Намюр, Белгия, на 18—19 ноември 2010 г. Допълнителна информация за семинарите, съвместните дейности и учебните посещения може да намерите [тук](#).

По темата относно подкрепата за управлението на частни горски стопанства бе определен широк спектър от възможни дейности, които в момента се обсъждат (вижте например предложението на италианската НМСР за съвместна дейност [PDF [en](#)] за подобряване на наличните данни за горския сектор). При все това не е започнало осъществяването на конкретни дейности през периода на действие на тематичната инициатива.

По случай обявената от ООН Международна година на горите през юни 2011 г. италианската мрежа за селските райони, с подкрепата на ЕМРСР, организира международен конгрес, посветен на настоящата и бъдещата роля на горските ресурси в социално-икономическото развитие на селските райони. За повече информация относно резултатите от конгреса посетете официалния сайт на [RomaForest2011](#) или прочетете резюмето за проявата [PDF [en](#)].

Още информация за горското стопанство:

- Вижте изданието на EU Rural Review на тема *Горското стопанство и развитието на селските райони* (ноември 2011 г.) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)].
- В брошурата с проекти по ЕЗФРСР на тема *Горско стопанство* се съдържа набор от статии за това как ЕЗФРСР може да бъде използван по устойчив начин за развиване на разнообразния потенциал на горските ресурси на ЕС [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].
- [Разделът за предприемачество в селските райони](#) включва раздел за горското стопанство, където може да намерите допълнителна информация относно политическия контекст, проекти в областта на горското стопанство и други полезни материали онлайн.
- Потърсете в [базата данни с проекти за развитие на селските райони](#) проекти, свързани с горското стопанство.

3.7. ИКТ

През програмния период 2007—2013 г. политиката за развитие на селските райони отделя специално внимание на информационните и комуникационните технологии (ИКТ). ЕЗФРСР подкрепя по най-различни начини развитието на бизнеса, услугите и подобряването на уменията в областта на ИКТ, както и разпространението на широколентов интернет в селските райони. Инвестиции в хардуер и софтуер могат да бъдат финансирани по всички програми.

Значението на ИКТ за развитието на селските райони в Европа бе обсъдено на семинар на ЕМРСР „ИКТ и селските райони: изграждане на общество на знанието на местно равнище“, който се състоя в Брюксел на 10 февруари 2011 г. Повече информация може да намерите [тук](#).

От този [линк](#) можете да изтеглите брошура на ЕМРСР с множество примери за проекти в областта на информационните и комуникационните технологии (ИКТ), подпомогнати от фонда.

В [базата данни с проекти за развитие на селските райони](#) може да намерите примери за проекти в областта на ИКТ, реализирани в рамките на Програмите за развитие на селските райони и финансирани от ЕЗФРСР. За повече информация, моля, щракнете [тук](#).

ЕМРСР е подготвил презентация с кратка информация относно концептуалната рамка и областите на интервенция на политиката за развитие на селските райони, които подкрепят ИКТ в селските райони. Презентацията може да намерите [тук](#) [[PDF](#) [en](#)].

В информационната справка „Преглед на състоянието на ОСП и Европейският план за икономическо възстановяване — изменение на ПРСР“ е представен обзор на промените, направени в програмите за развитие на селските райони след прегледа на състоянието на общата селскостопанска политика (ОСП) и приемането на Европейския план за икономическо възстановяване. С въведените промени се поставя допълнителен акцент върху инвестициите в широколентова инфраструктура. Информационната справка е достъпна [тук](#).

3.8. Връзки между селските и градските райони

В съобщението на Европейската комисия от 2010 г. относно бъдещето на общата селскостопанска политика (ОСП) след 2013 г. (може да бъде изтеглено [тук](#)) се отбелязва, че сред приоритетите на ОСП ще бъде: „балансираното териториално развитие на селските

райони в целия ЕС чрез предоставянето на права на местното население, изграждане на капацитет и подобряване на местните условия и връзки между селските и градски райони.“ При подходите за развитие на селските райони, свързани с балансирано териториално развитие, ще бъде от полза да се вземат предвид някои основни фактори:

- Градските райони са важни пазари и центрове за услуги за бизнеса в селските райони.
- Европейските селски райони са популярни сред градското население.
- Селските райони в близост до малки и големи градове могат да бъдат подложени на екологичен натиск от градско развитие, туризъм и всекидневни пътувания до работното място.


Чрез интегрирани подходи в политиките на регионално равнище могат да бъдат постигнати добри резултати, като се вземат предвид различните динамики на отношенията между градските и селските райони. Това може да доведе до устойчиво регионално развитие, което е съобразено и балансирано както със селските, така и с градските региони. Допълнителна информация относно връзките между селските и градските райони може да бъде намерена [ТУК](#).

3.9. Социални аспекти

Социално селско стопанство

През последните години социалното селско стопанство привлича вниманието на все по-голям кръг от заинтересовани страни от селските райони и в 27-те държави членки могат да бъдат посочени многобройни примери за социални селскостопански дейности. Този интерес е резултат от нарастващото разбиране за потенциалната роля на селското стопанство и селските ресурси за подобряване на социалното, физическото и психическото благосъстояние на хората. В същото време социалното селско стопанство представлява нова възможност за земеделските производители да доставят алтернативни услуги за разширяване и разнообразяване на обхвата на техните дейности и многофункционалната им роля в обществото. Тази интеграция между селскостопански и социални дейности също така може да осигури на земеделските производители нови източници на доходи и да подобри имиджа на селското стопанство сред обществеността.

През декември 2009 г. бе поставено началото на съвместна тематична инициатива за социално селско стопанство на националните мрежи за селските райони в отговор на предложение от италианската НМСП с цел идентифициране и анализиране на възможностите и пречките в националните и регионалните ПРСР за периода 2007—2013 г. за извършване на дейности по социално селско стопанство/грижи за околната среда в 27-те държави — членки на ЕС. Конкретната цел на тематичната инициатива беше „...да се подобри изпълнението на ПРСР в подкрепа на социалното селско стопанство и да се съберат предложенията относно бъдещия програмен период на национално и европейско равнище“. Общо 7 национални мрежи участваха в инициативата, и по-точно от Австрия, Белгия — Фландрия, Финландия, Ирландия, Италия, Швеция и Обединеното кралство, и започнаха да събират информация за текущото състояние на социалното селско стопанство в своите държави.

Резултатите от това първо сътрудничество бяха представени [PDF ] през март 2010 г. по време на осмата среща на НМСП в Рим (25—26 март 2010 г.). Участващите мрежи също така

приеха работна програма за изготвянето на обзорен документ (придружен от проучвания на конкретни случаи) до края на 2010 г. Резултатите от обзорния документ и анализиранияте случаи бяха представени на две важни конференции за социалното селско стопанство през 2010 г.:

- Пета европейска конференция COST 866 на тема „Зелени“ грижи в селското стопанство“, която се проведе на 24—26 август 2010 г. във Витценхаузен, Германия
- „[Свързване на развитието на селските райони и социалното селско стопанство](#)“, организирана от фламандската мрежа за селските райони на 30 септември и 1 октомври 2010 г. в Мехелен, Белгия.

Изтеглете окончателната версия на обзорния документ [[PDF en](#)] и проучванията на общо 17 случая в 6 държави членки [[PDF en](#)].

В допълнение към това следният [видеоклип](#) показва някои конкретни примери на дейности по социално селско стопанство в Обединеното кралство.

Също така в [базата данни с проекти за развитие на селските райони](#) можете да намерите информация за проекти от ЕС на тема социално селско стопанство, свързани с хора в неравностойно положение, образование, хора в неблагоприятно положение, социални услуги, социално изключване и социално приобщаване.

Социално приобщаване и бедност в селските райони

Сред около 14 % от населението в преобладаващо селските райони в ЕС равнището на заетост е повече от два пъти по-ниско от средното за ЕС, а в някои региони брутният вътрешен продукт (БВП) на глава от населението е много нисък. С политиката за развитие на селските райони ЕС предоставя на държавите членки важни инструменти за насърчаване на заетостта, справяне с бедността, предприемане на мерки срещу социалното изключване и подобряване на качеството на живот в тези райони. Тези цели са в съответствие със стратегията на ЕС за растеж [Европа 2020](#).

В стратегията „Европа 2020“ се подчертава значението на подкрепата на програми за премахване на пречките за включване в пазара на труда и в обществото, особено по отношение на най-уязвимите групи — жените, децата, възрастните работници, етническите малцинства и хората с увреждания. Тези програми включват, наред с други дейности, подпомагане на възможностите за образование и учене през целия живот, изграждане на модерна транспортна, информационна и комуникационна инфраструктура, подобряване на достъпа до основни услуги. Програмите за развитие на селските райони играят важна роля за насърчаване на създаването на по-приобщаващо общество и превръщането на селските райони в по-добро място за живот.

За повече информация относно развитието на селските райони, заетостта и социалното приобщаване в ЕС вижте също [брой 6 на EU Rural Review](#) на уебсайта на EMPCP.

3.10. Трансфер на знания и иновации

Научните изследвания, трансферът на знания и иновациите са важна движеща сила за развитието на селските райони и тяхното значение ще нараства, тъй като те са в основата на [стратегията Европа 2020](#), която е насочена към интелигентен, устойчив и приобщаващ

растеж. „Хоризонт 2020“ ще бъде ключов инструмент при изпълнението на водещата инициатива на [Съюза за иновации](#).

По време на програмния период 2014—2020 г. трансферът на знания и иновации ще се превърне в хоризонтален приоритет за политиката за развитие на селските райони. Важен инструмент на политиката в подкрепа на този приоритет е [Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост](#) (EIP-AGRI). Целта на EIP-AGRI е да обвърже съществуващите политики, да насърчава сътрудничеството между партньорите и да изгражда мостове между научните изследователи и предприятията в селските райони. Съдържанието на този раздел подкрепя развитието на по-активни връзки с участниците в развитието на селските райони, които са ангажирани или заинтересовани от научните изследвания и иновациите — независимо дали са новатори, научни изследователи, финансиращи организации или крайни потребители на научни изследвания. Информацията в раздела обхваща органите на ЕС, които се съсредоточават върху научноизследователски и иновационни проекти, до съответните проучвания, публикации и т.н.

Организации

Широк [спектр от институции и организации](#) подкрепя иновациите, свързани с развитието на селските райони в ЕС. Той включва съответните органи и служби на Европейската комисия, а също и независими организации с нестопанска цел и частния сектор. На [уебсайта на ЕМРСР](#) може да бъде намерена допълнителна информация за ролите и отговорностите на някои от тези институции и организации.

Селско стопанство

[Тук](#) ще намерите препратки към институции и организации, както и проекти и инициативи, които са свързани с темите за селското стопанство, конкурентоспособността и икономиката на селските райони като цяло, хранителните вериги и управлението на риска. Тук са включени и статии, научни изследвания, доклади и др., които могат да задълбочат знанията и разбирането за иновациите. Можете да намерите информация както за [проекти и инициативи](#), така и за [проучвания, статии и съответните научни изследвания](#).

Околна среда

[Тук](#) ще намерите препратки към институции и организации, както и проекти и инициативи, които са свързани с иновациите, които имат отношение към околната среда и развитието на селските райони, изменението на климата, ефективното използване на ресурсите и управлението на екосистемите. На заинтересованите страни се предоставят съответните документи и актуална информация, включително и неотдавнашни научноизследователски проучвания, доклади и научни статии. Можете да намерите информация както за [проекти и инициативи](#), така и за [проучвания, статии и съответните научни изследвания](#).

Социални иновации

[Тук](#) ще намерите препратки към редица проекти, инициативи и друга информация, свързана със социалните иновации.

Други актуални ресурси

[Тук](#) ще намерите препратки към основни документи и обща информация, която не е специализирана за даден сектор или тема в областта на трансфера на знания и иновации. В ресурсите са включени [проекти, инициативи, документи относно политиките, проучвания, статии](#), както и [аудио-визуални материали](#).

4. ЛИДЕР

ЛИДЕР (абривиатура от израза на френски *Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale*, в превод „Връзки между дейностите за развитие на икономиката в селските райони“) е подход за развитие на местните райони, основан на териториален принцип, който позволява на местните участници да развият даден район, използвайки неговия собствен потенциал за развитие. Подходът ЛИДЕР формира една от четирите оси на политиката за развитие на селските райони за периода 2007–2013 г. В този раздел ще намерите всичко, което е необходимо да знаете за ЛИДЕР.

- [Наръчник на ЛИДЕР](#)
- [База данни за местните инициативни групи](#)
- [Анализи на ЛИДЕР](#)
- [Библиотека ЛИДЕР](#)
- [Събития по ЛИДЕР](#)
- [Транснационално сътрудничество](#)

4.1. Наръчник на ЛИДЕР

[Наръчникът на ЛИДЕР](#) е насочен предимно към специалистите на местно равнище в ЕС, ангажирани с развитието на селските райони. Този подход има за цел да обясни методологията отдолу-нагоре на LEADER чрез конкретни и практически средства с текстове, илюстрации, интервюта, презентации и конкретни проекти, документирани по време на 20-годишната история на метода. Наръчникът може да служи като ръководство за начинаещи и като справочен материал за по-напредналите специалисти в областта на развитието на селските райони. Можете да разгледате следните раздели онлайн:

- [Подходът ЛИДЕР](#)
 - [Какво представлява ЛИДЕР?](#)
 - [Защо ЛИДЕР е специфичен?](#)
- [Подобряване на прилагането на ЛИДЕР на програмно ниво](#)
 - [Въведение](#)
 - [1. Откриване на възможности](#)
 - [2. Подобряване на комуникацията в ЛИДЕР](#)
 - [3. Използване на Координационна група](#)
 - [4. Разработване на решения на местно равнище](#)
 - [5. Взаимно обучаване](#)
 - [6. Обновяване на ЛИДЕР](#)
 - [7. Иновационни инструменти и методи](#)
 - [8. Изводи от миналото: Поглед напред](#)

- [Разработване и изпълнение на стратегията](#)
 - [Разработване на стратегията](#)
 - [Изпълнение на стратегията](#)
- [Местна инициативна група \(МИГ\)](#)
 - [Как се сформира местна инициативна група?](#)
 - [Какви са основните изисквания към МИГ?](#)
 - [Каква е структурата на МИГ?](#)
 - [Какви са задълженията на управителния съвет и на персонала?](#)

4.2. База данни за местни инициативни групи (МИГ)

Местните инициативни групи (МИГ) са в основата на прилагането на подхода ЛИДЕР. Те носят отговорност за разработването на местни стратегии, за подкрепата на съвместните дейности на заинтересованите страни и оценката и одобрението на отделните проекти по ЛИДЕР. В уебсайта на ЕМРСР се съдържа подробна информация за регистрираните МИГ, които са функционирали през програмния период 2007—2013 г:

- [Таблица на МИГ](#)
- Карта на МИГ [[PDF](#) [en](#)]

4.3. Анализи на LEADER

Трите фокусни групи (ЦГ) по LEADER бяха създадени през ноември 2009 г. с цел да разгледат прилагането на ЛИДЕР в целия ЕС, да намерят примери за добри практики, които могат да бъдат превърнати в препоръки, както и да подобрят прилагането на ЛИДЕР. Групите докладваха на подкомисията на LEADER и внедриха резултатите си в други дейности на ЕМРСР, свързани с осъществяването и подобряването на политиката на ЕС за развитие на селските райони. Трите ЦГ се състоят от представители на национални мрежи за селските райони, местни инициативни групи, управляващи органи и неправителствени организации и се ръководят съвместно от различни НМРСР или организации. През май 2011 г. започна да работи целевата група за по-добри стратегии за местно развитие, която анализира два ключови аспекта на стратегиите за местно развитие — планиране и изпълнение.

Щракнете върху препратката за съответната целева група по-долу за повече информация онлайн относно нейния мандат, работа и напредък:

- [ЦГ1 – Прилагане на подхода отдолу-нагоре на ЛИДЕР](#)
- [ЦГ2 – Запазване на иновационния/експерименталния характер на ЛИДЕР](#)
- [ЦГ3 – Прилагане на „мярката за сътрудничество“ в ЛИДЕР](#)
- [ЦГ4 – По-добри стратегии за местно развитие](#)

4.4. Библиотека ЛИДЕР

ЛИДЕР има дълга история и се развива в продължение на период от 20 години. ЛИДЕР стартира като пилотна инициатива през 1991 г. и се разрасна, за да се превърне в основен методически подход за европейско развитие на селските райони през програмния период 2007—2013 г. Повече информация за ЛИДЕР II, ЛИДЕР+ и текущата програма ЛИДЕР можете да намерите в документите по-долу:

ЛИДЕР през периода 2007—2013 г.

- Ръководство на ГД „Земеделие и развитие на селските райони“ относно прилагането на оста ЛИДЕР в програмите за развитие на селските райони за 2007—2013 г. ,

предназначено за управляващите органи

[PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [bg](#) [cz](#) [el](#) [fi](#) [ro](#) [nl](#) [pt](#) [mt](#) [lt](#) [lv](#) [sl](#) [hu](#) [dk](#) [se](#) [ee](#) [sk](#)]

- Информационен документ с основно ръководство „Подходът ЛИДЕР“
[PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [bg](#) [cz](#) [el](#) [fi](#) [ro](#) [nl](#) [da](#) [et](#) [hu](#) [lt](#) [lv](#) [mt](#) [pt](#) [sk](#) [sl](#) [sv](#)]
- Специален доклад на Европейската сметна палата относно прилагането на ЛИДЕР през програмния период 2007—2013 г.

ЛИДЕР +

Информация и документация относно инициативата на Общността ЛИДЕР+ (за периода 2000—2006 г.).

- [ЛИДЕР+](#)
- [Доклад за оценка на ЛИДЕР+](#)
- [Архиви/библиотека на ЛИДЕР+](#)

ЛИДЕР II

Информация и документация относно инициативата на Общността ЛИДЕР II (за периода 1994—1999 г.).

- [ЛИДЕР II](#)

4.5. Събития по ЛИДЕР

Събития

Можете да намерите минали събития по ЛИДЕР в [календара със събития на ЕМРСР](#).

Можете да получите информация за минали събития на следните линкове:

- [Сътрудничество за периода 2014—2020 г.: Изграждане на по-добро бъдеще за селските райони – Конференция за съвместните дейности за развитие на селските райони](#)
- [Събитие по ЛИДЕР 2013: Изграждане на мостове към бъдещето](#)
- [Събитие по ЛИДЕР 2012: Стратегии за местно развитие и сътрудничество](#)
- [Ново събитие на МИГ](#)
- Конференция на тема „ЛИДЕР след 2013 г.“ в Кошецин, Полша [PDF [en](#)]
- Първи европейски пазар на местни продукти [PDF [en](#)]
- [Изложение за сътрудничество между селските райони в ЕС, 2010 г., Единбург, Шотландия, Обединено кралство](#)

Публикации на LEADER

- Публикации на ЕМРСР
 - Брой 11 — ЛИДЕР и сътрудничеството (април 2012 г.) [PDF [en](#)]
 - Брошура на ЕМРСР с пример за препратки към проекти с други фондове на ЕС: [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]
 - Брошура на ЕМРСР за ЛИДЕР: [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [ee](#)]
- Други публикации
 - Франция: Транснационално сътрудничество — добавена стойност за територии, Оверн [PDF [fr](#)]
 - Обединено кралство: Обща политика за развитие на селските райони, Програма за развитие на селските райони на Карнеги тръст в Обединеното кралство [PDF [en](#)]
 - Обединено кралство: Профили на проекти, МИГ в планинските райони на Нортъмбърланд [PDF [en](#)]
 - Обединено кралство: развитие на селските райони и подходът ЛИДЕР в Обединеното кралство и Ирландия [PDF [en](#)]

Визуални материали за ЛИДЕР

- Визуални материали за ЕМРСР
 - [Семинар на ЛИДЕР за нови МИГ](#)
 - [Конференция „ЛИДЕР след 2013 г.“ в Кошецин, Полша](#)
- Други визуални материали
 - [Франция: Първи „Европейски пазар на местни продукти“](#)
 - [Литва: Проект за културно и кулинарно наследство "Panemunia blossom" на международното изложение на МИГ, 25—26 май 2012 г.](#)

Видеоклипове от ЛИДЕР

- Видеоклипове от ЕМРСР
 - [„ЛИДЕР напред“ — подходът ЛИДЕР към развитието на селските райони 2012 г.](#)
 - [Видеоклип за 7 елемента на ЛИДЕР](#)
 - [Събитие по ЛИДЕР 2012 г.: Стратегии за местно развитие и сътрудничество](#)
- Други видеоклипове
 - [Финландия: проект на ЛИДЕР „Amaze Me LEADER international youth adventure“](#)
 - [Литва: Изпълнение на стратегията от МИГ в Кайшядорис \(на литовски\)](#)
 - [Обединено кралство: проекти от „Food on film“: \[Fishy Business\]\(#\) и \[Butterfingers\]\(#\)](#)
 - [Насърчаване на местните продажби на пресни продукти](#)
 - [Португалия: Проект „Ферма Оделука“ \(Quinta de Odelouca\)](#)
 - [Франция: Оверн — Транснационално сътрудничество — добавена стойност за териториите](#)
 - [Нидерландия, Флеволанд: документален филм за три проекта по ЛИДЕР](#)

4.6. Транснационално сътрудничество (ТНС)

Транснационалното и междурегионалното териториално сътрудничество стават все по-важни за заинтересованите страни в селските райони. Значителен опит бе събран по време на ЛИДЕР II (1994—1999 г.) и ЛИДЕР+ (2000—2006 г.), който доказва, че сътрудничеството е ефективен механизъм за подпомагане на селските райони да разработват съвместно нови решения на общи проблеми. Транснационалното сътрудничество е повече от създаването на контакти. То насърчава и подкрепя местната инициативна група да предприема съвместни действия с друга група по ЛИДЕР или с група, използваща подобен подход в друг регион, държава членка или дори в трета държава. Общата цел на това сътрудничество е да помогне на участниците от селските райони да подобрят потенциала на своите местни райони.

Ръководство за транснационално сътрудничество

[Ръководството за транснационално сътрудничество](#) на ЛИДЕР има за цел да осигури инструмент за сътрудничество съобразно нуждите на програмния период 2007—2013 г. В него се разяснява какво представлява сътрудничеството и какви са ползите от него и то представлява всеобхватно и поетапно ръководство за транснационално сътрудничество:

- В раздел [преглед на ТНС](#) се разяснява концепцията за транснационално сътрудничество (ТНС) и се демонстрират разнообразните ползи от ефективното ТНС.
- В раздела за [планиране на ТНС](#) се предлага поетапно ръководство за по-сложните аспекти на планирането на ТНС.
- В раздел [осъществяване на ТНС](#) ще намерите преглед на общите аспекти на управлението на проекти за ТНС в етапа на тяхното осъществяване.

- В раздел [последващи действия във връзка с ТНС](#) се съдържа ръководство за мониторинг и оценяване на ТНС, както и съвети за публикуване на резултатите от проектите.

Друга актуална информация

- Целта на Административния наръчник е да помогне на държавите членки и МИГ да изпълняват мярката за сътрудничество по оста ЛИДЕР от Програмите за развитие на селските райони за периода 2007—2013 г. [[PDF](#) [bg](#) [cz](#) [de](#) [dk](#) [ee](#) [el](#) [en](#) [es](#) [fi](#) [fr](#) [hu](#) [it](#) [lt](#) [lv](#) [mt](#) [nl](#) [pl](#) [pt](#) [ro](#) [se](#) [si](#) [sk](#)].
- Проекти за ТНС можете да намерите в [базата данни с проекти на ПРСР](#) на ЕМРСР.
- Списък на проектите за ТНС, за които е уведомена ЕК, е достъпен за изтегляне [[PDF](#) [en](#)].
- Можете да намерите подробна информация за [правилата и процедурите](#) на държавите членки във връзка с ТНС.

5. Мрежи и съвместни дейности

Като мрежа ЕМРСР обединява множество участници, заинтересовани от развитието на селските райони, които споделят ангажимента да го подкрепят и стимулират. В този раздел може да научите повече относно Националните мрежи за селските райони, които свързват национални администрации и местни организации; европейските организации, работещи в областта на развитието на селските райони; други участници в развитието на селските райони и как ЕМРСР помага за подобряване на сътрудничеството между тях.

Повече информация може да намерите в следните раздели:

- [Информация за НМСР](#)
- [Клъстери на НМСР](#)
- [Организации на ЕС](#)
- [Европейска мрежа на рибарските райони \(FARNET\)](#)
- [Европейска мрежа за оценка](#)
- [Наръчник за самооценка на НМСР](#)
- [Добавена стойност на съвместните дейности](#)
- [Инструменти на НМСР](#)

5.1. Информация за НМСР

НМСР обединяват различни заинтересовани страни в селските райони с цел насърчаване на комуникациите и обмена на информация на регионално, национално и европейско равнище. Националните мрежи за селските райони (НМСР) създават важни връзки на равнище отделните държави членки между националните администрации и организациите, участващи в развитието на селските райони (включително местните инициативни групи). Тяхната структура и организация може да се различава, макар че във всички случаи основната им роля е да подкрепят осъществяването и оценката на политиката за развитие на селските райони. НМСР обединяват различни заинтересовани страни в селските райони с цел насърчаване на комуникациите и обмена на информация на регионално, национално и европейско равнище. Те организират също събития, създават различни комуникационни инструменти и играят важна роля при обмена на добри практики.

Щракнете върху държава по ваш избор, за да намерите онлайн информацията относно националните мрежи за селските райони във всяка държава членка:

Австрия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Белгия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
България	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Хърватия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Кипър	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Чешка република	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Дания	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Естония	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Финландия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Франция	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Германия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Гърция	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Унгария	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Ирландия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Италия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Латвия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Литва	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Люксембург	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Малта	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Нидерландия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Полша	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Португалия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Румъния	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Словакия	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Словения	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Испания	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Швеция	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Обединено кралство	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Мартиника, Гваделупа, Гвиана, Реюнион (Франция)	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Канарски острови (Испания)	<u>Национална мрежа за селските райони</u>
Азорски острови и Мадейра (Португалия)	<u>Национална мрежа за селските райони</u>

5.2. Клъстери на НМСП

Националните мрежи за селските райони от всяка държава членка участват редовно в срещи и събития за обмен на опит и информация на европейско равнище. Все по-често те създават географски и тематични клъстери за развиване на съвместни дейности, стимулиране на тясно сътрудничество, насърчаване на техническия обмен и диалога между мрежите.

Тематични инициативи на НМСП

Тематичните инициативи на НМСП обединяват НМСП с общи интереси в конкретни области от политиката за развитие на селските райони и изпълнението на програми. Основната цел на такива инициативи е споделянето на знания и опит относно изпълнението на програмата сред участниците в мрежата. Приоритет имат темите с европейско значение и които представляват интерес за голяма част от заинтересованите страни в рамките на ЕМРСР. Представители на НМСП и експерти от държавите членки обменят информация и се срещат на семинари за разработване на общи работни планове и дейности със съдействието и насоките на звеното за контакти на ЕМРСР.

Допълнителна информация за предишни и текущи тематични инициативи можете да намерите в следните тематични раздели:

- [Портал „Млади хора и млади фермери“](#)
- [Водено от общностите местно развитие \(ВОМР\)](#)
- [Горско стопанство](#)
- [Социално селско стопанство](#)
- [Местно производство на храни и къси вериги на доставките](#)
- [Финансиране на селските райони](#)
- [Портал „Предприемачество в селските райони“](#)

Географски клъстери за „обмен на знания“

Насърчаването на макрорегионални клъстери за „обмен на знания“ е инициатива на ЕМРСР, която цели да използва огромното разнообразие в националните мрежи за селските райони по отношение на техните тематични приоритети и дейности, технически и административен капацитет, набор от услуги и нива на взаимодействие. Макрорегионите са ясно определени географски райони, намиращи се — изцяло или частично — в две или повече държави членки. Насърчаването на макрорегионални клъстери на НМСП цели:

- да улесни комуникацията и засили обмена на знания между мрежите;
- да развива общите макрорегионални интереси на мрежите, включително да осъществява връзка с макрорегионалната политика на ЕС и други стратегии;
- да насърчава съвместни действия между НМСП и транснационално сътрудничество между местните инициативни групи на макрорегионално равнище;
- да стимулира положителна култура на „взаимно учене“ между съседни мрежи.

Концепцията за макрорегионални клъстери за обмен на знания между НМСП беше въведена и обсъдена по време на тринадесетата среща на НМСП, която се проведе в Нидерландия на 10 ноември 2011 г. Повече информация може да намерите [ТУК](#). В момента съществуват два клъстера за обмен на знания между НМСП — това са Скандинавско-балтийският клъстер и Средиземноморският клъстер.

Скандинавско-балтийски клъстер

Скандинавско-балтийския клъстер обхваща НМСП в Дания, Швеция, Финландия, Естония, Латвия, Литва, Полша и Германия. Клъстерът е активен, провежда редовни срещи (два пъти годишно), планира свои собствени съвместни дейности и играе все по-активна роля по отношение на елементите за развитие на селските райони от Стратегията на ЕС за региона на Балтийско море (EUSBSR).

Повече информация относно Скандинавско-балтийския клъстер може да намерите [ТУК](#).

Някои основни уроци, научени във връзка с дейността на Скандинавско-балтийския клъстер:

- Много по-вероятно е мрежите да работят ефективно и да си сътрудничат, както и да се учат взаимно от опита си, когато имат обща история, обща идентичност, обща култура, общи проблеми и т.н.
- Комуникацията между мрежите се повишава значително в резултат на провеждането на редовни (два пъти в годината) срещи по конкретни макрорегионални въпроси, например съвместното планиране на общи регионални събития. Тяхното организиране се улеснява в голяма степен, когато не е необходимо да се пътува на дълги разстояния.
- Много по-лесно е да се включват други заинтересовани страни (напр. управляващи органи, местни инициативни групи, организатори на проекти, мрежи в рибарските райони и местни инициативни рибарски групи) в ползотворен диалог, когато срещите са свързани с конкретни макрорегионални въпроси.
- Значението на “добросъседството” не бива да бъде подценявано. Мрежите в трите балтийски държави обърнаха особено внимание на това колко е важно да имат доверие в опита и мнението на техните съседи в по-старите държави членки. Това беше от изключително значение в ранните фази на създаване и развитие на мрежата, но се очаква да продължи с развитието и трупането на опит в мрежите.
- Чрез регионалното сътрудничество може да се стимулират, създават, развиват и прилагат общи виждания, които надхвърлят националните и организационните граници.

Средиземноморски клъстер

Средиземноморският клъстер обхваща националните мрежи за селските райони в Италия, Гърция, Франция, Португалия, Кипър и Малта. Тези държави членки проведоха [първата си среща](#) в Солун на 1 февруари 2012 г. с цел да споделят опит за текущото изпълнение на ос 1, мерки 123, 132 и 133 на ПРСР и да обсъдят националния опит и бъдещото програмиране в ЕС. [Втората среща](#) се проведе на 17 октомври 2012 г. в Никозия. На срещата бе отделено голямо внимание и на споделянето на знания и опит, свързани с къси вериги за доставка на храни.

5.3. Организации на ЕС

Целта на ЕМРСР е да работи активно с други сходни мрежи и да улеснява максимално достъпа до тях, като поставя акцент върху създаване на активни връзки, които да позволят обмен на информация между ЕМРСР и тези мрежи по въпроси, свързани с ефективно и ефикасно развитие на политиката на ЕС за развитие на селските райони.

Консултативна група за развитието на селските райони към Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“

Консултативната група за развитието на селските райони бе създадена от ГД „Земеделие и развитие на селските райони“, за да обединява представители на различни организации на европейско равнище, които имат социални, икономически и/или свързани с околната среда интереси в областта на развитието на селските райони в ЕС. Консултативната група дава възможност на Европейската комисия да бъде информирана относно мненията на различни организации по въпроси, свързани с развитието на селските райони. Комисията има възможност да се консултира с групата по всеки въпрос относно политиките за развитие на селските райони. Председателят на Консултативната група също има възможност да предлага консултации по теми, попадащи в сферата на нейните компетенции.

Комисията не е обвързана със становищата на групата, но се отнася към тях много сериозно и уведомява членовете ѝ за действията си в отговор на тези становища. Консултативната група също така може, след съгласуване с Европейската комисия, да създава работни групи, необходими за улесняване на нейната работата. Основните интереси, представени в консултативната група включват:

- Фермери, кооперативи и други земеделски организации
- Търговци
- Индустрия
- Работници
- Потребители
- Организации в областта на околната среда
- Други организации с интереси в селските райони

Подробна информация за участващите организации е налична [онлайн](#).

Европейски организации, членове на координационния комитет на ЕМРСР

Следните организации на европейско равнище бяха избрани сред членовете на консултативната група за развитие на селските райони за участие в координационния комитет на Европейската мрежа за развитие на селските райони (ЕМРСР):

- [Асамблея на европейските региони \(AER\)](#)
- [Birdlife Europe](#)
- [Съвет на европейските общини и региони \(CCRE/CEMR\)](#)
- [Конфедерация на европейските собственици на гори \(CEFP\)](#)
- [Европейски съвет на младите фермери \(CEJA\)](#)
- [Комитет на професионалните земеделски производители \(COPA\) и Конфедерация на земеделските кооперативи \(COGECA\), с общо наименование COPA-COGECA](#)
- [Европейска федерация на профсъюзите в областта на хранително-вкусовата промишленост, селското стопанство и туризма \(EFFAT\)](#)
- [Европейска асоциация ЛИДЕР за развитие на селските райони \(ELARD\)](#)
- [Европейска организация на собствениците на земя \(ELO\)](#)
- [Европейска асоциация за развитие и сътрудничество в планинските райони \(EUROMONTANA\)](#)
- [Мрежа за развитие на селските райони „PREPARE“](#)
- [Международна асоциация „Селски райони-Околна среда-Развитие“ \(RED\)](#)

5.4. FARNET

Приоритетната ос 4 на Европейския фонд за рибарство (ЕФР) предоставя подкрепа за устойчивото развитие на рибарските райони. По-специално тази ос подкрепя мерките за насърчаване на разнообразяването на икономиката (туризъм, производство на храни, възобновяема енергия и т.н.) и подобряване на качеството на живот в районите, засегнати от спад в риболовните дейности. Важно нововъведение при изпълнението на ос 4 на ЕФР е акцентът върху подхода от типа на ЛИДЕР, който съсредоточава вниманието върху специфични райони и се стреми да мобилизира местните участници от всички сектори (публични, частни и гражданското общество) да работят заедно като „местни инициативни рибарски групи“ (МИРГ) за разработването и прилагането на интегрирани стратегии за развитие на местно равнище.

Двадесет и една държави членки изпълняват приоритетна ос 4 на ЕФР и се очаква в рамките на ЕС да бъдат създадени най-малко 250 МИРГ. Тези групи се насърчават да се учат взаимно чрез междурегионално и транснационално сътрудничество. Общият размер на публичните инвестиции (ЕФР + други публични вноски) по ос 4 за периода 2007—2013 г. е бил 826,6 милиона евро. Звеното за подкрепа на FARNET е създадено от Европейската комисия, за да съдейства за изпълнението на мерките на ЕС за устойчиво развитие на рибарските райони, като особен акцент се поставя върху ос 4 на ЕФР. Звеното за подкрепа действаше като платформа за сътрудничество между рибарските райони и подкрепя и напътства МИРГ в разработването и изпълнението на местни решения за предизвикателствата, пред които са изправени рибарските райони в Европа.

[Тук](#) можете да намерите повече информация за работата на Европейската мрежа на рибарските райони (FARNET).

5.5. Европейска мрежа за оценка

Европейската мрежа за оценка на развитието на селските райони функционира под ръководството на Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ към Европейската комисия.

Целта на мрежата е да повиши ползата от оценката като инструмент за подобряване на формулирането и осъществяването на политики за развитие на селските райони, като помага за установяване на добри практики и изграждане на капацитет при оценката на програмите за развитие на селските райони до 2013 г.

Мрежата е отворена за всеки, който извършва оценката на програмите и мерките за развитие на селските райони в ЕС. Това включва оценители на развитието на селските райони, ръководители на програми, отговорни за политиките лица, учени и научни изследователи и други експерти. Можете да изтеглите брошурата с презентацията в PDF формат [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#)].

5.6. Наръчник за самооценка на НМСР

Тези ресурси позволяват на потребителите да наблюдават напредъка и да оценяват изпълнението на съвместните дейности, които се предприемат от НМСР, като използват набор от различни подходи, техники и практически „инструменти“.

Самооценката не е задължителна. Тя е доброволна дейност, която ръководителите и членовете на мрежи могат да използват, за да разберат дали техните мрежи функционират добре и ефективно, за да бъдат постигнати целите.

Основната задача на самооценката на НМСП е да измери и оцени продуктите и резултатите от съвместната дейност. По този начин тя се различава от оценката, която, в съответствие с Регламент (ЕС) № 1698/2005 на Съвета, трябва да бъде осъществена от независими оценители, за да представи преценка за ефективността на интервенциите спрямо техните резултати, въздействие и нуждите, които се стремят да задоволят. В оценката се изследва: степента на използване на ресурсите; ефективността и ефикасността на програмирането; социално-икономическото въздействие и въздействието върху околната среда, както и приноса за постигането на приоритетите на Общността.

Наръчникът за самооценка на НМСП включва следните пет раздела:

- [Бележки по самооценката на НМСП](#): кратко описание на структурата, съдържанието и целта на Наръчника за самооценка на НМСП.
- [Профили на самооценката на НМСП](#): примери за подхода, с който подбрани НМСП подхождат към самооценката (с основни подкрепящи документи).
- [Практически инструменти за самооценка на НМСП](#): практически примери и съвети относно съществуващи и възможни инструменти за самооценка на НМСП.
- [Поглед отвъд самооценката на НМСП](#): потенциален стремеж към по-усъвършенствани подходи за оценяване на дейностите на НМСП.
- Програма за обучение на звената за подкрепа на мрежите: програма за обучение, чиято цел е да стартира партньорски обмен и учене на партньорите един от друг.

5.7. Добавена стойност на съвместните дейности

Ползата от сътрудничеството за развитие на селските райони е широко призната, като все повече информирани хора изразяват съгласие относно ефективността на селските мрежи по отношение на приобщаването на заинтересованите страни и популяризиране на изпълнението на програмите за развитие на селските райони (ПРСР) .

Съвместни действия на НМСП

Националните мрежи за селските райони (НМСП) обединиха своите ресурси, за да разработят това електронно информационно средство, показващо актуалното състояние на информираност относно добавената стойност на съвместните действия в политиката за развитие на селските райони. Предложената от ЕМРСР обща методология акцентира върху: а) общи статистически данни за мрежите; и б) примери за успешни мрежи. Целта на този подход е да се добие представа за дейността на НМСП и как относителният успех на тези дейности се разбира от ръководителите на звената за подкрепа на мрежите. В допълнение [Наръчникът за самооценка на НМСП](#) позволява на НМСП да представят и обменят информация относно обхвата на различните подходи, техники и практически инструменти, използвани при мониторинга на напредъка и при оценяването на изпълнението на съвместните дейности.

Инициатива за общи статистически данни в мрежите

Инициативата за общи статистически данни в мрежите бе стартирана с цел да предостави поглед върху резултатите и количествените показатели, разработени и използвани от НМСП. Първата група от данни бе получена от участващите НМСП през април 2012 г. В нея се акцентира върху четири от шестте ключови елемента на съвместните дейности: ефективно включване на заинтересованите страни чрез комуникация в мрежата, обмяна на приложим опит и ноу-хау, изграждане на капацитет и обучение, подкрепа за сътрудничество и съвместни

действия. Тези количествени резултати подчертават високото ниво на ангажираност на заинтересованите страни и на развитието, постигнато от НМСР.

Допълнителна информация може да бъде изтеглена от:

- [Обобщаващ доклад за общите статистически данни в мрежите \(2013 г.\) \[PDF en\]](#)
- [Обобщение на резултатите от общите статистически данни \(2012 г.\) \[PDF en\]](#)
- [Преглед на дейността за събиране на общи статистически данни \[PDF en\]](#)

Доклад на НМСР относно очертаване на потребностите от информация

В тези документи се отчита очертаването на потребностите от информация, посредством който се събира информация за всяка държава — членка на ЕС. В докладите се проучват различните видове структури на НМСР и се прави опит за идентифициране на клъстери от мрежи въз основа на техните дейности или на базата на прилаганите от тях методологии и инструменти.

Допълнителна информация може да бъде изтеглена от:

- Изводи от очертаването на потребностите от информация на НМСР за 2013 г.: окончателен обобщаващ доклад [\[PDF en\]](#)
- Изводи от очертаването на потребностите от информация на НМСР за 2011 г.: окончателен обобщаващ доклад [\[PDF en\]](#)

Работен документ за програмите на НМСР

Целта на работния документ, разработен от [Европейска мрежа за оценка \(ЕМО\)](#) е да подкрепи обмена на информацията, свързана с оценяването, да изследва предизвикателствата при оценяването на мрежите и да подчертае използваните подходи. Изготвен е въз основа на опита на четири НМСР. Работният документ може да бъде изтеглен тук [\[PDF en\]](#).

Преглед на литературата

В този преглед се прави обобщение на „добавената стойност“ на съвместните дейности на мрежите, както е определена в научната литература. В него се изследват теми като например как мрежите и съвместните дейности добавят стойност, какви са пречките пред развитието и разбирането на тази добавена стойност и как ползите от съвместните дейности в мрежите могат да бъдат измерени по по-ефективен начин. Тук можете да изтеглите прегледа на литературата [\[PDF en\]](#).

Добавена стойност на съвместните дейности – опит, събран от мрежите

С цел да предоставят по-задълбочена информация относно добавената стойност на сътрудничеството НМСР представиха много примери за извършваната от тях работа. Тези примери са представени във формуляра „Добавена стойност на примери за сътрудничество“, които представляват комбинация от примери за добра практика, успешни проекти, приложим опит и проучвания на конкретни случаи. Тези примери са категоризирани по вид и по основни елементи на реализираните от тях съвместни дейности:

- [Ефективно ангажиране на заинтересованите страни](#)
- [Изграждане на общо разбиране за политиките](#)
- [Улесняване на обмена на практики и опит](#)
- [Обмен на опит и ноу-хау](#)
- [Изграждане на капацитет и обучение](#)
- [Подкрепа за сътрудничество и съвместни действия](#)

Проучвания на конкретни случаи

- Мрежи за селските райони в Обединеното кралство [[PDF en](#)]
- Двустранно сътрудничество между Унгария и Полша [[PDF en](#)]
- Съвместни дейности „отдолу-нагоре“ в региона на Балтийско море [[PDF en](#)]
- Белгийско-валонски процес на самооценка [[PDF en](#)]
- Финландски лагер за иновации в селските райони [[PDF en](#)]
- Пътуващо шоу на млади хора в Дания [[PDF en](#)]
- Тематични семинари в Шотландия [[PDF en](#)]
- Признание за успешен проект в Естония [[PDF en](#)]

5.8. Наръчник на НМСП

Целта на този онлайн ресурс е да отговори на нуждите от информация/насочване на звената за подкрепа на мрежите (ЗПМ), управляващите органи (УО) и други съответни заинтересовани страни от НМСП за укрепване и засилване на финансираните от ЕЗФРСР мрежи за селските райони.

Принципи и практики на съвместните дейности

Този раздел на „Наръчник на НМСП“ е посветен на принципите и практиките на съвместните дейности. Тук ще намерите обяснителен текст, информация и линкове към ресурси и допълнителна текстова информация за предисторията, основните въпроси, създаването и работата на финансираните от ЕЗФРСР мрежи за селските райони, необходими както за периода 2007—2013 г., така и за предстоящия програмен период 2014—2020 г. Щракнете върху някоя от препратките, за да намерите повече информация онлайн

- [Определения и разнообразие на мрежите](#)
Мрежите и съвместните дейности в мрежа често се обсъждат в нашия професионален и личен живот. Но какво точно правят мрежите и съвместните дейности за развитието на селските райони и политиката за развитие на селските райони? Следващите подраздели предоставят въвеждащ преглед по темата и разясняват някои важни ключови понятия, свързани с използването на мрежите като инструмент на политиката за развитие на селските райони.
 - [Мрежи за селските райони и съвместни дейности](#)
 - [Мрежите като инструмент на политиката за развитие на селските райони](#)
 - [Демонстриране на добавената стойност на селските мрежи](#)
 - [Национални мрежи за селските райони — разнообразие на подходите](#)
- [Създаване на мрежата](#)
Създаването на национална мрежа за селските райони изисква внимателно и поетапно планиране. Следващият подраздел предоставя въвеждащ преглед на основните концепции, ключовите стратегически решения и текущите въпроси, свързани с управлението:
 - [Разясняване на някои концепции: ЗПМ, НМСП и съвместни дейности](#)
 - [Структура и организация](#)
 - [Разработване на стратегическа рамка и логика на интервенция](#)
 - [Бюджети и финансиране](#)
 - [Управление на мрежата и оперативен мандат](#)
 - [Участие на заинтересованите страни и представителство](#)

Използване на извлечените поуки

През програмния период 2007—2013 г. в Европейската мрежа за развитие на селските райони (ЕМРСР) и националните мрежи за селските райони (НМСР) бе постигнато значително разнообразие и задълбоченост на опита. Съществуват много важни и полезни поуки, които следва да бъдат извлечени и използвани през предстоящия програмен период 2014—2020 г. Много поуки могат да бъдат извлечени също така от други финансирани и нефинансирани от ЕС мрежи.

В следните подраздели се предоставя информация за извлечените поуки:

- [Поуки от ЕМРСР](#)
- [Поуки от НМСР](#)
- [Поуки от други мрежи](#)

Може да бъде полезно да разгледате също опита и поуките от предишните съвместни дейности в програмата ЛИДЕР+ [[PDF en](#)].

Подготовка за бъдещето

Опитът във връзка със селските мрежи е положителен. Той е полезен източник на информация, идеи и контакти. Този опит спомага за редица форма на обмен, примери за сътрудничество и развитие на знанията както на национално, така и на европейско равнище. Той улеснява провеждането на нов диалог за по-добро осъществяване на политиката и насърчава по-активното участие в управлението на политиката. И всичко това е на относително ниска цена.

Въпреки това през програмния период 2007—2013 г. бе установено също, че създаването на трайни връзки между администрации, организации и отделни участници изисква определено време. Привличането на участници в нови форми на диалог изисква специализирани човешки ресурси, добре адаптирани инструменти за комуникация и ефективни организационни структури. Ето защо напредъкът, постигнат след създаването на Европейската мрежа за развитие на селските райони (ЕМРСР), Европейската мрежа за оценка на развитието на селските райони и националните мрежи на селските райони (НМСР) през 2008 г., трябва да бъде продължен и консолидиран, за да се извлече максимална полза от мрежите като инструмент на политиката за развитие на селските райони.

Освен това политиката за развитие на селските райони се развива в посока към все по-ориентирана към резултатите политика с акцент върху общите цели на ЕС и споделените цели. Бъдещите програми за развитие на селските райони ще трябва да функционират в много специфични области, като например конкурентоспособност на всички видове селскостопанска дейност, жизнеспособност на стопанствата, насърчаване на организацията на веригата на храните и управление на риска в селското стопанство, възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, ефикасно използване на водите и енергията, преход към нисковъглеродна и устойчива на климата икономика, насърчаване на социалното приобщаване, намаляване на бедността и развитие на икономиката в селските райони. Програмите също така ще трябва да стимулират иновациите и трансфера на знания в тези области. Някои от тези области ще бъдат напълно нови за ЕМРСР и НМСР.

Тези амбициозни очаквания изискват добра комуникация и координация между участниците в политиката на всички нива дори в по-голяма степен, отколкото преди, както и способност да се демонстрират постигнатите резултати. Ето защо мрежите продължават да имат много важна функция и се предлага тяхната роля като инструмент на политиката за развитие на селските райони да бъде разширена и засилена.

Научете повече за [перспективите пред мрежите през периода 2014—2010 г.](#)

Програма за обучение на ЗПМ

От началото на своето функциониране през 2007 г. националните мрежи за селските райони (НМСР), финансирани от ЕЗФРСР, натрупаха голям обем от знания и опит. Има много примери за успехите на мрежата, както и някои неуспехи. Важни поуки бяха извлечени относно използването на мрежите като инструмент на политиката за развитие на селските райони и те трябва да бъдат използвани пълноценно, за да се подобри управлението и функционирането на мрежите през програмния период 2014—2020 г.

Поради това бе организирана пилотна програма за обучение на ЗПМ от звеното за контакт на ЕМРСР през периода януари—юни 2013 г. за стартиране на процес на обучение и обмен между партньорите за изграждане на капацитет на звената за подкрепа на мрежите (ЗПМ), който да помогне за ефективното изпълнение на техните задачи и дейности. Процесът на обучение и обмен между партньорите включва придобиване на знания, умения и опит чрез активна помощ и подкрепа в рамките на група партньори със сходна социална/професионална насоченост. Дейностите по процеса и обучението се подпомагат от посредник, чиято функция е да помогне на участниците да реализират различни дейности и образователен опит.

Организирани бяха три пилотни модула за обучение на НМСР, чрез които да се проверят подходът и нуждите на НМСР да се ангажират с по-нататъшното изграждане на капацитет. За подробна информация за всеки модул щракнете върху препратките по-долу:

- [Пилотен модул за обучение на НМСР 1](#)
Тема: *Въпроси на стратегическото планиране за НМСР*
19—20 февруари 2013 г., Будапеща, Унгария
- [Пилотен модул за обучение на НМСР 2](#)
Тема: *Прилагане на метода RICA/Увеличаване на участието на заинтересованите страни*
14 март 2013 г., Оре, Швеция
- [Пилотен модул за обучение на НМСР 3](#)
Тема: *Комуникации в мрежите*
7 юни 2013 г., Томар, Португалия

През юли 2013 г. беше извършена оценка на пилотната програма за обучение на ЗПМ [Hyperlink: [http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/enrd_assets/pdf/nrn-toolkit/Pilot_NSU_Training_Programme - FINAL Evaluation Report.pdf](http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/enrd_assets/pdf/nrn-toolkit/Pilot_NSU_Training_Programme_-_FINAL_Evaluation_Report.pdf)]

Според оценката на пилотната програма за обучение на ЗПМ модулите за обучение между партньорите са били изключително успешни и ЗПМ горещо са подкрепили идеята провеждането на подобни дейности да продължи. В резултат на тези отзиви провеждането на модулите за обучение продължи от септември 2013 г.

Повече подробности относно новите модули за обучение може да бъде намерена в линковете по-долу:

- [Модул за обучение на НМСП 4](#)
Тема: *Планиране на ресурсите на НМСП*
13 септември 2013 г., Гданск, Полша

6. Публикации и медии

ЕМРСР предлага набор от публикации и аудио-визуални материали, показващи на практика как функционира политиката за развитие на селските райони. Публикациите имат за цел да информират аудиторията за случващото се в селските райони на Европа и за работата на ЕМРСР. В тях се обобщават данни от текущи изследвания, анализира се развитието на политиката, предоставят се насоки и препоръки, разказват се реални примери от селските райони на Европа. Публикациите на ЕМРСР обикновено са достъпни на шест езика (немски, английски, испански, френски, италиански, полски). Те могат да бъдат изтеглени в PDF формат от [уебсайта на ЕМРСР](#) и да бъдат поръчани на хартиен носител.

6.1. EU Rural Review

[EU Rural Review](#) е тематично списание с теми и идеи, които са от значение за всички заинтересовани страни от ЕМРСР. В него се разглеждат най-актуалните теми в политиката на ЕС за развитие на селските райони и се предоставя изобилие от полезни примери за това как тя се прилага в целия ЕС. На [уебсайта на ЕМРСР](#) можете да намерите подробна информация за всеки брой и да го изтеглите в PDF формат. Списанието Rural Review е достъпно на английски, френски, немски, италиански, испански и полски език.

Налични броеве:

- Брой 17 — Семейно селско стопанство — ноември 2013 г.
- Брой 16 — Трансфер на знания и иновации в политиката за развитие на селските райони — май 2013 г.
- Брой 15 — Дейности по опазване на околната среда чрез политиката за развитие на селските райони — април 2013 г.
- Брой 14 — Мрежи и съвместни дейности в политиката за развитие на селските райони — декември 2012 г.
- Брой 13 — Финансови инструменти за развитие на селските райони: нови възможности за преодоляване на икономическата криза — октомври 2012 г.
- Брой 12 — Местно производство на храни и къси вериги на доставки — юли 2012 г.
- Брой 11 — ЛИДЕР и сътрудничеството — април 2012 г.
- Брой 10 — Предприемачество в селските райони — януари 2012 г.
- Брой 9 — Горско стопанство и развитие на селските райони — ноември 2011 г.
- Брой 8 — Качество на земеделските продукти: фактор за успех за селските райони в ЕС — юли 2011 г.
- Брой 7 — Обществени блага и развитие на селските райони — март 2011 г.
- Брой 6 — Заетост и социално приобщаване — декември 2010 г.
- Брой 5 — Изграждане на конкурентоспособност на селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост и горското стопанство на ЕС — октомври 2010 г.
- Брой 4 — Развитието на селските райони и изменението на климата — май 2010 г.
- Брой 3 — Разнообразие на селските райони — януари 2010 г.
- Брой 2 — Творчество и иновации в развитието на селските райони на ЕС — декември 2009 г.

- Брой 1 — Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони — октомври 2009 г.

6.2. Списание на ЕМРСР

Списанието на ЕМРСР е цветно издание за всички заинтересовани от ЕМРСР страни и за всеки, който се интересува от развитието на селските райони в Европейския съюз. То съдържа последните новини, свързани с ЕМРСР, обобщение на примери от националните мрежи за селските райони и местните инициативни групи, специални тематични рубрики, обстойно отразяване на събития и вдъхновяващи илюстрации, показващи на практика развитието на селските райони в действие. Списанието на ЕМРСР е достъпно на английски, френски, немски, италиански, испански и полски език.

Налични броеве:

- Списание на ЕМРСР — лято 2013 г., основна тема: Събитие по ЛИДЕР 2013 г.
- Списание на ЕМРСР — пролет 2013 г., основна тема: Социални медии и развитие на селските райони
- Списание на ЕМРСР — зима 2012 г./2013 г., основна тема: Добавената стойност на мрежите
- Списание на ЕМРСР — есен 2012 г., основна тема: Картини от селските райони на Европа — фотоконкурс на ЕМРСР
- Списание на ЕМРСР — пролет-лято 2012 г., основна тема: Събитие по ЛИДЕР 2012 г. Стратегии за местно развитие и сътрудничество
- Списание на ЕМРСР — Пилотно издание, основна тема: Популяризиране на развитието на селските райони сред гражданите

6.3. Брошури с проекти по ЕЗФРСР

Обменът на информацията относно операциите на ЕЗФРСР е важен аспект от работата на НМСР и ЕМРСР. **Брошурата с проекти по ЕЗФРСР** насърчава обмена на информацията чрез примери за различни видове дейности за развитие на селските райони, съфинансирани чрез европейски средства от ЕЗФРСР. Брошурите са достъпни на английски, френски, немски, италиански, испански и полски език.

Налични броеве:

- Социално приобщаване
- Услуги за опазване на околната среда
- Млади фермери и млади хора в селските райони на Европа
- Други фондове на ЕС
- Горско стопанство
- Храни
- „Зелен“ растеж
- ЛИДЕР
- Информационни и комуникационни технологии (ИКТ)
- ЕЗФРСР

6.4. Тематични публикации

ЕМРСР редовно издава специализирани и [тематични публикации](#) по съответните теми и най-новите инициативи в областта на политиката за развитие на селските райони. Например брошурата „Политиката за развитие на селските райони в цифри“ съдържа информация за показателите за мониторинг на ПРСР. Други публикации включват „Фактори за успех на новите програми за развитие на селските райони“, информационна справка относно прегледа на състоянието на ОСП и Европейския план за икономическо възстановяване, както и брошура за популяризиране на политиката на ЕС за развитие на селските райони.

6.5. Медийна галерия

В [Аудио-визуалната медийна галерия](#) са събрани [фотоалбуми](#) и [видеоматериали](#) от различни селски райони в Европа. Това включва снимки от срещи на НМСР, визуални впечатления от „Картини от селските райони на Европа“, фотоконкурс, видеоклипове за проекти по ЕЗФРСР и медийни продукти, предоставени от заинтересовани страни от ЕМРСР.

7. Събития и срещи

ЕМРСР редовно организира и участва в [събития и срещи](#) по широк спектър от теми, свързани с развитието на селските райони, участва в [изложения](#) и приема [посетители](#) в своето звено за контакти в Брюксел. Това включва и годишното събитие по ЛИДЕР и [специализирани срещи](#), организирани за националните мрежи за селските райони, тематичните работни групи, Координационния комитет на ЕМРСР и подкомитета на ЛИДЕР.

По-подробна информация относно събитията и срещите, организирани от или с участието на ЕМРСР, може да намерите на [уебсайта](#).

8. Контакти

Звеното за контакти е създадено, за да предоставя на Европейската комисия (Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“) информация за разработването на услуги за Европейската мрежа за развитие на селските райони.

През шестата година от своето функциониране (юли 2013—юли 2014 г.) секретариатът на звеното за контакти се ръководи от Michael Gregory, подпомаган от Ilias Papageorgiou, Fiorella Giorgiani и Oana Guth.

Екипът за развитие на знанията/анализ на политиката предоставя подкрепа на [тематичните работни групи](#) и срещите на експерти, извършва анализи и обобщения на програмите. Екипът също така изготви [мониторинговите показатели](#). Ръководител на групата е Fabio Cossu, с членове Mara Lai, Преслав Петков и Alexandros Papakonstantinou.

Екипът за споделяне на знания/комуникации работи по уебсайта на ЕМРСР и неговите динамични инструменти, информационната линия, [семинарите и конференциите](#), [публикациите](#) и новостите във връзка с ЕМРСР. Ръководител на групата е Peter Toth, с членове Pascale van Doren, Kasia Panfil, Tim Hudson, Eva Soriano, Ryoko Abe, Virginie Sarah Viaene, Ana Nechita и Derek MGlynn.

Екипът за обмен на знания/съвместни дейности и сътрудничество оказва подкрепа във връзка със сътрудничеството между заинтересованите лица, [транснационалното сътрудничество](#) и [връзките между националните мрежи за селските райони](#). Ръководител на екипа е Edina Ocsko, с членове Ines Jordana, Elena Maccioni и Marina Brakalova.

Ръководител на екипа на уебсайта е Kostas Zapis, с членове Sandrine Duquenoy, Stephen Parengkuan, Yves Delangre и Magali Stas.